

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის

სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ბექა დადეშქელიანი

კონფორმიზმი და კონფლიქტების მართვა

კონფლიქტების ანალიზის და მართვის სამაგისტრო მიმართულება

სამაგისტრო ნაშრომი შესრულებულია კონფლიქტოლოგიის

მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

პროფესორი: რევაზ ჯორბენაძე

თბილისი

2017

ანოტაცია

კონფლიქტი სოციალური მოვლენაა და ადამიანის არსებობის განუყოფელი ნაწილია. ცხოვრება კონფლიქტის გარეშე წარმოუდგენელია. კონფლიქტი და მისი მართვა უმნიშვნელოვანესი გამოწვევაა თანამედროვე ადამიანის წინაშე. კონფლიქტის მართვის არსი მისი თავიდან არიდების შესაძლებლობაშია, რასაც პრევენციას ვუწოდებთ. თავიდან არიდების შესაძლებლობა კი ბევრ ცოდნას მოითხოვს, როგორც კონფლიქტის არსის, ბუნების, გარეგანი და შინაგანი ფაქტორების, ასევე მისი გამომწვევი მიზეზების შესახებ. პიროვნება მთავარ აქტორს წარმოადგენს კონფლიქტში. ნებისმიერი კონფლიქტი დაკავშირებულია ადამიანთან თუ ადამიანების ჯგუფთან.

ჩვენი ინტერესის სფეროს კი სწორედ კონფლიქტში მისი მთავარი აქტორის, პიროვნების ოპერირების დანახვა და ფსიქოლოგიური ასპექტების წარმოჩენა წარმოადგენს. რამდენად მოქმედებს და ახდენს გავლენას კონფლიქტში ინდივიდზე შინაგანი თუ გარეგანი, გარემო ფაქტორები.

კონფორმულობა სწორედ იმ ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ფსიქოლოგიურ ფაქტორს წარმოადგენს, რამაც ჩვენი ყურადღება მიიქცია. კონფორმიზმი და კონფლიქტების მართვა, ამ მხრივ კვლევა თუ მეცნიერული პროდუქტი მწირია, რამაც ინტერესი ცალკეული ცნებების და მიმართებების სინთეზურ კავშირზე გააღვივა. შედეგად, ჩვენი ამოცანაა გავანალიზოთ სოციალური ცხოველის, ადამიანის ქცევა, რამდენად კონფორმულია და რა პროცესებს აქვს ადგილი ამ თვალსაზრისით, როდესაც დღის წესრიგში დგას დაპირისპირება, კონფლიქტი.

საკვანძო სიტყვები: სოციალური გავლენა, კონფორმიზმი, კონფლიქტი, ნონკონფორმიზმი, მოლაპარაკება, ინტრაპერსონალური, ინტერპერსონალური.

Annotation

The conflict is social event and integral part of human existence. Live without conflicts is unimaginable. Conflict and conflict management is important challenge for modern human being. The sense of conflict management is possibility to avoid it that is called prevention. The possibility to avoid conflicts needs quote a deep knowledge as in sense, nature, internal and external factors of conflict also its causes. A personality is main component of conflict. Any conflict is related with some person or group of persons. Our interest area is exactly in conflict is to see the activity of its major actor, person and expression of their psychological aspects. How the internal or external factors affect on the individual.

The conflict is exactly one of the psychological aspects, which drew our attention. Conformism and conflict management the study in this regard or scientific products is scarce, which has broken an interest in synthetic connections of separate concepts and references. As a result of the mentioned our task is to analyze behavior of social animal, human being, how comfortable it is and what processes take place in this regard, when the confrontation, conflict stands in agenda.

Keywords: Social influence, conformism, conflict, non-conformism, negotiation, intrapersonal, interpersonal.

სარჩევი

ანოტაცია.....	2
Annotation	3
სარჩევი.....	4
შ ე ს ა ვ ა ლ ი.....	7
თავი 1. სოციალური ზეგავლენა	9
1.1 განსაზღვრება.....	9
1.2 უმცირესობის გავლენა (ინოვაცია)	12
1.3 უმცირესობის ქცევის სტილი - ძალა ერთობაშია	14
თავი 2. კონფორმიზმი.....	18
2.1 რა არის კონფორმულობა.....	20
2.2 კონფორმიზმის საფუძვლები.....	25
2.3 პიროვნება და კონფორმიზმი.....	26
2.4 კულტურა და კონფორმიზმი.....	28
2.5 კონფორმიზმის ექსპერიმენტული კვლევები.....	30
თავი 3. კონფლიქტების მართვა	36
3.1 კონფლიქტები.....	36
3.1.1 კონფლიქტის ტიპები - ოთხი კლასიფიკაცია	40

3.2 კონფლიქტების მართვა მოლაპარაკების გზით.....	42
3.3 კონფლიქტი და კულტურა.....	46
3.4 პიროვნებათშორისი კონფლიქტი	47
თავი 4. კონფორმიზმი და კონფლიქტები; სიმულაცია	50
4.1 კონფორმიზმი, ნონკონფორმიზმი, ანტიკონფორმიზმი - ინტრაპერსონალური კონფლიქტი; ინტერპერსონალური კონფლიქტი.....	51
4.2 სიმულაცია; ზოგადი მიმოხილვა.....	53
4.2.1 ზოგადი მიმოხილვა	55
4.2.2 პროცესი	59
4.2.3 შედეგები, შეჯამება.....	63
დასკვნა.....	65
ბიბლიოგრაფია	67

ადამიანი ბუნებით სოციალური ცხოველია; ინდივიდი, რომელიც ბუნებრივად და არა შემთხვევითაა არასოციალური, ან შეუმჩნეველია ჩვენთვის, ან ადამიანზე მეტია. საზოგადოება ბუნებაში არსებობს და წინ უსწრებს ინდივიდს. ყველა, ვისაც არ შეუძლია საზოგადოებრივი ცხოვრება, ან იმდენად თვითკმარია, რომ ეს არ სჭირდება და ამიტომ არ მონაწილეობს საზოგადოებაში, ან მხეცია, ან ღმერთი.

არისტოტელე

„პოლიტიკა“, დაახლ. 328 წელი ჩვ. წ. აღ-მდე

ბარბაროსი იმიტომ არის ბარბაროსი, რომ თავისი ტომის წესებს ბუნების კანონებთან აიგივებს.

ბერნარდ შოუ

თემს რაც სწადიან მას იზამ თავის თემობის წესითა

ვაჟა-ფშაველა

სადაც მიხვალ იაქური ქუდი დაიხურე

ანდაზა

შესავალი

არისტოტელემ თქვა, რომ საზოგადოება ბუნებაში არსებობს და წინ უსწრებს ინდივიდს. იმისათვის, რომ ინდივიდმა შეძლოს წინმსწრებ საზოგადოებაში მონაწილეობა, ელემენტარულად, ცხოვრების სახით მაინც, იგი არ უნდა იყოს ან თვითკმარი ან მხეცი ან ღმერთი. თუ ადამიანი “მხეცია” საგულისხმოა, რომ იგი თავისი ბუნებიდან გამომდინარე ქმედით დისონანსში, მეტიც კონფლიქტში მოვა საზოგადოებასთან.

მეცნიერებისთვის საინტერესოა, როგორც მოვლენის შედეგი, ასევე ამოსავალი წერტილი და პროცესი, რამაც შედეგამდე მიაღწია. ამდენად, თუ “მხეცს” აღვიქვამთ, როგორც ადამიანის ბუნების ფორმირების შედეგს საზოგადოებაში ოპერირების პროცესში, ბევრად უფრო რაციონალურია, ჯერ გავაანალიზოთ ის ფონი და სიტუაციის ბუნება, რამაც ადამიანი საზოგადოებაში არ მონაწილე “მხეცამდე” მიიყვანა, ანუ ქცევის წარმოქმნას ედო საფუძვლად.

კონფორმულობა და კონფლიქტი ადამიანის ცხოვრების განუყოფელი ნაწილია. ორივე ცნება სოციალურ მოვლენას წარმოადგენს. მათ საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მნიშვნელოვანი ადგილი უკავიათ და ერთმანეთისაგან დამოუკიდებლად არსებობენ; ადამიანი, რომელიც კონფლიქტშია და ადამიანი, რომელიც კონფორმულობას განიცდის.

კონფლიქტი, სიტყვასიტყვით შეჯახებას, ბრძოლას, დავას ნიშნავს. იგი ადამიანთა შორის ურთერთობის ფორმაა, სადაც ადგილი აქვს ერთმანეთთან შეუთავსებელ მიზნებს, დამოკიდებულებებს, მოთხოვნილებებს და წინააღმდეგობებს.

კონფორმულობა, სოციალური ქცევის ტიპია, რომელსაც ახასიათებს შემგუებლობა, მოვლენათა, ნორმატიული დანაწესებისა და შესაბამისი წესრიგის,

მოსაზრებების, ღირებულებების, წარმოდგენების პასიური მიღება; საკუთარი პოზიციის უქონლობა.¹

ჩვენ ყურადღებას გავამახვილებთ კონფორმიზმსა და კონფლიქტზე, არა მხოლოდ როგორც დამოუკიდებელ ცნებებზე, არამედ ვეცდებით ხაზი გავუსვათ იმ მიმართებებს, რაც კონფორმიზმს შეიძლება ჰქონდეს კონფლიქტში. თუმცა, მანამდე მნიშვნელოვანია გავაანალიზოთ ის პროცესები, რომლებიც სოციალურ არსებებზე, ადამიანებზე ახდენენ გავლენას. როდესაც „ადამიანებს“ ვახსენებ, რა თქმა უნდა, ადამიანების ძალიან დიდ რაოდენობას ვგულისხმობ.

სამეცნიერო მეთოდი საუკეთესო გზაა დავიკმაყოფილოთ ცნობისმოყვარეობა. სამეცნიერო მეთოდს ვიყენებთ სხვადასხვა საგნებსა და მოვლენებს შორის კანონზომიერებების აღმოსაჩენად. ამდენად, ჩვენთვის მნიშვნელოვანია დაკვირვების გზით გავაანალიზოთ როგორც კონფორმულობის ფენომენი ასევე კონფლიქტის ცნება.

¹ კონფორმულობა - სამოქალაქო განათლების ლექსიკონი

თავი 1. სოციალური ზეგავლენა

1.1 განსაზღვრება

ელიოტ არონსონი, თავის წიგნში სოციალური ცხოველი (Elliot Aronson with Joshua Aronson , 2011) ცნების განსაზღვრებისთვის გვთავაზობს საკმაოდ საინტერესო მეთოდს. მართლაც, სოციალური ფსიქოლოგიის მრავალი განსაზღვრება არსებობს. შესაძლოა, უფრო ინფორმატიული იყოს, რომ თავად საგანს მიეცეს დარგის განსაზღვრის საშუალება. იმისათვის, რომ გავიაზროთ რას ნიშნავს „სოციალური ცხოველი“ მოვიყვანოთ რამდენიმე მაგალითი:

ვიეტნამის ომის დროს, კენტის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასეულობით სტუდენტი დემონსტრაციებს აწყობდა ომის წინააღმდეგ, რაც იმ დროისთვის უნივერსიტეტის კამპუსებში საკმაოდ ჩვეულ მოვლენას წარმოადგენდა. ოჰაიოს ეროვნულმა დაცვამ, რომელსაც კამპუსში მშვიდობის დამყარება ევალებოდა გაუგებარი მიზეზების გამო, ცეცხლი გახსნა, რასაც ოთხი სტუდენტის სიცოცხლე შეეწირა. ტრაგედიის შემდეგ, ადგლობრივი სკოლის მასწავლებელი ამტკიცებდა, რომ დაღუპული სტუდენტები სიკვდილს იმსახურებდნენ. მან ეს განცხადება იმის მიუხედავად გააკეთა, რომ კარგად იცოდა: მსხვერპლებს შორის სულ მცირე ორი სტუდენტი დემონსტრაციაში არ მონაწილეობდა, არამედ სროლის დროს კამპუსის ტერიტორიაზე სეირნობდა. სამწუხაროდ, ქალბატონი ამით არ შემოიფარგლა და ასეთი რამეც თქვა: „ყველა, ვინც კენტისნაირი ქალაქის ქუჩებში გრძელი თმით, ჭუჭყიანი ტანსაცმლით ან ფეხშიშველი გაივლის, დახვრეტის ღირსია.“ (Michener, 1971)

1999 წელს, 20 აპრილს, კოლორადოს შტატის ქალაქ ლითლტონში მდებარე კოლუმბინის სკოლის კორიდორებსა და საკლასო ოთახებში თოფის სროლის ხმა გაისმა. ცეცხლსასროლი იარაღებითა და ასაფეთქებელი საშუალებებით შეიარაღებულმა ორმა გამმაგებულმა მოსწავლემ მასწავლებელი და რამდენიმე თანასკოლეელი მოკლა. შემდეგ კი თოფები საკუთარი თავებისკენ მიიშვირეს. როცა სროლისგან დამდგარი კვამლი გადაიწმინდა, აღოჩნდა, რომ 15 ადამიანი იყო დაღუპული (მათ შორის თავად მსროლელები), 23 - ჰოსპიტალიზებული და მრავალი - მძიმედ დაჭრილი.

როცა რელიგიურმა წინამძღოლმა, ჯიმ ჯოუნსმა განგაშის ზარი ჩამოკრა, გაიანის სახალხო ტაძრის 900 წევრი მის წინაშე მოგროვდა. მან იცოდა, რომ კონგრესის საგამომიებო მისიის ზოგიერთი წევრი მოკლული იყო და ჯოუნსტაუნის სიწმინდე მალე შეიბღალეობდა. ჯოუნსმა განაცხადა, რომ მათი სიკვდილის დრო დადგა. კასრებში საწამლავი დაამზადეს და პროტესტის, ყვირილისა თუ წინააღმდეგობის გამწევი ქცევების მხოლოდ მეჩხერად, აქა-იქ წარმოქმნილ კერებს შორის, დედებმა და მამებმა ჩვილებსა და ბავშვებს ფატალური მიქსტურა დააღვინეს, თავადაც დალიეს, ძირს დაწვნენ და ერთმანეთის მკლავში მკლავგაყრილები სიკვდილის ლოდინს შეუდგნენ. (Elliot Aronson with Joshua Aronson , 2011)

ზემოთ აღნიშნული შემთხვევები სოციალური ფსიქოლოგიის კარგი ილუსტრაციაა, სადაც კარგად ჩანს ადამიანის ქცევა, რაოდენ შოკის მომგვრელიც არ უნდა იყოს ის. თითოეულ მათგანს აქვს საერთო ფაქტორი, რომელიც სოციალური ზეგავლენის სახელითაა ცნობილი.

სოციალური ზეგავლენა არის პროცესი, რის შედეგადაც ადამიანი ან ადამიანებისგან შემდგარი ჯგუფი ცვლის სხვა ადამიანის ან ადამიანთა ჯგუფის მოსაზრებებს, რწმენას ან უბიძგებს მათ რაღაც კონკრეტულისკენ.

ცივილიზირებულ სამყაროში ადამიანებს აქვთ ილუზია იმისა, რომ საკუთარ თავს თვითონ განაგებენ, თავისუფლები არიან, მათ ხელეწიფებათ მიიღონ გადაწყვეტილება იმის შესახებ, თუ როგორ მოიქცნენ კონკრეტულ ვითარებებში. სოციალური ფსიქოლოგია უარყოფით პასუხს სცემს კითხვას ადამიანის არჩევანის თავისუფლების შესახებ. მიუხედავად იმისა, რომ პიროვნებები გარკვეულ კონტროლს ახორციელებენ საკუთარ ცხოვრებაზე, უამრავი განსხვავებული გზებისა და მოცემულობებისა ისინი საკუთარ არჩევანში ძალიან ჰგვანან ერთმანეთს. ერის ფრომის აზრით, ადამიანები დარწმუნებულნი არიან, რომ ისეთ ფსიქიკურ პროცესებს, როგორებიცაა ქცევა, აზრი, სურვილი, თვითონ აკონტროლებენ, მაგრამ ხშირია საწინააღმდეგო შემთხვევები, რაც ამ მოსაზრებას ადასტურებს. მეტიც, ფრომი აღნიშნავს, რომ თავისუფლებისგან გაქცევის გზა უმეტესობისთვის სრული დაქვემდებარება და მორჩილებაა რომელიმე ავტორიტეტისადმი, იქნება ეს ლიდერი,

უფროსი, თუ ბელადი. პიროვნება მუდმივად განიცდის სოციალური სამყაროს გავლენას, როგორც ამ სამყაროს ნაწილი.

ინდივიდი მუდმივ კონფლიქტშია საკუთარ თავთან. იგი გამოწვევის წინაშე დგას შეინარჩუნოს ინდივიდუალობა და საკუთარი ღირებულებები, თუ დაემორჩილოს სოციუმს. აუცილებელია ინდივიდმა დააბალანსოს არსებული ვითარება, სადაც ერთი მხრივ დაიცვას საკუთარი ინდივიდუალობა და ღრებულებები, ხოლო მეორე მხრივ მოერგოს სოციალურ წესრიგს და დაემორჩილოს საზოგადოებრივ ნორმებს.

სოციალური ზეგავლენა მონაწილეობს ადამიანის სოციალური აქტივობის თითქმის ყველა საფეხურზე უშუალო, თუ გაშუალებული სახით. სხვადასხვა სოციალური ინსტიტუტები, როლური და ნორმატიული სისტემები, რომლებიც ადამიანის მნიშვნელოვან ინტეგრაციას განაპირობებენ სოციალურ გარემოში, სწორედ მათ მიმართ განიცდის პიროვნება გაშუალებულ ანუ არაპირდაპირ სოციალურ გავლენას. მაშინ, როდესაც ადამიანი გავლენის კონკრეტულ წყაროსთან იმყოფება, იქნება ეს ჯგუფი თუ სხვა, მეორე ინდივიდი და მასთან ამყარებს უშუალო ურთიერთობას, მაშინ იჩენს თავს პირდაპირი, ანუ უშუალო გავლენა. (მალრადე, 2007)

➤ **გავლენის ფენომენის გაგებისა და ახსნის ორი მოდელი**

	<i>ფუნქციონალისტური მოდელი</i>	<i>ინტერაქციონალისტური მოდელი</i>
<i>გავლენის წყარო და სამიზნის მიმართულება</i>	ასიმეტრიული	სიმეტრიული
<i>ინტერაქციის მიზნები</i>	სოციალური კონტროლი	სოციალური შეცვლა
<i>ინტერაქციის ფაქტორი</i>	განუსაზღვრელობა და მისი რედუქცია	კონფლიქტი და მისი ნეგოციაცია ¹
<i>დამოუკიდებელი ცვლადი</i>	დამოკიდებულება	ქცევითი სტილი

¹ ასე ერქვა დიპლომატიურ მოლაპარაკებებს საერთაშორისო პრაქტიკაში XVII-XVIII საუკუნეებში.

ინტერაქციის განსაზღვრელი ნორმები	ობიექტური	ობიექტური, უპირატესობის, ორიგინალობის ნორმები
გავლენის მოდალობები	კონფორმულობა	კონფორმულობა, ნორმალიზაცია, ინოვაცია

სოციალური გავლენის ფენომენის გარშემო ჩატარებული კვლევები ბოლო დრომდე ემყარებოდნენ გავლენის ტრადიციულ, ფუნქციონალისტურ მოდელს. თუმცა, სერჟ მოსკოვიჩიმ (Serge, 1976), რომელიც გახლდათ ფრანგი ფსიქოლოგი, სხვა მეცნიერებთან ერთად შეიმუშავა სოციალური გავლენის სრულიად ახლებური - ინტერაქციონალისტური მოდელი. მოსკოვიჩის განსაზღვრებით მოდელის ფუნქციას წარმოადგენს რეალობის ხედვის საშუალება, სადაც წარმოდგენილია ჰიპოთეზების და კონცეფციების სისტემა. ზემოთ წარმოდგენილი სქემა სწორედ მოსკოვიჩს ეკუთვნის. სქემაში განხილულია სოციალური გავლენის ძირითადი ცნებები ფუნქციონალისტური და ინტერაქციონალისტური მოდელის საფუძველზე.

ჩვენ ინტერესს წარმოადგენს არა იმდენად რომელიმე მოდელის განსაზღვრა და განმარტება, არამედ იმის წარმოჩენა, რომ სოციალური გავლენის ფუნქციონალისტური მოდელი ემყარება კონფორმიზმის ფსიქოლოგიას, სადაც გავლენა განიხილება ავორიტეტის, სოციალური ძალის, უმრავლესობის და სხვა ფაქტორების თვალსაზრისით.

1.2 უმცირესობის გავლენა (ინოვაცია)

ადამიანს თავისი სოციალური ბუნებიდან გამომდინარე ლოგიკურად განსაზღვრული აქვს, რომ სოციუმის გავლენას უნდა დაემორჩილოს. როგორც ზევით აღვნიშნე, ეს გულისხმობს იმას, რომ ადამიანი მუდმივ კონფლიქტშია ისეთ ღრებულებებთან, როგორებიცაა ინდივიდუალურობა და სოციუმის მიმართ მორჩილება.

დროთა განმავლობაში, სოციალურ ფსიქოლოგიაში აქტიურად იკვლევდნენ გავლენის სხვადასხვა ასპექტებს, იმ პროცესებს, რომელთა საშუალებითაც გავლენის მოხდენა ხდება სხვებზე. უფრო მეტად აქცენტი კეთდებოდა კონფორმულობაზე, როგორც უმრავლესობის უმცირესობაზე გავლენა, რაც ჩვენ მთავარ თემას წარმოადგენს. როცა უმრავლესობა ახორციელებს გავლენას, უმცირესობა პასიურია, რის შედეგადაც განიცდის ზეგავლენას, რაც საკმაოდ ხშირად ვლინდება საზოგადოებაში. თუმცა, გამოვლინდა ისეთი შემთხვევებიც, როცა პირიქით, უმცირესობა ახდენდა გავლენას უმრავლესობაზე. ამის კარგ მაგალითს წარმოადგენენ სხვადასხვა დროს მოღვაწე მეცნიერები. მიუხედავად იმისა, რომ თავდაპირველად აქტიურად უარყოფდნენ მათ იდეებს, საბოლოოდ ჰპოვეს აღიარება და გავლენა მოახდინეს საზოგადოებებზე, მეცნიერებაზე და ჩამოაყალიბეს ახალი ხედვები, რომლის გამზიარებელიც გახდა უმრავლესობა. აგრეთვე, დროთა განმავლობაში საზოგადოებებში ჩამოყალიბდნენ სტრატეგიული უმცირესობები, რეფორმატორთა მცირე ჯგუფები. იმისათვის, რომ უმცირესობა გახდეს ეფექტური, ის თავის ქცევებში აუცილებლად კონსისტენტური, ანუ თანმიმდევრული, მტკიცე, გამძლე და ძალის მქონე უნდა იყოს.

უმცირესობის უმრავლესობაზე გავლენის კვლევებს საფუძველი ჩაუყარა ფრანგმა ფსიქოლოგმა სერჟ მოსკოვიჩმა. მოსკოვიჩმა და კოლეგებმა (S. Moskovici, E. Lage and M. Naffrechoux, 1969) გამოიყენეს ამის მსგავსი კონფორმულობის პარადიგმა. განსხვავება იყო ის, რომ ამ შემთხვევაში უმრავლესობა წარმოადგენდა გულუბრყვილო სუბიექტს, ხოლო უმცირესობა ცრუ სუბიექტს. ფერების აღქმის დავალებაში მონაწილე სუბიექტებს აჩვენებდნენ ცხად, არაორაზროვან ფიზიკურ სტიმულს, ფერების გამოსახულებას. კვლევაში მონაწილეობდა 6 წევრისგან დაკომპლექტებული ჯგუფი და ორი წევრისგან შემდგარი ექსპერიმენტული ჯგუფი. კვლევაში 6 წევრისგან შემდგარ ჯგუფს სთხოვდნენ, რომ შეეფასებინათ გამოსახულებაზე ნაჩვენები ფერი. ყველა წარმოდგენილი გამოსახულება იყო ცისფერი, ცვალებადი იყო მხოლოდ განათების ხარისხი. ჯგუფის წევრების შეფასება იყო უშეცდომო, ისინი ასახელებდნენ ცისფერს. რაც შეეხება ორი წევრისგან შემდგარ ექსპერიმენტულ ჯგუფს, ისინი წარმოდგენილ ფერს მუდმივად აფასებდნენ როგორც მწვანეს. მონაწილე სუბიექტებს წინასწარ

უთხრეს, რომ ჯგუფის წევრებს ნორმალური მხედველობა ჰქონდათ, რაც გულისხმობდა იმას, რომ უმცირესობის პასუხი - მწვანე - არ გამომდინარეობდა ფერთა სიბრმავედან. სუბიექტების დაახლოებით მესამედი მიუთითებდა, ერთხელ მაინც, უმცირესობის გავლენით, რომ ფერი იყო მწვანე. საერთო შეფასების პროცენტული მაჩვენებლებიდან შეფასების 8% იყო „მწვანე“. აქედან გამომდინარე, უმცირესობის აზრმა გარკვეული(8%) გავლენა იქონია უმრავლესობაზე.

სერჟ მოსკოვიჩის აზრით არსებობს სოციალური გავლენის სამი სახე, რომელიც განსაზღვრავს იმას, თუ როგორ რეაგირებენ ადამიანები სოციალურ კონფლიქტებზე მაშინ, როდესაც ჯგუფებს შორის ადგილი აქვს კონფლიქტს:

- კონფორმულობა - უმრავლესობის გავლენა, როდესაც უმრავლესობა ცდილობს უმცირესობამ მიიღოს მისი თვალსაზრისი;
- ნორმალიზაცია - კომპრომისი, რომელსაც მივყავართ ურიერთდაახლოებამდე და
- ინოვაცია - უმცირესობა ახდენს კონფლიქტის აქცენტუაციას, რათა დაარწმუნოს უმრავლესობა მიიღოს უმცირესობის თვალსაზრისი.

მოსკოვიჩის კვლევებმა ხელი შეუწყო ახალ გამოკვლევებს გავლენების თვალსაზრისით. შედეგად, დაიწყო უმცირესობის გავლენის ეფექტურობის კვლევა. რაც შეეხება სერჟ მოსკოვიჩს მან ასევე იკვლია უმცირესობის ქცევის სტილის მნიშვნელობა. (ქვარცხავა)

1.3 უმცირესობის ქცევის სტილი - ძალა ერთობაშია

სულხან-საბას იგავ-არაკის „ძალა ერთობაშია“-ს თანახმად, ძველად ცხოვრობდა მეფე, რომელსაც ოცდაათი ვაჟი ჰყავდა. როცა დაბერდა და სიკვდილის დრო მოუახლოვდა, დაუძახა თავის ვაჟებს, მოატანიან ოცდაათი შვილდის ისარი, შეკრა ერთად, მოსწია დასამტვრევად, მაგრამ ვერ გატეხა. მერე კონა გახსნა, თითო-თითოდ მოსწია ისრები და ადვილად დაამტვრია. მიუბრუნდა შვილებს და უთხრა: თუ ერთად იქნებით, მტერი ისევე ვერ გძლევთ, როგორც მე ვერ დავძლიე ისრების ერთად შეკრული კონა, მაგრამ

თუ გაიყრებით და დაცალკევდებით, მაშინ მტერი ისე დაგლეწავთ, როგორც მე ცალ-ცალკე ისრები დავამსხვრიეო (ორბელიანი, XVII).

ნებისმიერი ჯგუფი, იქნება ის მცირე თუ დიდი, რომ იყოს ეფექტური, ამ შემთხვევაში აქცენტი გვაქვს უმცირესობაზე, უნდა იყოს ძალის მქონე და კონსისტენტური. შედეგად, უმრავლესობის მხრიდან ქცევის ასეთი სტილი(სიძლიერის გამოხატვა და კონსისტენტობა უმცირესობაში) აღიქმება, როგორც თავის პოზიციაში დარწმუნებულობის და გარკვეულობის მაჩვენებელი. გასათვალისწინებელია ის ფაქტი, რომ მიუხედავად უმცირესობის კონსისტენტურობისა, შესაძლებელია ისინი ნაკლებად მიმზიდველები ჩანდნენ უმრავლესობის წევრებთან შედარებით, თუმცა, ჩნდება ტენდენცია უმცირესობის წევრები აღქმულნი იყვნენ, როგორც კომპეტენტურები და პატიოსნები. ხშირად, თუ უმცირესობა დაჟინებულია და კარგად იცავს საკუთარ პოზიციებს, ჩნდება უმრავლესობაში ბზარი იმ თვალსაზრისით, რომ ისინი დაეჭვებას იწყებენ საკუთარი პოზიციების შესახებ. ამან შეიძლება გამოიწვიოს უმრავლესობის წევრის პოზიციის ცვლილება უმცირესობის სასარგებლოდ. თუ პრეცედენტი გახდება ტენდენციური და სხვამაც შეიცვალა პოზიცია, ეს გამოიწვევს უმცირესობის ტრანსფორმაციას და ახალ უმრავლესობად გადაქცევას.

ამ მხრივ საინტერესოა კვლევები, რომლებიც ახალი ფაქტორების იდენტიფიცირებას ახდენენ, სადაც განსაზღვრულია უმცირესობის გავლენის ეფექტურობა. სახელდობრ, პირველი, უმცირესობის გავლენიანობის კოეფიციენტის ზრდას განაპირობებს ის თუ რამდენად შეძლებს უმცირესობა უმრავლესობის თვალსაზრისის უარყოფას. მეორე, უმცირესობა მეტად ეფექტურია თუ მათი ქცევა ლოგიკურად კონსისტენტურია, მაგრამ არა რიგიდული. მესამე, სოციალური კონტექსტის მნიშვნელობა. მაგ. რამდენად სწორად მოხდება ანტურაჟის შეფასება უმცირესობის მხრიდან. სახელდობრ, სექსუალური კონსერვატიზმის ეპოქაში სექსუალური თავისუფლების მტკიცება ნაკლებ ეფექტური იქნება ვიდრე სექსუალური შეზღუდულობის მტკიცება. ბოლოს კი, უმცირესობა ეფექტური იქნება მაშინაც კი, როდესაც ისინი უმრავლესობის ჯგუფს ემსგავსებიან ბევრ საკითხში, გარდა კონკრეტული საკითხისადმი ქცევების და ატიტუდებისა. აქედან გამომდინარე,

უმცირესობა უფრო გავლენიანია, როცა მისი პოზიცია მიღებულია, როგორც სერიოზული. მათი მხრიდან ცალსახა კომპეტენტურობა და გარკვეულობა. ნაკლებად ეფექტურია მაშინ, როცა უმრავლესობის მხრიდან უმცირესობა დანახულია, როგორც დემაგოგიური და თავდაცვითი. ეს ნიშნავს იმას, რომ ხელსაყრელ პირობებში კონსისტენტურ უმცირესობას შეუძლია გავლენის მოხდენა და საკმაოდ დიდი უმრავლესობის თვალსაზრისის და პოზიციის შეცვლა.

უნდა აღვნიშნოთ, რომ ბოლო წლებში აზრთა სხვადასხვაობაა კონფორმულობასა და ინოვაციასთან დაკავშირებით, ანუ უმრავლესობის გავლენასა და უმცირესობის გავლენის პროცესების შესახებ. სახელდობრ, აქვთ თუ არა მათ საერთო ან სხვადასხვა საფუძველი გავლენების პროცესთან მიმართებით.

ერთნი მიიჩნევენ, რომ უმრავლესობის და უმცირესობის გავლენებს პროცესუალურად ერთი და იგივე საფუძველი გააჩნიათ. სხვაობა კი უფრო მეტად რაოდენობრივია ვიდრე თვისებრივი. მსგავსი პოზიცია კი მყარდება არსებული კვლევებით.

მეორენი, მოსკოვიჩი და სხვანი საპირისპიროს ამბობენ. მათი მოსაზრებით უმცირესობასა და უმრავლესობის გავლენებს შორის თვისებრივი სხვაობაა. სახელდობრ, მოსკოვიჩს მიაჩნია, რომ უმრავლესობის გავლენას პიროვნება მიჰყავს ღია ქცევის შეცვლამდე, თუმცა ატიტუდის ცვლილება აუცილებლად არ ხდება. უმცირესობის გავლენის შემთხვევაში კი ადგილი აქვს როგორც ატიტუდის, ასევე აზრის ცვლილებას.

რაც შეეხება ჩემს მოსაზრებას, საკითხის მიმართ წარმოქმნილ აზრთა სხვადასხვაობის შესახებ, უფრო მეტად მეორე ბანაკისკენ ვიხრები, სადაც უმცირესობასა და უმრავლესობის გავლენებს შორის თვისებრივი განსხვავებაა, რადგან უმცირესობის გავლენას პიროვნების ტრანსფორმაციული ხასიათი აქვს, როგორც ატიტუდის და მსოფლმხედველობის მხრივ, აგრეთვე ქცევის და გადაწყვეტილებების თვალსაზრისით. გავიხსენოთ ვაჟა-ფშაველას პოემა „ალუდა ქეთელაური“, სადაც თემიდან განდევნილი პროტაგონისტი ალუდა “ხიდია“ სინათლის ნაპირზე მომავალი თაობებისთვის, რომელიც თემში თვისებრივი ცვლილების პოტენციურ ხატად წარმოგვიდგება.

უმცირესობის გავლენა(ინოვაცია) მეტად თვისებრივია ვიდრე რაოდენობრივი, რადგან იგი ცვლილებების შემომტანია საზოგადოებაში, როგორც ახალი რელსების დამგები იდეოლოგიური მატარებლებისთვის.

თავი 2. კონფორმიზმი

ადამიანის მუდმივი დაძაბულობის და კონფლიქტის ზღვარი გადის ისეთ ღირებულებებთან, როგორებიცაა: ინდივიდუალობა და კონფორმულობა. პიროვნება თავისი ცხოვრების მანძილზე, მასთან დაკავშირებულ სოციალური პროცესების ყველა საფეხურზე დგება ისეთი გამოწვევების წინაშე, სადაც მუდმივ ჭიდილშია, შეინარჩუნოს ინდივიდუალობა თუ გახდეს კონფორმული. აქედან გამომდინარე, თამამად შეგვიძლია განვაცხადოთ, რომ სწორედ აქ იჩენს კონფლიქტის ტიპებიდან ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი და საკმაოდ რთული სახის კონფლიქტი, რომელსაც ჩვენ ვიცნობთ ინტრაპერსონალური კონფლიქტის სახით. ამას მოგვიანებით აუცილებლად განვაგრძობთ, თუმცა, მანამდე დავუბრუნდეთ კონფორმიზმის განსაზღვრებას და თავდაპირველად, თავად საგანს მივცეთ მისი განსაზღვრის საშუალება.

ამერიკის ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი იუმორისტი მწერალი ჯეიმს ტერბერი (Thurber, 1933) თავის ცნობილ ესეში, რომელიც გაზეთ ნიუ იორკერში გამოქვეყნდა სათაურით „The day the dam broke“ საკმაოდ საინტერესო ამბავს ჰყვება:

„უცებ ვიღაცამ სირბილი დაიწყო. შესაძლებელია, მოულოდნელად გაახსენდა, რომ ცოლს უნდა შეხვედროდა და ძალიან აგვიანდებოდა. რაც უნდა ყოფილიყო მიზეზი, ის ბროუდ სტრიტის აღმოსავლეთით გარბოდა (იქნებ, მარაბორის რესტორანში მიიჩქაროდა, სადაც ცოლს ხვდებოდა ხოლმე). ვიღაც სხვამაც დაიწყო სირბილი, შეიძლება, ეს გაზეთების დამტარებელი ბიჭი იყო. სხვამაც, საქმიანმა ხანშიშესულმა მამაკაცმა, აუჩქარა ფეხს. დაახლოებით ათ წუთში ჰაი სტრიტზე, რკინიგზის სადგურიდან სასამართლოს შენობამდე, ყველანი გარბოდნენ. გაურკვეველი ბგერებიდან თანდათანობით გამოიკვეთა საშინელი სიტყვა „წყალდიდობა“. „კაშხალი დაინგრა!“ ამ საშინელ სიტყვებს იმეორებდნენ ყველანი - ელექტრომობილის მგზავრი ქალბატონი, პოლიციელი, პატარა ბიჭები - და არავინ იცოდა, ვინ თქვა პირველად ან რა ხდებოდა სინამდვილეში. ორი ათასი ადამიანი მთელი სისწრაფით გარბოდა. „აღმოსავლეთისკენ გაიქეციო!“ გაისმა ძახილი, მდინარიდან აღმოსავლეთისკენ, სადაც საფრთხე აღარ იქნებოდა. „აღმოსავლეთისკენ! აღმოსავლეთისკენ!“ გვერდით ჩამირბინა მაღალმა ქალმა მკაცრი მზერითა და გამოკვეთილი ნიკაპით. მე ჯერ კიდევ ვერ გამეგო,

რა ხდებოდა, მთელი ამ ყვირილის ფონზე. ძლივს დავეწიე ამ ქალს, რადგან მიუხედავად მისი ხანდაზმული ასაკისა, მშვენიერ სპორტულ ფორმაში იყო და კარგად დარბოდა. „რა ხდება?“ ძლივს ამოვისუნთქე. მან ერთი კი შემომხედა და ისევ აუჩქარა ფეხს. „არ ვიცი, ღმერთმა იცის!“ იყო მისი პასუხი.“¹

ტერბერის მიერ აღწერილ ამ სცენარში, რაოდენ კომიკურიც არ უნდა იყოს იგი, კარგად ჩანს ადამიანების კონფორმულობა. კონფორმულობის ჯაჭვის საწყის რგოლს წარმოადგენდა სულ მცირე ორი ადამიანი, რომლებსაც კარგად ჩანს, რომ თავიანთი, ლოგიკური მიზეზები გააჩნდათ. თუმცა, რეალობა შემდეგნაირად წარმოიშვა და მსგავსი სახე მიიღო: ვიღაც გარბოდა სხვის შემხედვარე, ხოლო ყველა გარბოდა, რადგან სხვები გარბოდნენ. ტერბერი ამბობს, რომ ამ ადამიანებმა თავი სულელად იგრძნეს მაშინ, როდესაც გაიგეს, რომ მსგავსი არაფერი მომხდარა და კაშხალი მთელი იყო.

წარმოდგენილ შემთხვევასთან დაკავშირებით ელიოტ არონსონი მნიშვნელოვან, შეკითხვას სვამს, რომელსაც თვითონვე აბსურდულს უწოდებს, რაც აუცილებლად საყურადღებოა. „და მაინც, რამდენად უფრო სულელურად იგრძნობდნენ თავს, კონფორმულად რომ არ მოქცეულიყვნენ და ამ დროს კაშხალი მართლა დანგრეულიყო? ცუდია კონფორმულობა თუ კარგი?“

ავერსულად კარგია, ხოლო რევერსულად ცუდი, ან ცუდიც და კარგიც, მაგრამ სად გადის მტკიცე ზღვარი ამ ორს შორის და რამდენად სწორად შეგვიძლია კონფორმულობის შეფასება? არის ის ნეგატიური ან პოზიტიური, თუ ოქროს შუალედი უჭირავს? ამ გადმოსახედიდან საკმაოდ რთული საკითხია, თუმცა, სემანტიკური დაზუსტების წყალობით უფრო კარგად გვეცოდინება ამ კითხვებზე პასუხი, სხვა შემთხვევაში კი მცხარე კამათს ვერ ავცდებით.

საილუსტრაციოდ, მოვიყვან აშშ-ს უმაღლესი სასამართლოს გადაწყვეტილებას საჯარო სკოლებში ლოცვის და ღმერთის ხსენების შესახებ. მოასამართლე ენტონი კენედიმ, სასამართლოს გადაწყვეტილების შესახებ, რაც გულისხმობდა, რომ საჯარო სკოლებში არ უნდა იყოს ლოცვა ან ღმერთის ხსენება, ამ გადაწყვეტილებასთან

¹ მთარგმნელი ქეთევან თოდაძე

დაკავშირებით განმარტება გააკეთა - სკოლის მოსწავლეები წარმოადგენენ „დაპატიმრებულ“ აუდიტორიას, რომლებიც თანატოლთა გავლენის მიმართ საკმაოდ მგრძობიარენი არიან. შესაბამისად, მან განმარტა, რომ სკოლაში შესრულებული ლოცვა „რელიგიური რწმენებისადმი კონფორმულობის განსაზღვრულ რისკს ქმნის“: „ის, რაც მორწმუნისთვის შეიძლება იყოს სხვა არაფერი, თუ არა მისი რელიგიისადმი პატივისცემის სამართლიანი მოთხოვნა, არამორწმუნემ ან სხვა სარწმუნოების წარმომადგენელმა ეს სიტუაცია შეიძლება რელიგიურ ზეწოლად აღიქვას“. (ციტირება Savage, 1992). მოსამართლე კენედი მიიჩნევდა, რომ სასამართლო იყო მთავარი დაცვა ბავშვებისათვის სკოლის ზეწოლისაგან. ამ მოსაზრებას, რა თქმა უნდა გაუჩნდა მოწინააღმდეგეთა რიგები, რომელთაც გააკრიტიკეს ეს გადაწყვეტილება, რადგან მათ ჩათვალეს, რომ ეს ცენზურის დაწესება სკოლის მოსწავლეებში, ისინი თავისუფლად ვერ გამოხატავენ საკუთარ კონფესიას. (Shelley E. Taylor, Letitia Anne Peplou, David O. Sears, 1994)

2.1 რა არის კონფორმულობა

კონფორმულობა - ნებაყოფლობით სხვების მსგავსად მოქცევა.

უამრავი მაგალითი არსებობს იმისთვის, რომ უკეთ ავხსნათ კონფორმულობა, საიდანაც ზოგი საკმაოდ მძიმეა, ზოგი კი მსუბუქი. ვეცდები მსუბუქი მაგალითის მოყვანას ელიოტ არონსონის სოციალური ცხოველიდან, სადაც აღწერილია ასეთი შემთხვევა:

„კოლეჯის სტუდენტი, სახელად სემი, თავის ოთხ ამხანაგთან ერთად, ტელევიზორში პრეზიდენტობის კანდიდატის გამოსვლას უსმენს. სემი მოხიბლული ჩანს. ეს კანდიდატი ოპოზიციურ კანდიდატებზე მეტად მისი გულწრფელობის გამო მოსწონს. წინასაარჩევნო სიტყვის დასრულების შემდეგ, ერთ-ერთი სტუდენტი დაჟინებით ამბობს, რომ კანდიდატმა იმედი გაუცრუა, რომ მისი აზრით, ის სრული

გაიძვერა და რომ უპირატესობას ოპოზიციურ კანდიდატს ანიჭებს. ამ სტუდენტს დანარჩენებიც მყისვე ეთახმებიან. სემი დაბნეული ჩანს და ცოტა არ იყოს, შეწუხებულიც. ბოლოს, ამხანაგებს ლულულულით ეუბნება: „როგორც ჩანს, მთლად ისეთი გულწრფელიც არ არის, როგორსაც მოველოდი“.¹

მეგობრების ერთსულოვნებამ, მათმა კონსისტენტობამ სემის შეხედულება შეცვალა და იქცა მათი შეხედულების რელევანტურად.

კონფორმიზმის, როგორც თემის აქტუალობა მეოცე საუკუნეში იჩენს თავს და დღემდე გრძელდება. მიუხედავად იმისა, რომ კარგად იყო გაცნობიერებული ადამიანების ტენდენცია კონფორმულობისკენ, სოციალური ფსიქოლოგიის და სხვა სოციალური მეცნიერებების წარმომადგენლების მიერ 1950-იან წლებამდე კონფორმულობის ფენომენი არ გამხდარა აქტიური შესწავლის ობიექტი. კონფორმიზმი გულისხმობს პასიურ ქცევას, რაც შემთანხმებლობით, არსებულ რეჟიმთან ადაპტაციით, საკუთარი აზრის არ არსებობით და უსიტყვო მორჩილებით გამოიხატება. მას კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი მახასიათებელი გააჩნია. ეს არის ჯგუფური კონტროლის და ჯგუფის მიერ შემოღებული ნორმებისადმი მორჩილება.

კონფორმიზმი ლათინური წარმოშობის სიტყვაა, ითარგმნება, როგორც უძრაობა, ერთგვარობა. კონფორმულია ადამიანი, რომელიც სხვის შეხედულებებს, აზრებს და ქცევებს იზიარებს. ამავედროულად, ექცევა სხვისი გავლენის ქვეშ. მართალია შინაგანად შეიძლება არ ეთანხმებოდეს კონკრეტულ მოსაზრებას, მაგრამ სხვების დასანახად ეთანხმება გარშემომყოფებს. მას არ გააჩნია პრინციპები, იგი წინააღმდეგობას არ უწევს ზეწოლას. არ გააჩნია და არც ცდილობს საკუთარი, ინდივიდუალური პოზიციის წარმოჩენას. ამ აღწერის მიხედვით, კონფორმულობა მეტად სალანძღავი ზედსართავია ადამიანის, პიროვნების დასახასიათებლად. სწორედ ამიტომ, ხშირად კონფორმულობა, კონფლიქტის მსგავსად, ნეგატიურად აღიქმება.

კონფორმულობა წარმოადგენს პიროვნების მხრიდან საკუთარი რწმენების, კონკრეტული საკითხის მიმართ მსოფლმხედველობის და ქცევის შეცვლის ნიშნებს

¹ მთარგმნელი ანა მაყაშვილი, წიგნიდან სოციალური ცხოველი - ელიოტ არონსონი. 14 გვ.

სხვების ქცევათა რელევანტურად. (Robert B. Cialdini and Noah J. Goldstein, 2004)
ადამიანები ხშირად, თავად ირჩევენ იმოქმედონ საკუთარი რწმენების თუ გემოვნების წინააღმდეგ. „ყველა ასე იქცევა“ ფენომენალურ მიმართებას წარმოადგენს. ხშირია შემთხვევები, როცა საზოგადოება ტრენდულია, ატარებს ერთნაირ თანამედროვე ტექნიკას, არჩევს სმარტფონს ისეთს, როგორც უმრავლესობას აქვს. აცვია ისე, როგორც მიღებულია სოციალურში. აქედან გამომდინარე, ეს ადამიანები სწორედ ტენდენციების მიმართ არიან კონფორმულები, მათ აქვთ ერთნაირი ქცევები, ღრებულებები და ატიტუდები.

აღსანიშნავია ის, რომ მიუხედავად ზევით წარმოდგენილი მცირე მაგალითებისა, კონფორმულობა ერთნაირად არ ვლინდება სხვადასხვა სიტუაციებში, ასევე ინდივიდებსა თუ ჯგუფებში. საკმაოდ მნიშვნელოვანია იმ ფაქტორების ძემა, რომლებიც განსაზღვრავენ ინდივიდში კონფორმულობის, ასე ვთქვათ კოეფიციენტს, თუ რა დონეზე ექვემდებარე იგი კონფორმულობას. იმისათვის, რომ უკეთესად შეგვექმნას წარმოდგენა თუ რა ფაქტორების ახდენენ გავლენას კონფორმულობაზე, გამოვყოთ შემდეგი საკითხები: ჯგუფის შეჭიდულობა, ჯგუფის სიდიდე, სოციალური მხარდაჭერის არსებობა-არარსებობა და სქესი (ქვარცხავა).

ჯგუფის შეჭიდულობაში მოიაზრებენ ე.წ. კოლექტიურ, ჩვენ გრძნობას. აქ საუბარია ჯგუფის წევრებს შორის კავშირის ხარისხზე, რაშიც იგულისხმება ერთმანეთის მიმართ დამოკიდებულებების, სიმპატიების ხარისხი. ასევე, რამდენად თვლის ინდივიდი საკუთარი გადმოსახედიდან ჯგუფს ღირებულად. რაც უფრო ღირებულია ინდივიდისთვის ჯგუფი, სიმპატიებს განიცდის სხვა წევრებისადმი, მით უფრო კონფორმულია იგი ჯგუფის, როგორც მიზნების, ასევე ნორმების მიმართ. ამდენად, ჯგუფური შეჭიდულობის ძალა ერთ-ერთი გზაა მოახდინოს ჯგუფმა გავლენა თავის წევრებზე.

ჯგუფის სიდიდე. კვლევებმა აჩვენეს, რომ დამორჩილების ტენდენცია, კონფორმულობის გამოვლინება იზრდება 5 კაციან ჯგუფებამდე. შემდგომ ამისა ჯგუფის ზომის ზრდა მხოლოდ მცირე, უმნიშვნელო დამატებითი ხარისხის განსხვავებას იძლევა. ამის ერთ-ერთ მიზეზად მიიჩნევენ იმას, რომ 5 წევრის ზემოთ ჯგუფის

სიდიდის ზრდამ შეიძლება გააჩინოს ეჭვი, რომ ჯგუფში არსებობს საიდუმლო გარიგება. ანუ, ჯგუფის წევრმა, რომელზეც ახდენენ გავლენას, შეიძლება იფიქროს, რომ ჯგუფის წევრები არა ინდივიდუალურები არამედ კოლექტიურები არიან და შესაბამისად გამოხატავენ თვალსაზრისს.

ბიბ ლატანე (Bibb Latane, 1981) ეხმაურება ჯგუფის სიდიდის ფენომენს და ფიქრობს, რომ სოციალური გავლენის ზრდა დამოკიდებულია სწორედ ჯგუფის სიმჭიდროვესა და ზომაზე. იგი მიიჩნევს, რომ რაც უფრო იზრდება ჯგუფის სიდიდე, მით უფრო მცირდება წევრებზე გავლენა. ერთ-ერთი კვლევა, სადაც უნივერსიტეტის სტუდენტებს უნდა გაერჩიათ სასამართლო საქმე, განაჩენის გამოტანამდე მათ უჩვენეს ოთხი ცრუ სუბიექტის მიერ გაკეთებული გარჩევა. მაშინ, როდესაც ცრუ სუბიექტები წარმოდგენილი იყვნენ, როგორც ორი დამოუკიდებელი ჯგუფი, ნამდვილ სუბიექტში მათი მოქმედებები იწვევდა კონფორმულობას, ვიდრე ოთხოვს ერთად წარმოდგენა ერთ ჯგუფად. აგრეთვე, ორი ჯგუფი, სადაც სამ-სამი ინდივიდი იყო, იწვევდა მეტ კონფორმულობას, ვიდრე ექვსკაციანი ჯგუფი. რაც შეეხება სამ ორ-ორ კაციანი ფორმაციის ჯგუფი ყველაზე მეტად იწვევდა კონფორმიზმს. აქედან გამომდინარე ჯგუფის რაოდენობის მატება არ ზრდის კონფორმიზმს, არამედ პირიქით, რაც უფრო ნაკლებია წევრები, მით უფრო მეტია კონფორმულობა.

ამ მხრივ საინტერესო ვითარებაა ტანფორდსა და პენროდთან (Tanford S, Penrod S 1984) სადაც ახალი წევრის დამატება იძლევა დიდ წანაზარდს კონფორმულობისაკენ მიდრეკილებაზე, თუმცა, საბოლოოდ წანაზარდი ქრება, ბალანსი დგება და წინმსწრებ ახალ წევრთან შედარებით საკმაოდ მცირე გავლენას ამატებს ახალი წევრი, ანუ ჯგუფში ყოველი ახალი წევრის გავლენა ნაკლებია ვიდრე წინასი საერთო კონფორმულობასთან მიმართებით. ამასთან დაკავშირებით, ავტორებმა შეიმუშავეს სოციალური გავლენის მოდელი (Social Influence Model – SiM), რომელიც გვთავაზობს, რომ როდესაც ჯგუფი რაოდენობაში იზრდება მისი გავლენა რამოდენიმე წევრზე იქნება ნაკლები, ვიდრე კონკრეტულ, ერთ წევრზე. მათი აზრით ეს მოდელი საუკეთესო აღწერაა თუ როგორ ვარირებს სოციალური გავლენა ჯგუფის სიდიდის ზრდასა და გავლენის სამიზნე ინდივიდების რაოდენობასთან ერთად.

ჯგუფის ერთსულოვნების ეფექტი. კონფორმულობა მკვეთრად მცირდება მაშინ, როდესაც ზეწოლის სუბიექტი აღმოაჩენს თუნდაც ერთ მოკავშირეს. კვლევითი მონაცემები ადასტურებს, რომ ამ დროს კონფორმულობის მაჩვენებელი საგრძნობლად მცირდება. როდესაც ზეწოლა ხდება ერთსულოვანი ჯგუფის მხრიდან, ამ დროს ძალიან რთულია წინააღმდეგობის გაწევა სოციალური ზეგავლენის თვალსაზრისით. სოციალური მხარდაჭერის ნებისმიერი გამოვლინება სასარგებლოა ზეგავლენასთან წინააღმდეგობის გასაწევად. იმ შემთხვევაში თუ სოციალური მხარდაჭერა დაფიქსირდა კონფორმულობის ზრდამდე, მეტია წარმატების შანსი წინააღმდეგობის გაწევის მხრივ, ვიდრე სოციალური ზეგავლენის გაძლიერების შემდგომ.

საინტერესოა მამაკაცების და ქალების მიმართება კონფორმულობისკენ, **სქესობრივი განსხვავებულობა.** ახალი კვლევები არ ადასტურებენ სქეს შორის განსხვავებულობას კონფორმულობასთან მიმართებით. 1970 იანი წლებიდან დაიწყო სქესობრივი განსხვავების კვლევა კონფორმულობის ტენდენციებთან დაკავშირებით. ადრინდელი გამოკვლევები უფრო მეტად აჩვენებდა სხვაობას, სადაც ქალები გამოირჩეოდნენ კონფორმულობით, ვიდრე მამაკაცები. შემდგომში ეს განსხვავება აიხსნა იმით, რომ ადრეულ კვლევებში მონაწილეებისთვის განკუთვნილი მასალები, უფრო მეტად მამაკაცებისთვის იყო ნაცნობი. ამას ამტკიცებს ისიც, რომ ადამიანები გამოირჩევიან მიყვნილ გავლენას მაშინ, როდესაც სიტუაციაში გაურკვეველები არიან, რაც ქალების კონფორმულობის ტენდენციას ააშკარავებდა. თუმცა, ერთ-ერთი კვლევის მიხედვით აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ როდესაც ქალებისთვის ნაკლებად ცნობილი მასალა გამოიყენებოდა კვლევებში, ისინი კონფორმიზმს მეტად ავლენდნენ ჯგუფის ზეწოლის მიმართ. მამაკაცების შემთხვევაში კი, როცა მასალას ნაკლებად ცნობდნენ, აქ, მამაკაცები მეტ კონფორმულობას ავლენდნენ. ამ საკითხს შევხები ჩემ მიერ სიმულაციური თამაშის განხილვისას, სადაც შერჩეული სამი ჯგუფიდან ერთ-ერთ ჯგუფს წარმოადგენდნენ ქალები.

ჯგუფის სიდიდე, შეჭიდულობა და ერთსულოვნება, ეს ის ცვლადები და ფაქტორებია, რომლებიც საკმაოდ მნიშვნელოვან გავლენას ახდენენ კონფორმულობის

ყალიბის შექმნაზე, ამდენად, უკეთესად შეგვიძლია დავინახოთ ის მიმდინარე შინაგანი მახასიათებლები, რაც ხელს უწყობს კონფორმიზმის განვითარებას.

2.2 კონფორმიზმის საფუძვლები

ადამიანთა უმრავლესობა გამოირჩევა ნორმების მიმართ კონფორმულობით. დღეს კონფორმულობა უქვე აღიქმება, როგორც ჩვეულებრივ ქცევად, იმდენად ფართოა მისი ყალიბი. კონფორმულობას სხვადასხვა, მრავალი ფაქტორი განსაზღვრავს.

სოციალური ფსიქოლოგები გამოყოფენ კონფორმულობის ორ ტიპს:

ინტერიორიზაციას, როდესაც ინდივიდი იღებს ჯგუფის აზრს და ხდება ამ აზრის გაშინაგანება და

დამორჩილებას, როდესაც გარეგნულად ეთანხმება, მაგრამ შინაგანად არა.

როგორც ჩანს, კონფორმულობას სხვადასხვა ფაქტორი განსაზღვრავს თუმცა, ზოგი განსაკუთრებით ამახვილებს ყურადღებას ადამიანის ორ ბაზისურ მოთხოვნილებაზე: პიროვნების სურვილი მოსწონდეს სხვას და სურვილი იყოს სწორი.

ინფორმაციული გავლენა, ჯგუფის ეფექტი, რომლის წარმოშობა ხდება ინდივიდის სურვილიდან გამომდინარე, რათა იყოს კორექტული და იცოდეს, როგორ უნდა მოიქცეს მოცემულ სიტუაციაში.

ნორმატიული გავლენა, ჯგუფის ეფექტი, ასევე აღმოცენდება ინდივიდის სურვილით იყოს ჯგუფის მხრიდან მოწონებული, მიღებული და აღიარება მოიპოვოს.

ინფორმაციული ზეგავლენის - სურვილი იყო სწორი, დროს ადამიანები მაღალი კონფორმულობით გამოირჩევიან. ხშირად პიროვნება მისთვის უჩვეულო სიტუაციებში ხვდება, სადაც არ იცის როგორ მოიქცეს, რადგან არ ფლობს პროტოკოლით დადგენილ წესებს. პირველად იგი აკვირდება კონკრეტული ამოცანის გადაჭრის მიმართ გადადგმულ სხვის ქცევას, რომელსაც იმეორებს, რათა მოხდეს სწორი ქცევის განხორციელება და ნორმებთან მოვიდეს შესაბამისობაში. იგი ექცევა ინფორმაციული ზეგავლენის ქვეშ, შედეგად რთული ამოცანების გადაწყვეტის დროს ინფორმაციული ზეგავლენის გზით მაღალია კონფორმულობის გამოხატვის შესაძლებლობა.

ხშირია შემთხვევები, როდესაც ადამიანები ცდილობენ სოციალურ ყალიბს მოერგონ; მოერგონ სხვების მოლოდინებს, მათ ნორმებს და წესებს. განსაკუთრებით

საჯარო ვითარებაში თუნდაც დისკუსიის დროს, ინდივიდის მხრიდან გამოხატული კონფორმულობა ნორმატიული გავლენის მაუწყებელია, რაც გულისხმობს სურვილს მოსწონდე სხვას.

საკმაოდ მნიშვნელოვანია ეს ორი ფაქტორი, რაც ყოფით რეალობაში ძალიან ხშირად იჩენს თავს და ხშირად მცირე დაკვირვებითაც აშკარაა გავლენა ინფორმაციულია თუ ნორმატიული, რაც ასე თვალსაჩინოს ხდის და უბიძგებს ინდივიდს იყოს კონფორმული და არა დამოუკიდებელი.

ინტერიორიზაციის და დამორჩლების მსგავსად კესლერი ასხვავებს კონფორმულობის ორ სახეს. ესენია: თანხმობა და მიღება. როდესაც პიროვნება გარეგნულად იქცევა ჯგუფის მოთხოვნების შესაბამისად, მიუხედავად მისი თანხმობისა ჯგუფისადმი აქ იჩენს თავს „თანხმობა“. რაც შეეხება „მიღებას“, აქ, ადგილი აქვს ჯგუფის გავლენით პიროვნებაში ქცევის, ატიტუდების და რწმენების ცვლილებას.

2.3 პიროვნება და კონფორმიზმი

ცალსახაა, რომ კონფორმიზმის ჩამოყალიბებაზე საკმაოდ დიდ გავლენას ახდენს პიროვნული თვისებები. საზოგადოება მრავალფეროვანია, ინდივიდები განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან პიროვნული ნიშნებით. ბუნებრივია, რომ ადამიანები სოციალურ გარემოში სხვაგდასხვაგვარად ოპერირებენ. ხშირად კი მათი ქცევა ერთმანეთს ემსგავსება. შეუძლებელია რაიმე მოვლენამ მათზე ასახვა აბსოლუტურად იდენტური ხარისხით ჰპოვოს ან პირიქით ზოგიერთ შემთხვევაში შესაძლებელი. საინტერესოა, რამდენად არიან ადამიანები კონფორმიზმის ხარისხით ერთმანეთისაგან განსხვავებულები და რა პიროვნული მახასიათებლები განსაზღვრავს მათ შორის სხვაობას.

როტერმა (Rotter, 1966) შექმნა თეორია ლოკუს კონტროლის შესახებ. კონტროლის ლოკუსის თეორია გულისხმობს პიროვნების ცხოვრების ხედვის წარმოჩენას. სახელდობრ, სად ხედავს ადამიანი მიმდინარე მოვლენების მიზეზს, თვითონ განკარგავს საკუთარ ცხოვრებას თუ გარეგანი მოვლენებია მთავარი აქტორი, მაგალითად ბედ-იღბალი.

კონტროლის ლოკუსი წარმოადგენს ბიმოდალურ კონტინუუმს. ერთ მხარეს

ინტერნალური კონტროლის ლოკუსია, ხოლო მეორე მხარეს ექსტერნალური.

გარეგანი კონტროლის ლოკუსი: პიროვნებას სწამს, რომ მის ცხოვრებას წარმართავს ბედ-იღბალი ან სხვა გარეგანი მოვლენები.

შინაგანი ლოკუსის კონტროლი: პირველისგან განსხვავებით ინდივიდს სწამს, რომ თავად განკარგავს საკუთარ ცხოვრებას.

ლოკუსის თეორია იმიტომ გამოვყავი, რომ არსებობდა მოსაზრებები, ექსტერნალური ლოკუსის კონტროლის მქონე ინდივიდები უფრო კონფორმულები იქნებოდნენ, ვიდრე ინტერნალური. საკმაოდ ლოგიკურად და ერთი შეხედვით დამაჯერებლადაც ჟღერს, თუმცა ასე არ არის. აგრეთვე არსებობდა დაშვება, რომ ინდივიდები, რომლებსაც აქვთ თვითშეფასების დაბალი, ხოლო სოციალური მოწონების მაღალი მაჩვენებელი უფრო მეტად იქნებოდნენ კონფორმულები, ვიდრე მაღალი თვითშეფასების და დაბალი სოციალური მოწონების ინდივიდები. თუმცა, კვლევებმა ეს მოსაზრებებიც უარყვეს. 1960-1970 იან წლებში ჩატარებული ექსტენსიური კვლევები ამტკიცებენ, რომ პიროვნების რეაქცია გამოვლენილი კონფორმულობით თუ არაკონფორმულობით, გაპირობებულია სიტუაციის თავისებურებებით და არა პიროვნული მახასიათებლებით. პიროვნულ მახასიათებლებსა და კონფორმიზმს შორის სუსტი კავშირი აღმოჩნდა. ამდენად, 1980-იან წლებში დაიწყო ინტენსიური კვლევა. შედეგად, რთულია იწინასწარმეტყველო ინდივიდის ქცევა კონკრეტულ სიტუაციაში. კონფორმიზმის საშუალო დონის განსაზღვრა უფრო მეტად შესაძლებელია სხვადასხვა, მრავალ სიტუაციაში, ვიდრე მოცემულ, ერთეულ, კონკრეტულ შემთხვევაში. აგრეთვე, გამოვლინდა, რომ ქცევის პიროვნული წინასწარმეტყველება უმჯობესდება თუ სოციალური გავლენა უმნიშვნელოა, ხოლო პიროვნების მიერ შინაგანი მახასიათებლების გამოვლენა სპეციფიკურია სიტუაციაში. (ქვარცხავა)

ნებისმიერ პიროვნებას აქვს სურვილი იყოს გამორჩეული, იქცეოდეს სხვებისგან განსხვავებულად, ჰქონდეს საკუთარი უნიკალური სწრაფვები, შექმნას ტენდენციები, ჰყავდეს მიმდევრები და ა.შ. ისინი ავლენენ მზაობას იყვნენ ინდივიდუალურები. ზოგი კი პირიქით, თავს კომფორტულად გრძნობს მაშინ, როდესაც ბაძავს სხვებს, იქცევა სხვა

ადმინისტრაციის, ჯგუფის მსგავსად. მისწრაფებას, იყვნენ ინდივიდები გამორჩეულები მასლაშა და კოლეგებმა (Kristina Whitney, Lynda M. Sagrestano, Christina Maslach, 1994) ამ ფენომენს ინდივიდუალიზაციის სურვილი იწოდეს.

ინდივიდუალიზაციის სურვილი- ადამიანის სურვილი, მოიქცეს ისე, რომ სხვებისგან აშკარად გამოირჩეოდეს და იყოს განსხვავებული.

მასლაშა და კოლეგებმა შექმნეს ტესტი. ინდივიდი ტესტში მაღალ ქულას იღებს, როდესაც მისი ქცევა სხვების ყურადღების მისაპყრობად არის გამიზნული. ვინც დაბალ ტესტურ ქულას იღებს, ის ნაკლებადაა მიდრეკილი ისეთი ქცევისაკენ, რომლითაც სხვების ყურადღებას მიიქცევს. ლაბორატორიული კვლევებში, მაღალი ინდივიდუალიზაციის მაჩვენებლების მქონე მონაწილეები უმრავლესობის მოსაზრებებს ნაკლებად ექვემდებარებოდნენ, ისინი მიმართავდნენ „შემოქმედებით განსხვავებულობას“, მკვლევარებმა ასე უწოდეს მათ ქცევას. მაღალი ინდივიდუალიზაციის მქონე ინდივიდები ფასდებოდნენ, როგორც მეტროპოლიანი, ნაკლებად დამთმობნი, მეტად კრიტიკულები და ნაკლებად თავაზიანები. (Shelley E. Taylor, Letitia Anne Peplou, David O. Sears, 1994)

2.4 კულტურა და კონფორმიზმი

ადამიანი იბადება კონკრეტული კულტურული ტრადიციების მქონე კონკრეტულ სოციალურ გარემოში. იგი ითვს იმ სამეცნიერო ენას, რომელზეც გარშემომყოფები საუბრობენ. სწავლობს ქცევებს, დამოკიდებულებებს და ღრებულებებს, რომლებიც მოწონებულია მის მშობლიურ საზოგადოებაში. ამდენად, ადამიანი პროდუქტია იმ სოციალური გარემოსი და კულტურის, სადაც იგი დაიბადა და ცხოვრობს. ასე ფიქრობენ ბიჰევიორისტები და სოციალური დასწავლის თეორეტიკოსები. (ხეჩუაშვილი, 2013)

კულტურა გავლენას ახდენს კონფორმიულობაზე. აღმოსავლეთის კულტურა ერთობაზე ორიენტირებული, კოლექტივისტური იყო. იგი არსებითად უგულვებელყოფდა პიროვნულ, ინდივიდუალურ ასპექტს. კულტურის ცნობილი მკვლევარი ჟ.გებზერი აზიას ახასიათებს: ჩვენ მეს გარეშე, ხოლო დასავლეთს

ახასიათებდა ადმანიურის, პიროვნულის წინა პლანზე წამომწევს, უფრო მეტად ინდივიდუალისტურს მე ჩვენ გარეშე. (ბელქანია, 2015)

ინდივიდუალისტურ კულტურაში კონფორმულობა უარყოფითად აღიქმება. ისეთ ქვეყანაში, როგორცაა აშშ და დასავლეთ ევროპა უტრირებულია პიროვნული თავისუფლება და დამოუკიდებლობა. ადმანიანს აქვს შესაძლებლობა გამოავლინოს დამოუკიდებლობა და იყოს შემოქმედებითი. ბავშვებში მეტად წახალისებულია თვითდარწმუნებულობა და ასერტიულობა. დასავლეთის კულტურაში მიჩნეულია, რომ ჯგუფური ზეწოლა და კონფორმულობა საფრთხეს უქმნის უნიკალურობას და ინდივიდუალურობას. აღმოსავლურ კულტურებში, სადაც კოლექტივიზმი იჩენს თავს, მშობლები, რომლებიც ჯგუფურ ნორმებს სცემენ პატივს, აქცენტს აკეთებენ შვილების მორჩილებაზე და შესაფერის ქცევაზე, რომელიც მათ „ეკადრებათ“. (John W. Berry, Ype H. Poortinga, Marshall H. Segall, Pierre R. Dasen, 2011) აქ, აქცენტი კონფორმულობის პოზიტიურ ასპექტებზე კეთდება, განსხვავებით დასავლეთისგან. სახელდობრ, კონფორმულობას ისინი განიხილავენ არა როგორც სოციალური ზეწოლის, არამედ სხვებთან დაკავშირების საშუალებას და მორალური პასუხისმგებლობის გამოვლენის შესაძლებლობას.

აღმოსავლურ კინემატოგრაფიაში თუ ისტორიებში კარგად არის ნაჩვენები ინტერპერსონალური ურთიერთობები, ბევრი მკვლევარი წერს ამ საკითხთან დაკავშირებით, სადაც ხაზი აქვს გასმული მათი მხრიდან მორჩილებას ჯგუფური ნორმებისადმი. თვალსაჩინოა ბავშვების და მშობლების ურთიერთობაც, როგორი მკაცრი და დირექტიულები არიან მშობლები მათ მიმართ, რათა შვილები იყვნენ მორჩილები და ყოველთვის შესაფერისი ქცევით გამოირჩეოდნენ.

საინტერესოა ის, რომ ამ კულტურაში ინდივიდუალიზმისკენ სწრაფვა მოუმწიფებლობას და ეგოიზმის გამოხატულებად ითვლება.

კროსკულტურულმა კვლევებმაც აჩვენეს, რომ კოლექტივისტურ კულტურებში კონფორმულობა ჯგუფური ნორმებისადმი მაღალია, ვიდრე ინდივიდუალურ კულტურებში. (Smith, P. B, Bond, M. H.1993) საბოლოო დასკვნა, რომელსაც

მკვლევარები მხარს უჭერენ არის შემდეგი: „კონფორმიზმი მეტნაკლებად უნივერსალური ფენომენია, მაგრამ მისი გამოხატვის ფორმები იცვლება კულტურიდან კულტურამდე. ევროპული და ამერიკული კულტურა აქეზებენ ინდივიდუალურობას. აზიური კულტურა და მესამე სამყაროს ქვეყნების კულტურა უფრო კოლექტივიზმისაკენ იხრებიან.“

ამდენად, მნიშვნელოვანია ამ განსხვავებებს მივაქციოთ ყურადღება მაშინ, როდესაც შევაფასებთ ნებისმიერი ადამიანის ქცევას დაწყებული ჩვეულებრივიდან დამთავრებული კონფლიქტოგენურ სოციალურ გარემოში.

2.5 კონფორმიზმის ექსპერიმენტული კვლევები

სოციალური ფსიქოლოგიის გარიჟრაჟზე, კონფორმულობის ექსპერიმენტულ კვლევებს ჩაეყარათ საფუძველი. დღემდე, კლასიკურ ექსპერიმენტულ კვლევებად ითვლება სოლომონ აშის, მუზაფერ შერიფის და სტენლი მილგრემის ექსპერიმენტები.

საკითხს ნათელი მოფინა შერიფის კვლევებმა (Sherif, 1936), რომელიც ნოვატორულ კვლევად ფასდებოდა. სახელდობრ, იგი ეხებოდა სოციალური ნორმების ჩამოყალიბების პროცესის კვლევას ლაბორატორიულ პირობებში. კვლევაში მილგრემმა გამოიყენა ავტოკინეტიკური ეფექტი, რაც გულისხმობს იმას, რომ აბსოლუტურ სიბნელეში თუ მხედველობის ფოკუსი მიმართული იქნება კონკრეტულ განათებულ წერტილზე, მოგვეჩვენება, თითქოს წერტილი ქაოტურად მოძრაობს. სინამდვილეში წერტილი არ მოძრაობს. იგი უძრავია, აღქმა კი ილუზიას წარმოადგენს. წინასწარ ექსპერიმენტში სუბიექტები შეჰყავდათ ბნელ ოთახში და სთხოვდნენ შეეფასებინათ განათებული წერტილის მოძრაობის მანძილი. ბევრი ფიქრობდა რომ წერტილის მოძრაობის მანძილი იყო 1 დან 2 ინჩამდე. ერთი ამბობდა, რომ წერტილი 800 ინჩით მოძრაობდა, რაც ალოგიკური იყო, რადგან პატარა ოთახში იმყოფებოდა.

შერიფი ექსპერიმენტს 2-3 კაციან ჯგუფებში ატარებდა. კვლევის პირველ ნაწილში მონაწილეების მოსაზრებები ერთმანეთისაგან მკვეთრად განსხვავდებოდა, თუმცა სხვების აზრის მოსმენის და საკუთარის დაფიქსირების შემდგომ, მონაწილეთა პასუხუხები იდენტური ხდებოდა. იქედან გამომდინარე, რომ ისინი ვერ

საზღვრავდნენ რეალურ მანძილს, უფრო მეტად ეთანხმებოდნენ ერთმანეთს. კვლევაში შერიფმა გვაჩვენა, როგორ ყალიბდება ჯგუფური ნორმები და სტანდარტები სინათლის წერტილის მოძრაობის მანძილის შეფასებისას. მიუხედავად ამისა, ერთი წლის შემდგომ ისევ მოიწვიეს იგივე სუბიექტები იმავე ექსპერიმენტში მონაწილეობის მისაღებად. შერიფი, ამჯერად აცალკევებდა მონაწილეებს და განმარტოებით აფასებინებდა წერტილის მოძრაობას. პასუხი არ იცვლებოდა და იმ ნორმების ფარგლებს არ სცდებოდა, რაც ჯგუფში ადრე დამკვიდრდა.

საინტერესოა როდის იჩენს კონფორმულობას ადამიანი, როდესაც სიტუაცია ორაზროვანია და სუბიექტი არ არის დარწმუნებული საკუთარ შეფასებაში თუ პირიქით? ამ საკითხით დაინტერესდა სოლომონ აში. რომლის ექსპერიმენტი შემდეგნაირად ჩატარდა:

კოლეჯიდან ხუთი მამრობითი სქესის სტუდენტი მოიწვიეს, რომლებიც აღქმის ექსპერიმენტში მიიღებდნენ მონაწილეობას. სტუდენტები განათავსეს მაგიდის ირგვლილ. მათ დაურიგეს ფურცლები, რომლებზეც ხაზები იყო ასახული. პირველ ფურცელზე მხოლოდ ერთი „სტანდარტული“ ხაზი ეხატა. რაც შეეხება მეორე ფურცელს, აქ, გამოსახული იყო სამი სხვადასხვა სიგრძის ხაზი. სტუდენტებს მიეცათ დავალება, უნდა ესმჯელათ ხაზების სიგრძის შესახებ და მეორე ფურცლიდან ამოერჩიათ ის ხაზი, რომელიც სწორი იქნებოდა საჩვენებელი „სტანდარტული“ ხაზის.

ნახაზიდან აშკარაა, რომ საჩვენებელი ხაზი ნამდვილად ტოლია დანომრილი ხაზებიდან ერთ-ერთის. სახელდობრ, მეორის. მონაწილეებს უნდა ეპასუხათ რიგ-რიგობით. სუბიექტები ისე განათავსეს მაგიდასთან, რომ ნამდვილ სუბიექტს,

რომელზეც ხდებოდა დაკვირვება უნდა ეპასუხა სხვების მოსმენის შემდგომ. იქედან გამომდინარე, რომ არჩევანის გაკეთება მარტივი იყო, მონაწილეებს შორის არ დაფიქსირებულა აზრთა სხვადასხვაობა. როდესაც ყველა უპასუხებდა, შემდეგ ხაზების სხვა ნაკრები ჩნდებოდა და ასე გრძელდებოდა.

მესამე სესიის დროს, პირველი მონაწილე მცდარ პასუხს აფიქსირებდა. იგი ამბობდა, ნახაზის მიხედვით, რომელიც ზევით არის ნაჩვენები, რომ ეტალონური, სტანდარტული ხაზის ტოლია არა მეორე, არამედ პირველი ხაზი. რიგით მეორე მონაწილეს იგივეს იმეორებდა; მსგავსად იქცეოდნენ მესამე და მეოთხე მონაწილეს. მეხუთე მონაწილის რიგის დადგომის დროს, მისი შეწყობა შექმნილი ვითარებიდან გამომდინარე აშკარა იყო. მან კარგად იცოდა რეალურად რომელი ხაზი იყო სწორი, მაგრამ სხვა ოთხი მონაწილესგან ისმენდა, რომ სტანდარტული ხაზის საპირწონე იყო პირველი ხაზი. თუმცა, ასეთ დროს რიგით მეხუთე ცდისპირები არასწორად პასუხობდნენ. მიუხედავად იმისა, რომ სხვების პასუხის სიმცდარეში დარწმუნებულები იყვნენ და იცოდნენ სწორი პასუხი, ზოგჯერ მათ მსგავსად პასუხობდნენ. ვისაც მახვილი გონება და კარგი მხედველობა ჰქონდათ მათ შემთხვევაში 35% არასწორი პასუხი იყო. ზოგიერთი კი ყოველთვის სწორ პასუხს იძლეოდა, მიუხედავად გარემოებისა. ზოგი კი ყოველთვის არასწორს. საშუალოდ კი ყოველ სამ პასუხში ერთი იყო არასწორი.

რა თქმა უნდა, ექსპერიმენტის სიუჟეტი დადგმული იყო, სადაც მონაწილეთაგან პირველი ოთხი ცრუ ცდისპირს წარმოადგენდა. მათ წინასწარ ჰქონდათ მიღებული ინსტრუქცია და შესაბამისად იქცეოდნენ.

აში (1955) ვარაუდობდა მცირე კონფორმულობის გამოვლენას. მიღებულ შედეგებზე მისი აზრი იყო ასეთი: „ჩვენი შედეგების მიხედვით, ჩვენს საზოგადოებაში კონფორმულობის ტენდენცია იმდენად ძლიერია, რომ საღად მოაზროვნე და გონიერი ახალგაზრდები მზად არიან შავს თეთრი დაუძახონ“.

აშის კვლევებს ბევრი სხვაც მოჰყვა, ამ კვლევებმაც დაადასტურეს კონფორმულობის მსგავსი ეფექტი ისეთ საკითხებში, როგორებიცაა ლოგიკური სილოგიზმი, აზრის შეფასება და ფაქტების შეფასება.

დასაფიქრებელია, რომ ადამიანებს მიუხედავად საკუთარი ცხადი შეხედულებებისა, შეუძლიათ თეთრზე თქვან შავი, ხოლო შავზე კი თეთრი. რა შეიძლება მოხდეს მაშინ, თუ საზოგადოებაში კონფლიქტები მძვინვარებს და ადამიანები კარგავენ საღ აზრს მოვლენების შეფასებასთან დაკავშირებით. ექცევიან გავლენის ქვეშ და დგამენ ქმედით ნაბიჯებს კონფლიქტების სასარგებლოდ. ცხადია, რომ კონფორმული ადამიანი დაყვება ჯგუფის აზრს და განახორციელებს იმას, რასაც სხვები თვლიან სწორად. საინტერესო კი ის არის, რა ხარისხით შეიძლება კონფორმულობამ იქონიოს გავლენა ადამიანის გადაწყვეტილებისას ჩაერთოს კონფლიქტში ან იყოს მისი ინიციატორი.

რიჩარდ გრათფილდმა (1955) მოახერხა აშის ტექნიკის გაუმჯობესება. გრათფილდის ექსპერიმენტში მონაწილეები ვერ ხედავდნენ ერთმანეთს. იგი მიიჩნევდა, რომ აშის ექსპერიმენტში კონფორმულობა გამოიწვია სწორედ იმ ფაქტმა, რომ რეალური ცდის პირი ხედავდა სხვა წევრებს. მის ექსპერიმენტში ი რამდენიმე რეალური ცდისპირი იღებდა მონაწილეობას, აშისგან განსხვავებით. ექსპერიმენტში ადამიანები დაყვეს ხუთ კაციან ჯგუფებად და განათავსეს ერთმანეთის გვერდიგვერდ, თუმცა მათ არ შეეძლოთ ერთმანეთის დანახვა და მეტიც, არც ერთმანეთთან საუბარი. ცდისპირებს აჩვენეს კითხვებზე პასუხის რამდენიმე შესაძლო ვარიანტი, რომელიც გამოსახული იყო კედელზე. პასუხის გასაცემად ცდისპირს უნდა დაეჭირა ღილაკზე თითი. ღილაკები პასუხების შესაბამისად იყო წარმოდგენილი. თუ სწორი პასუხად ცდისპირი მიიჩნევდა მეორეს, მეორე ღილაკზე თითის დაჭერით დააფიქსირებდა მის პასუხს. ექსპერიმენტში სულ 21 კითხვა იყო. შედეგად, ერთი ცდისპირი 21 შემთხვევიდან 17 შემთხვევაში კონფორმისტი აღმოჩნდა, ხოლო დანარჩენებს რაც შეეხება, ზოგიერთი კონფორმულობას ერთ ან ორ შემთხვევაში იჩენდა. ისეთი კითხვებში, რომლებიც სამსჯელო იყო და ფაქტობრივი 30% კონფორმულობას ავლენდა, რადგან მათ ეგონათ, რომ სხვებიც მსგავსად უპასუხებდნენ. გრათფილდის აღოჩენა იყო ის,

რომ სამხედროების 37% დაეთანხმა დებულებას: „მე ეჭვი მეპარებ, რომ კარგი ლიდერი ვიყო“, როდესაც ინდივიდუალური გამოკითხვისას საპირისპიროს ფიქრობდა ყველა. მეცნიერმა დაასკვნა, რომ ადამიანების კონფორმულობას იჩენენ სხვადასხვა მიზეზების გამო:

1. კონფორმისტების ინტელექტი დაბალია, რადგან ისინი მონაცემებს ლოგიკურად ვერ აანალიზებენ;
2. მათ არ სჯერათ საკუთარი თავის, მათი ეგო სუსტია და განიცდიან საკუთარი შესაძლებლობების მიმართ რწმენის ნაკლებობას, ხოლო აზრის ჩამოყალიბება უჭირთ;
3. მოვლენების მიმართ ფრთხილი მიდგომა, არ შთააგოვთ მას საკუთარი პროფესიონალიზმის მიმართ და კომპეტენტურობის მიმართ რწმენას. ლიდერობის უნარები ნაკლებად აქვთ;
4. ისინი მორჩლები არიან, დაქვემდებარებისკენ გადახრილები. მუდამ სხვების შეხედულებებს უსმენენ;
5. ისინი „შებრალებულები“ არიან, ვიდრე „მოწონებულები“
6. მიდრეკილნი არიან ავტორიტარული შეხედულებებისკენ;
7. სოციალური კავშირები მწირი აქვთ.

რაც შეეხება მილგრემის ექსპერიმენტს, მონაწილეობდა სამი ადამიანი: ექსპერიმენტაროი, დამსწავლელი-ექვმიტანილი და მასწავლებელი-ცდისპირი. მასწავლებელმა არ იცოდა, რომ დამსწავლელი ექსპერიმენტატორთან იყო შეთანხმებული. ექსპერიმენტატორმა დანარჩენებს უთხრა, რომ ისინი მონაწილეობდნენ სხვადასხვა სიტუაციებში მეხსიერებისა და დასწავლის კვლევაში. მასწავლებელს მისცეს ელექტროშოკი და პასუხების სია, რომელიც უნდა ესწავლებინა მოსწავლისთვის. ელექტროშოკის გამოყენება უნდა მომხდარიყო მცდარი პასუხების დროს. მასწავლებელი სხვამდა შეკითხვას და 4 სავარაუდო პასუხთან ერთად. მოსწავლეს სწორი პასუხის შესაბამის ლილაკს უნდა დაეჭირა. მასწავლებელი არასწორ პასუხზე ელექტროშოკს იყენებდა, თუმცა ელექტროშოკი არ იყო რეალური. მასწავლებელი მცდარ პასუხებზე 15-15 ვოლტით ზრდიდა მაჩვენებელს. მოსწავლე და მასწავლებელი

ერთმანეთისგან კედლით იყვნენ გამოყოფილები. ყოველ ელექტროშკის დარტყმაზე მოსწავლეები კედელს უკაკუნებდნენ. ცოტა დროის გასვლის და შესაბამისი რეაქციების ხმამალა გამოხატვის შემდგომ მოსწავლეები ჩოდნენ, რომ მათ გული სტკიოდათ და ჩუმდებოდნენ. ამის შედეგად, ზოგიერთი ცდისპირი წყვეტდა ექსპერიმენტს, ზოგი კი 135 ვოლტზე ჩერდებოდა და ექსპერიმენტის რეალურ მიზანს კითხულობდა. როდესაც პასუხობდნენ, რომ პასუხისმგებელი არ იყვნენ ამ ყველაფერზე, უმრავლესობა ცდისპირებისა აგრძელებდნენ ექსპერიმენტს, ზოგ კი ისტერიულ სიცილს იწყებდა და სტრესს გამოხატავდა. მოსწავლის ყვირილის შემდგომ თუ ცდისპირი ექსპერიმენტის შეწყვეტას ინდომებდა ექსპერიმენტატორი თხოვნით მიმართავდა, რომ გაეგრძელებინა. სხვადასხვა გაფრთხილების შემდეგ თუ ცდისპირი მაინც ითხოვდა შეწყვეტას ექსპერიმენტის, ასეც იქცეოდნენ.

მიღგრემმა თავისი ექსპერიმენტის შედეგები ორი თეორიის პრიზმიდან ახსნა. პირველი თეორია, რომელიც აგენტის მდგომარეობის თეორიითაა ცნობილი, გულისხმობს, რომ მორჩლების არსებობა მომდინარეობს ადმანიანის შეხედულებისგან, რომ იგი საკუთარ თავს სხვების სურვილების და ნების შემსრულებელ ინსტრუმენტად განიხილავს, რის გამოც საკუთარ საქციელზე პასუხისმგებლობას არ გრძნობს. მეორე თეორია კი ეფუძნება სოლომონ აშს, რომელიც ჯგუფში ფუნდამენტურ კავშირებს აღწერს. როდესაც სუბიექტს არ აქვს არც უნარი და გამოცდილება მიიღოს გადაწყვეტილება კრიტიკულ ვითარებებში, იგი გადაწყვეტილებას ანდობს ჯგუფს, რომელიც ადმანიანის ქცევის მოდელს წარმოადგენს.¹

¹ <https://socioflaneur.wordpress.com/2011/08/15/%E1%83%99%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%A4%E1%83%9D%E1%83%A0%E1%83%9B%E1%83%98%E1%83%96%E1%83%9B%E1%83%98-%E2%80%93%E1%83%90%E1%83%A3%E1%83%AA%E1%83%98%E1%83%9A%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%9A%E1%83%9D%E1%83%91/>

თავი 3. კონფლიქტების მართვა

3.1 კონფლიქტები

კონფლიქტი ადმიანის ცხოვრების რეალობას წარმოადგენს. საზოგადოება კონფლიქტის გარეშე არ არსებობს. როგორც ზევით აღვნიშნე კონფორმიზმი და კონფლიქტი ორივე ცნება მკვიდრი მოვლენებია ადმიანის ყოფაში. კონფორმიზმის განხილვა შეძლებისდაგვარად დეტალურად დაგვჭირდა, თუმცა, კონფლიქტს რაც შეეხება, საჭიროა ძირითადი დებულებების გამოყოფა, რაც ჩვენს თემას უფრო გასაგებს და ნათელს გახდის მკითხველთათვის. ამდენად, აუცილებელია განვსაზღვროთ კონფლიქტის ძირითადი ასპექტები.

კონფლიქტი არის ორი ან მეტი მხარის შეხედულებების, ინტერესების დაპირისპირება, რაც შეიძლება იყოს რეალური ან წარმოსახული. მრავალთაგან, ეს კონფლიქტის ყველაზე ზოგადი განმარტებაა.

კონფლიქტის ფუნქცია შესაძლებელია ორი სახით წარმოვიდგინოთ: დესტრუქციული, უარყოფითად აღქმული და მეორე კონსტრუქციული, პოზიტიურად აღქმული. ფუნქციური თვალსაზრისით კონფლიქტი საპირისპირო მიმართულებების ამსახველია. ადმიანები, ჯგუფები და სხვა, როდესაც დაპირისპირებულები არიან, ისი იღწვიან საკუთარი მიზნების მიღწევისაკენ. შედეგი კი მსგავსი მისრაფებისა, შეიძლება იყოს დადებითი ან უარყოფითი. აქედან გამომდინარეობს კონფლიქტის პოზიტიური და ნეგატიური ფუნქცია.

დესტრუქციული კონფლიქტი სოციალური სისტემების სხვადასხვა საფეხურზე იჩენს თავს, სადაც კონფლიქტი გამოირჩევა ძალადობრივი მეთოდებით. ასეთ დროს როგორც მატერიალური ზიანი ასევე მსხვერპლიც საკმაოდ დიდია. ასეთ დროს ეკონომიკური, პოლიტიკური, მორალური და სხვა სოციალური სისტემები განიცდის სტაგნაციას, კონფლიქტი კი ამის მთავარი მექანიზმია.

კონსტრუქციული კონფლიქტის დროს შესაძლებლობა იჩენს თავს მხარეების მხრიდან გაცნობიერდეს ერთმანეთის ინტერესები, დაადგინონ ესკალაციის დონე და იწყება ფიქრი მოგვარების გზებზე.

ხშირად, კონფლიქტის ამოსავალი წერტილი ხდება რაიმე მოვლენა თუ ამბავი ან ინფორმაცია, რომელიც შეიძლება იყოს ცრუ ან გაფუჭებული ტელეფონის პრინციპით გავრცელებული, რეალური მიზეზი კი აბსოლუტურად სხვა.

კონფლიქტის ობიექტი, კონფლიქტში მონაწილე მხარეები და გარემო კონფლიქტის შემადგენელ ნაწილებს წარმოადგენს.

კონფლიქტის ობიექტი გულისხმობს მატერიალურ, ან სულიერ და სხვა ფასეულობებს, რის საფუძველზეც წარმოიშვა ინტერესების შეჯახება მხარეებს შორის. კონფლიქტის ობიექტი ყოველთვის შეზღუდულია, რადგან მხარეთა ინტერესებთან არის კავშირში.

კონფლიქტის მხარეები გულისხმობს მონაწილეებს, რომლებიც მოქმედებენ საკუთარი ინტერესების განსახორციელებლად.

კონფლიქტს გააჩნია თავისი გარემო, სადაც იგი მიმდინარეობს, რომელიც ფიზიკური სოციალური და ფსიქოლოგიური სივრცეებისგან შედგება. გარემო შესაძლებელია იყოს როგორც ვრცელი, ასევე ლოკალური. გარემო კლასიფიცირდება როგორც „მინი“, ასევე „მაკრო“ ნიშნებით.

კონფლიქტი დიფერენცირდება ტიპებით. ვ. ლინკოლნი გამოყოფს ხუთი ტიპის კონფლიქტს. ესენია: ინფორმაციული კონფლიქტები; ინსტიტუციური კონფლიქტები; დირეზულუბითი კონფლიქტები; ურთიერთდამოკიდებულებითი კონფლიქტი და ინტერესთა კონფლიქტი.

ინფორმაციული კონფლიქტი გულისხმობს ისეთ კონფლიქტს, რომელიც დაკავშირებულია ინფორმაციის სიმცირესთან და სიჭარბესთან. ინფორმაცია თავისი ხარისხით და ოდენობით, რომელიც ერთი მხარისთვის მისაღებია, ხოლო მეორესთვის არა იწვევს კონფლიქტის გამწვავებას, ესკალაციას. გარდა ამისა ინფორმაციის სიჭარბეც

ერთ-ერთი მადეტერმინანტებელი ფაქტორია კონფლიქტის. სახელდობრ, ინფორმაციული კონფლიქტი გულისხმობს, რომ კონფლიქტში მონაწილე მხარეებს შეხება აქვთ და ხელი მიუწვდებათ სხვადასხვა საინფორმაციო წყაროებთან. ასეთი ტიპის კონფლიქტის გადაჭრას ხელს უწყობს სწორედ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის გაადვილება და გასაჯაროებაზე მუშაობა.

ისეთი კონფლიქტები, რომლებიც დაკავშირებულია წესებთან, ნორმებთან და კანონებთან წარმოადგენს **ინსტიტუციურ კონფლიქტებს**. ამ ტიპის კონფლიქტის გადაჭრა ფიზიკურ, ინტელექტუალურ და მატერიალურ რესურსებს მოითხოვს. კონფლიქტის გადაჭრას ხელს უწყობს სტრუქტურულ ერთეულებს შორის შეთანხმებების არ დარღვევა და სიტუაციის საჯაროდ განხილვა. ამ ტიპის კონფლიქტები დაკავშირებულია კანონიერ ხელისუფლებასთან; ტრადიციებთან; მართის სისტემასთან; ტექნიკურ ნორმატივებთან; პოლიტიკურ პარტიებთან და ა.შ.

ღირებულებითან დაკავშირებული კონფლიქტის დროს დაპირისპირებული მხარეები აყალიბებენ ისეთი სახის მსჯელობებს, რომელიც აბსოლუტურს უტოლდება, სადაც არ დათანხმება უღირს, ცუდ ქცევად და არასამართლიანად აღიქმება.

ურთიერთდამოკიდებულებითი კონფლიქტი ემოციური ხასიათის მატარებელია. ამ სახის კონფლიქტების მოგვარება პირველ რიგში, ემოციების დარეგულირებას საჭიროებს. ამ სახის კონფლიქტი ფართოდ განიხილება. იგი ასევე მოიცავს იდენტიფიკაციას, რომელსაც ადამიანი ახდენს ჯგუფებთან, საზოგადოებასთან, ერთან, პარტიასთან და თემთან.

რაც შეეხება **ინტერესთა კონფლიქტს**, იგი დაკავშირებულია ქცევებთან და მოთხოვნებთან. თუ მოთხოვნებების მოჩვენებითობა და რეალურობა თანხვედრაში არ მოდიან ერთმანეთთან ეს წარმოშობს კონკურენციას, რაც ნეგატიურ ფონს ქმნის და ცუდ შედეგამდე მიყვავართ. საჭიროა მხარეთა შორის იყოს ინტერესთა შესატყვისობა, რაც კონფლიქტის მოგვარებას შეუწყობს ხელს.

კონფლიქტის დროს შესაძლებელია ხუთივე ტიპის კონფლიქტიდან რამდენიმე ერთად იჩნოს თავი. არსებობს ისეთი ხასიათის კონფლიქტიც, სადაც ხუთივე ტიპის არსებობაა შესაძლებელი.

კონფლიქტი ხასიათდება დინამიკით, რაც გამოიხატება ესკალაცია და დეესკალაციის სახით. ესკალაცია გულისხმობს გამწვავებას, გაძლიერებას, მუქარას, აგრესიას და მტრობას. ესკალაცია რეგრესულია და ხასიათდება ინტენსივობის სხვადასხვა დონეებით. საწყისი წერტილია ინციდენტი, რომელიც ფორმირდება და გადაიზრდება კონფლიქტის უმაღლეს სტადიაში, ბრძოლაში, შეტაკებაში.

რაც შეეხება დეესკალაციას, იგი ესკალაციის საპირისპირო მოვლენას წარმოადგენს. ამ დროს, მხარეები აანალიზებენ, რომ შეუძლებელია რომელიმე გამოჩნდეს უპირატესი და იწყება ფიქრი როგორ მოაგვარონ კონფლიქტი.

ქცევითი სტრატეგიები კონფლიქტში.

კ.ტომასმა (Thomas, 1992) შეიმუშავა ხუთი ქცევის სტრატეგია კონფლიქტში: კონკურენცია, განრიდება, თანამშრომლობა, შეგუება, კომპრომისი.

კონკურენციის სტრატეგია გულისხმობს შეჯიბრს, ბრძოლას და სხვა. სადაც ერთი მხარე დომინირებს და ცდილობს გაანადგუროს მეორე მხარე. ამ სტრატეგიის პრინციპია „მე უნდა გავიმარჯვო, შენ დამარცხდე“

განრიდების სტრატეგია, სხვაგვარად პრობლემისგან გაქცევის სტრატეგიადაც მიიჩნევა. ამ დროს, რომელიმე ერთი მხარე ცდილობს არ ითანამშრომლოს, მას არ აინტერესებს არც მიზანი. ცდილობს გაიქცეს კონფლიქტიდან. აქტიურდება განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ესკალაცია ძალიან მაღალია.

თანამშრომლობის სტრატეგიაში გათვალისწინებულია და ფოკუსი კეთდება მიზნებზე. აქ, მხარეები მოლაპარაკების საფუძველზე იღებენ გადაწყვეტილებებს და თანხმდებიან. ორივე მხარე ორიენტირებულია ერთმანეთის ინტერესები დაკმაყოფილდეს.

შეგუების სტრატეგია, ასევე დათმობის სტრატეგია. აქ ურთიერთობაზე გაქეთებული აქცენტი ჩრდილავს მიზნებს, სადაც ერთი მხარე მზად არის დათმოს ინტერესები, სანაცვლოდ კი შეინარჩნოს მეორე მხარის ურთიერთობა და კეთილგანწყობა.

კომპრომისის სტრატეგია, სადაც ორიენტაცია კეთდება რესურსების თანაბარ გადანაწილებაზე, პარიტეტზე, რომელიც ორივე მხარისთვის მნიშვნელოვანია. მქმედებს შემდეგი პრინციპი: „რამე რომ მივიღოთ, თითოეულმა რაღაც უნდა დავთმოთ“. ხშირად მხარეები კმაყოფილები არიან. (კონფლიქტი, გენდერი და მშვიდობის მშენებლობა, 2011)

ამ სტრატეგიებს გააჩნიათ თავისი პრინციპები, რომლებიც შემდეგნაირად გამოიყურება : „მოგება-წაგება“; „წაგება-მოგება“; „წაგება-წაგება“; „მოგება-მოგება“

3.1.1 კონფლიქტის ტიპები - ოთხი კლასიფიკაცია

ზემოთ წარმოდგენილი კონფლიქტის ტიპებისგან განსხვავებით, არსებობს ასევე ოთხი ტიპის კონფლიქტი, რომლებსაც საკმაოდ ხშირად ვაწყდებით ყოველდღიურ ცხოვრებაში. ესენია: ინტერპერსონალური კონფლიქტები; ინტრაპერსონალური კონფლიქტები; შიდაჯგუფური კონფლიქტები და ჯგუფთაშორისი კონფლიქტები.¹

- **ინტერპერსონალური კონფლიქტი** გულისხმობს ორ ცალკეულ პერსონას, ინდივიდს შორის კონფლიქტს. ადამიანები განსხვავდებიან ერთმანეთისგან თავიანთი ქცევებით, ხასიათით, ატიტუდებით, ღირებულებებით, რაც მათ პიროვნებას განსხვავებულად აქცევს სხვა პიროვნებებთან მიმართებით. სწორედ ეს განსხვავებები შეიძლება იყოს ინტერპერსონალური კონფლიქტების წყარო. ადამიანებს უჭირთ საერთო ენის გამონახვა საერთო საკითხებთან დაკავშირებით, რაც ხშირად წარმოშობს კონფლიქტებს.
- **ინტრაპერსონალური კონფლიქტი**, რომელიც კონფლიქტის საკმაოდ საინტერესო და ჩემი აზრით რთული სახეა, წარმოადგენს პიროვნების

¹ <http://www.typesofconflict.org/>

შიგნით წარმოშობილ კონფლიქტს, რომელიც მიმდინარეობს მის გონებაში. საინტერესო არის იმით, რომ აქ მრავლადაა ჩართული ფსიქოლოგიური ასპექტები, ადამიანის ღირებულებები, ატიტუდები, ემოციები და ფიქრები. ინტრაპერსონალური კონფლიქტი შეიძლება მრავალი მიზეზისგან წარმოიშვას. დაწყებული სამომავლო პროფესიის შერჩევით, დამთავრებული გარემოსთან შეჯახებით ისეთ ფენომენტთან, როგორცაა კონფორმიზმი. საკმაოდ რთულია ამ ტიპის კონფლიქტის გადაჭრა. განსაკუთრებით მაშინ, თუ ვერ განისაზღვრა ზუსტად წარმოშობის მიზეზი.

- **შიდაჯგუფური კონფლიქტი** გულისხმობს კონფლიქტს, რომელიც ხდება ჯგუფის წევრებს შორის. ნორმების შეუთავსებლობას, წევრებს შორის გაუგებრობას შეუძლია მიგვიყვანონ შიდა ჯგუფურ კონფლიქტებმდე. ამ გაუგებრობის წარმოშობის მიზეზი თავისუფლად შეიძლება იყოს ინტერპერსონალური უთანხმოებები. სახელდობრ, ჯგუფის წევრების განსხვავებული შეხედულებები, იდეები, ხედვები, პიროვნული მახასიათებლები, რამაც გამოიწვიოს ჯგუფში დაძაბულობა. შიდაჯგუფურ კონფლიქტს პოზიტიური მხარეც აქვს. შესაძლებელია ჯგუფი მივიდეს ახალ ხედვებამდე, იდეებამდე, რაც ჯგუფის მუშაობაზე დადებით ასახვას ჰპოვებს. ამდენად, შიდაჯგუფური კონფლიქტი შეიძლება განვითარების წინაპირობა გახდეს.
- **ჯგუფთაშორისი კონფლიქტებს** ადგილი აქვთ მაშინ, როდესაც გაუგებრობაა სხვადასხვა ჯგუფებს შორის, რომელიც ასევე შეიძლება იყოს რომელიმე დიდი ორგანიზაციის ჯგუფები, დეპარტამენტები, სამსახურები. მათ შეიძლება ერთმანეთში კონფლიქტი წარმოეშვათ. კონფლიქტი შეიძლება გამოიწვიოს ჯგუფებს შორის განსხვავებებმა, როგორც მიზნების ასევე კონკრეტული ამოცანისადმი მიდგომების, სტრატეგიების; აგრეთვე, შეჯიბრის მცდელობამ ან კონკურენციამ და სხვა. ჯგუფთაშორისი კონფლიქტები რთულად მოსაგვარებელია თუ მაღალია

ესკალაციის დონე ან ვითარება ხასიათდება გამწვავებისკენ მიდრეკილებით.

3.2 კონფლიქტების მართვა მოლაპარაკების გზით

უპირველესად, კონფლიქტების მართვა კონფლიქტის თავიდან არიდების, პრევენციის შესაძლებლობაშია. იმისათვის, რომ ვმართოთ კონფლიქტი, უნდა ვიცოდეთ მისი ბუნება. კონფლიქტის ძირითად მახასიათებლებს ზევით შევხებით. რაც შეეხება კონფლიქტების მართვას და მოგვარებას, უმნიშვნელოვანეს გზას წარმოადგენს მოლაპარაკება.

მოლაპარაკების წარმართვა ყოველთვის შესაძლებელია. მაშინაც კი, როდესაც კონფლიქტი აქტიურ ფაზაშია. წესისამებრ, მოლაპარაკება მიმდინარეობს წყნარ გარემოში, თანამშრომლობით და სტაბილურ ვითარებაში. რაც შეეხება მოლაპარაკებას, რომელიც კონფლიქტის აქტიურ ფაზაში მიმდინარეობს, ლოგიკურია, რომ რთულია.

მოლაპარაკებას აქვს თავისი სტრუქტურა, ფუნქცია, სახეები, ფაზები, ტექნიკა, სტილი.

მოლაპარაკების სტრუქტურა, რომელიც ეკუთვნის ჯ.როჯოტს, გულისხმობს შემდეგ ფაზებს: დაგეგმვა, სადაც ხდება ინფორმაციის შეგროვება, შეფასება, გეგმის შემუშავება და შეხვედრისთვის მზადება. მოლაპარაკების უშუალო პროცესი, რაც მოიცავს სამ ეტაპს, დასაწყისს, საშუალოს და საბოლოო სტადიას. და მესამეა მოლაპარაკების შემდგომი პერიოდი.

მოლაპარაკების ძირითადი ფუნქციებია: **გადაწყვეტილების მიღების ფუნქცია**, სადაც ერთობლივი ძალისხმევა მომართულია პრობლემის გადაჭრისკენ.

ინფორმაციული ფუნქცია, მოიცავს მხარეებს შორის შეხედულებების გაცლას გადაწყვეტილების მიღების გარეშე. **კომუნიკაციური ფუნქცია**, აქცენტი კეთდება კავშირების დამყარებაზე და მხარდაჭერაზე. **რეგულირების ფუნქცია**, როდესაც შეთანხმებები უკვე არსებობს, ხოლო მოლაპარაკება მიმდინარეობს შეთანხმებების რეალიზების თაობაზე. **კონტროლირების ფუნქცია**, მსგავსია წინა ფუნქციის, აქ

მხარეების ქმედებების კონტროლი ხორციელდება, განსაკუთრებით მაშინ თუ დაირღვა შეთანხმებით მიღწეული ხელშეკრულება. **კოორდინაციის ფუნქცია**, ამ დროს ადგილი აქვს მრავალმხრივ მოლაპარაკებას, სადაც გადამწყვეტილების მიმღებნი ახდენენ გადაწყვეტილების კოორდინაციას. **პროპაგანდისტული ფუნქცია**, როდესაც მხარეები ცდილობენ მოახდინონ საზოგადოებრივ აზრზე ზემოქმედება საკუთარი პოზიციების და შეხედულებების დემონსტრირებით. მხარეთა მიზანია, საკუთარი პოზიციები გააცნონ მასებს და იმართლონ თავი, ხოლო პრეტენზიები წაუყენონ ოპონენტს, მეტიც, ბრალი დასდონ. **მშვიდობის მიღწევის ფუნქცია**, როდესაც მოლაპარაკება მიმართულია ორივე მხარის აქტიური ჩართულობით, რათა მშვიდობიანად გადაიჭრას პრობლემა. **დესტრუქციული ფუნქცია**, როდესაც აქცენტი კეთდება ერთი მხარის მხრიდან მხოლოდ საკუთარ ინტერესების დაკმაყოფილებაზე. მანიპულაციის გზით მეორე მხარის შევიწროებაზე და ჩიხში შეყვანაზე, რომ მოხდეს მეორე მხარის დათანხმება. შესაძლებელია მოლაპარაკებაში თავი იჩინოს ზემოთ ჩამოთვლილი ფუნქციებიდან კომბინაციურად, ორმა ან მეტმა ფუნქციამ.

მოლაპარაკების რამდენიმე სახე არსებობს, სადაც შეიძლება, როგორც ორმხრივ ასევე მრავალმხრივ ურთიერთობებს ჰქონდეს ადგილი. ტ.კოლოსი მოლაპარაკებების სახეებს ჰყოფს მოქმედების მიხედვით.

ერთ-ერთი მათგანია ჰორიზონტალური მოლაპარაკება, როდესაც მხარეების მხრიდან გამოიყენება სხვადასხვა სახის ტაქტიკები, აქტივობები, რითაც ცდილობენ გადაწყვეტილებამდე მისვლას. იგი აგრეთვე გულისხმობს პოზიციურ ვაჭრობას. ჰორიზონტალური მოლაპარაკების დროს მხარეები დიალოგის რეჟიმში გამოხატავენ თავიანთ შეხედულებებს და აზრებს.

მაშინ, როდესაც მოლაპარაკების პროცესში ლიდერი გამოდის, როგორც მომლაპარაკებელი საკუთარი გუნდის წევრებთან, საქმე გვაქვს ვერტიკალურ მოლაპარაკებასთან. ამ დროს ხდება გუნდის წევრების მომზადება სხვა გუნდის წევრებთან ურთიერთობის დამყარებისას. წინასწარ დგინდება ვინ რა უნდა ისაუბროს და რაზე, რა საკითხებს მიექცეს ყურადღება. ვერტიკალური ტიპის მოლაპარაკება წინ უსწრებს ჰორიზონტალურს ან მიმდინარეობს მოლაპარაკებებს შორის.

არსებობს გუნდის შიგნითა, ინტერნალური მოლაპარაკება, რომელიც საკმაოდ ეფექტური მოლაპარაკების ძირითად პირობას წარმოადგენს. ამ დროს გუნდის მიერ ხდება ტაქტიკის და სტრატეგიის შერჩევა, რომლის მიხედვითაც უნდა მოხდეს მოქმედება. იგი საკმაოდ ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში მიმდინარეობს, სადაც ყოველი წევრი საკუთარ შეხედულებებს, მოტივებს და აზრებს აფიქსირებს. შესაბამისად, საჭიროა გუნდის წევრებმა დაძლიონ შინაგანი წინააღმდეგობები და მიაღწიონ კონსენსუსს.

შინაგანი მოლაპარაკებების დასრულების შემდეგ, ხელმძღვანელობასთან პოზიციების და შეხედულებების გაცნობის შემდეგ ხდება შეთანხმება რის შემდეგაც ხელმძღვანელობა ნებას რთავს გუნდს დასახული გეგმის მიხედვით იმოქმედოს.

გარდა ამისა, არსებობს ე.წ. „ჩრდილოვანი მოლაპარაკებების“ სახე, იგივე არასანქცირებული მოლაპარაკებები, როდესაც ხდება პრივატული შეხვედრები გუნდის წევრებთან ან ხელმძღვანელობას შორის. ისინი არა მაგიდასთან, არამედ ცალკეულად აწარმოებენ შეხვედრებს ერთმანეთთან. ასეთ პროცესს ხშირად „მაგიდის ქვევით“ მოლაპარაკებებსაც უწოდებენ.

შეთანხმებითი მოლაპარაკება არასანქცირებული მოლაპარაკების ერთ-ერთ სახეს წარმოადგენს. ამ დროს შეთანხმება კი მიიღწევა მოლაპარაკების მაგიდასთან, მაგრამ ამ შეთანხმებას წინ უძღვის კონფიდენციალური შეხვედრები, სადაც წინასწარ თანხმდებიან სადავო საკითხებზე, ხოლო მაგიდასთან წარმართული მოლაპარაკების პროცესი ფორმალურ ხასიათს ატარებს.

როდესაც მხარეთა რაოდენობა არის სამი, ოთხი ან მეტი, ადგილი აქვს მრავალმხრივ მოლაპარაკებების სახეს. ამ სახის მოლაპარაკებების დროს უნდა გაკონტროლდეს წევრთა შორის კავშირების თანაბრობა, რომ არ მოხდეს მოლაპარაკების პროცესის გართულება და შეუთანხმებლობა.

რაც შეეხება სანქცირებულ მოლაპარაკებებს, ის მიმდინარეობს სხვადასხვა დონეზე, გაფართოებული მაგიდის ირგვლივ, სადაც თავიდან მოლაპარაკებები ქვედა რგოლებში ხორციელდება, სადაც შეიმუშავებენ, დათანხმდებიან რეკომენდაციებზე.

სწორედ ამ რეკომენდაციებით ხელმძღვანელობენ ვერტიკალურ, ჰორიზონტალურ და მრავალმხრივ მოლაპარაკებებზე.

როდესაც მოლაპარაკებებში ჩართულნი არიან უმაღლესი რანგის პირები, სახელმწიფო ლიდერები, რომლებიც იღებენ უმნიშვნელოვანეს, კარდინალურ გადაწყვეტილებებს და ხელს აწერენ ხელშეკრულებებს, ასეთ დროს ადგილი აქვს უმაღლეს დონეზე მოლაპარაკებებს.

მოლაპარაკების სტილი სხვადასხვაგვარია. ერთია, უხეში სტილი, სადაც თავს იჩენს აგრესიულობა, ძალისმიერი ღონისძებები, კონკურენცია. თბილი სტილი, რომელიც მოიცავს გაგებას, ადამიანების გათვალისწინებას და თანამშრომლობას; მიკუთვნებითი სტილი, რაც გამოირჩევა კონსერვატულობით. ბოლოს კი გამანაწილებელი სტილი, რომელიც მოქნილობით, პასუხზე აქცენტირებით და ორიენტაციულობით, კომპრომისით გამოირჩევა.

რაც შეეხება მოლაპარაკების ტექნიკას, სხვადასხვაგვარია, რომელიც პირობითი სახელების მატარებელია, რადგან სახელი მარტივად მეტყველებს თიოეული ტექნიკის არსზე. სახელდობრ, დაწყებული გამძლეობის ტაქტიკით, სიურპრიზით, მიმართულების შეცვლით, ცრუ მანევრით, შეზღუდვებით, თანამონაწილეობით, ერთობით, დროული მოქმედებით და ა.შ. ტექნიკები ძირითადად გამოიყენება პოზიციური ვაჭრობისას, როდესაც ადგილი აქვს უხეში სტილის გამოყენებას მთელი სიმკაცრის დაცვით. თუმცა, კონფლიქტების მოგვარება და მართვა მშვიდობის დამყარებით და გზით გულისხმობს მხარეთა შორის თანამშრომლობის პრინციპის დაცვას.

მოლაპარაკებები შეიძლება განსხვავდებოდეს მასში ჩართული მხარეების რაოდენობის მიხედვით, რის შედეგადაც გამოყოფენ ინდივიდუალურ და ჯგუფურ მოლაპარაკებებს. ყველა მოლაპარაკება შეიცავს ფაზებს. ჯგუფის მოლაპარაკება სამი ფაზისგან შედგება: პირველია მოსამზადებელი ფაზა, მეორე მოლაპარაკების, ხოლო მესამე მოლაპარაკების შემდგომი ფაზა.

კონფლიქტის მართვის და მშვიდობის დამყარების ქვაკუთხედს სწორედ მოლაპარაკება წარმოადგენს, რომელიც როგორც ვნახეთ მოიცავს უამრავ ასპექტს, რაც სრულყოფილს ქმნის მოლაპარაკების ფენომენს კონფლიქტის მართვის პროცესში. იმ შემთხვევაში თუ მოლაპარაკების გზით შედეგი ვერ მიიღწევა, მაშინ დაპირისპირებული მხარეები მიმართავენ მესამე, შუამავალ მხარეს. შუამავლობას ძალიან დიდი როლი აკისრია კონფლიქტის მართვისა და მოგვარების პროცესში. მესამე ნეიტრალურ, შუამავალ მხარედ შეიძლება მოგვევლინოს: მედიატორი, ფასილიტატორი, არბიტრი და ა.შ. მესამე მხარეს ფუნქციაა ნეიტრალურობა და მიუკერძოებლობა. ისინი ცდილობენ პრობლემის გადაჭრის ოპტიმალური გზების ძიებას და გადაწყვეტილების მიღების გაადვილებას მხარეთათვის. (კონფლიქტი, გენდერი და მშვიდობის მშენებლობა, 2011);

კონფლიქტების მართვა საკმაოდ რთული პროცესია. სამწუხაროდ, საკმარისი არ არის, მხოლოდ იმ მეთოდების ცოდნა და გაანალიზება, რაც ზევით წარმოვადგინეთ. ნებისმიერი გამოწვევა, რომელიც დაკავშირებულია კონფლიქტთან საჭიროებს სიღრმისეულ ფსიქოლოგიური ასპექტების ძიებას და იმანენტური ნიშნების იდენტიფიკაციას. მართალია ზევით წარმოდგენილი ინფორმაცია დაგვეხმარება უკეთესად ოპერირებაში წარმოშობილი კონფლიქტების დროს, თუმცა, ნებისმიერი კონფლიქტი საჭიროებს სიღრმისეულ დაკვირვებას და არა მხოლოდ მიმდინარე და პოსტფაქტუმ გაანალიზებას, არამედ იმ რეალობის, გარემოს და ვითარების შესწავლასაც, რაც წინ უძღვოდა კონფლიქტს. ამ მხრივ ძალიან მნიშვნელოვანია კულტურის და კონფლიქტის მიმართების განსაზღვრაც, რადგან ნებისმიერი კონფლიქტი გარკვეულ კულტურულ გარემოში მიმდინარეობს.

3.3 კონფლიქტი და კულტურა

კულტურა მნიშვნელოვანი მსაზღვრელია ადამიანების აზრის და ქცევის. სწორედ კონფლიქტში კულტურული თავისებურებებიც იჩენს თავს. სახელდობრ, კონფლიქტის მონაწილეებს შორის კულტურული ერთობა და ამ ნიშნით მსგავსება განაპირობებს კონფლიქტის მხარეთა ქცევების მსგავსებას. იმ შემთხვევაში თუ კონფლიქტანტებს

შორის კულტურული სხვაობაა და ურთიერთობის წესებიც არ არსებობს, ამან შესაძლებელია ნეგატიური ასახვა ჰპოვოს კონფლიქტის მიმდინარეობაზე. თუ საერთო ქცევები არ არსებობს, რომლებსაც მხარეები იზიარებენ და ეს ხაზი მათ შორის გამქრალია, კონფლიქტი განსაკუთრებით საშიში და დამანგრეველი ხდება. (ნანა ბერეკაშვილი, რუსუდან გოცირიძე, შორენა ლორთქიფანიძე, რუსუდან მშვიდლობაძე გიორგი ნიჭარაძე, მანანა როგოვსკაია-კანდელაკი, ირინა სულხანიშვილი, ნინო ციხისთავი-ხუციშვილი, მანანა ჯავახიშვილი, 2015) ნებისმიერი ჯგუფი ცდილობს თავისი სამყარო, სუბკულტურა ჩამოაყალიბოს და შექმნას იმ წესებით და ნორმებით, რომლებსაც გაიზიარებენ თავიანთი ჯგუფის წევრები. ნორმების არარსებობა ქაოსს ქმნის და აშინებს თითოეულ ადამიანს, რომელიც ჯგუფშია ინტეგრირებული. რეგულაციები, რომლებსაც ისინი აწესებენ საკმაოდ მკაცრი და ხშირად ძალადობრივია. ისინი, ვინც დაარღვევენ არსებულ ნორმებს და წესებს მკაცრად დაისჯებიან. რა თქმა უნდა, ამ ნორმების და სუბკულტურული მიმართებების ჩამოყალიბება ხშირად ღრმად იდგამს ფესვებს ჯგუფში; რაც მთავარია მადეტერმინანტებელი საშუალება ხდება თითოეული წევრის ქცევის და ერთგვარ კარნახს ასრულებს მათი მოქმედების სისწორის გასაკონტროლებლად, რაც განაპირობებს ჰარმონიას და არა ქაოსს. ამდენად, კულტურა ასე თუ ისე აწესრიგებს სამყაროს, მოწესრიგებულ გარემოში ცხოვრება თავისთავადია და ადამიანმა იცის რა შეიძლება მოჰყვეს ამას. ეს კი ფსიქოლოგიურ კომფორტს განაპირობებს.

მიუხედავად ამისა, სწორედ მსგავს ჰარმონიულ გარემოში და საერთო კულტურულ ნორმებში მყოფ ჯგუფებს შორის საკმაოდ მწვავე და დაუნდობელ კონფლიქტებს აქვს ადგილი. ასევე, ხშირად ადგილი აქვთ კულტურათშორის კოფლიქტებსაც.

3.4 პიროვნებათშორისი კონფლიქტი

პიროვნება და კონფლიქტი ერთმანეთთან მუდმივ კავშირში არიან. კონფლიქტის გარეშე ადამიანის ცხოვრება წარმოუდგენელია. ხანდახან ადამიანი თავად არის კონფლიქტის ინიციატორი, ხოლო ხშირად კი კონფლიქტი პიროვნების სურვილის მიუხედავად ხდება. ადამიანები ერთმანეთისგან განსხვავდებიან, განსხვავებები კი

მრავლად გვხვდება. ბევრი მეცნიერი პიროვნებებს ტიპოლოგიურად ასხვავებს და გვეხმარება იმ ძირითადი ნიშნების დანახვაში, რაც იჩენს ადამიანებში თავს. ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული ტიპოლოგიაა ბრიგს-მაიერსის, რომელიც კარგად აჩენს კონფლიქტების ასპექტებს. იმ კონფლიქტების, რომლის გამომწვევ მიზეზად პიროვნული განსხვავებებია.

მაიერს-ბრიგსი¹ გამოყოფს ოთხ ძირითად ტიპს:

შეგრძნებითი ან ინტუიციური ტიპი; ინტროვერტი ან ექსტრავერტი; აზროვნებითი ან ემოციური ტიპი და აღქმითი და განსჯითი ტიპი. ამ ტიპების კომბინაციით მიიღება თექვსმეტი ტიპი, რაც გულისხმობს იმას, რომ ჩვენ შეგვიძლია ნებისმიერი ტიპის აღწერა მოცემული თეორიის ფარგლებში, რითაც განვსაზღვრავთ პიროვნების ტიპს, მის მახასიათებლებს, რაც დაგვეხმარება უკეთ შევაფასოთ, როგორც პიროვნება, მისი ინტერესები, ასევე კონფლიქტში მისი ოპერირების არეალი.

ძალიან მნიშვნელოვანი საკითხია პიროვნებათშორისი კონფლიქტების კავშირი ჯგუფურ კონფლიქტებთან. პიროვნებათშორისი კონფლიქტები შეიძლება გამოიწვიოს პიროვნებების ჩართულობამ ჯგუფურ კონფლიქტებში. სახელდობრ, როდესაც ადგილი აქვს განსხვავებულ ჯგუფებს შორის დაპირისპირებას. როგორც ზემოთ კულტურული ასპექტების გარჩევას ვთქვით, ნებისმიერ ჯგუფს საკუთარი ნორმა, წესი და კულტურა გააჩნია. ისინი ბუნებრივია განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან და ხშირად ეს განსხვავება იწვევს უთანხმოებებს და დაპირისპირებას ადამიანებისგან შემდგარ ჯგუფებს შორის. ძალიან ხშირად დაპირისპირებული ჯგუფის წევრები ერთმანეთს აღიქვამენ, როგორც მოწინააღმდეგეებს და აქ მოქმედებს აქტიურად „მტრის ხატის“ ყალიბი, რაც ხელს უწყობს ჯგუფურ მონოლითურობას და მტრული განწყობის ზრდას ერთმანეთის მიმართ. სწორედ ჯგუფთაშორისი კონფლიქტები საფუძველია პიროვნებათშორისი კონფლიქტების განვითარების. (ნანა ბერეკაშვილი, რუსუდან გოცირიძე, შორენა ლორთქიფანიძე, რუსუდან მშვიდლობაძე გიორგი ნიჭარაძე, მანანა როგოვსკაია-კანდელაკი, ირინა სულხანიშვილი, ნინო ციხისთავი-ხუციშვილი, მანანა ჯავახიშილი, 2015)

¹ <http://www.myersbriggs.org/my-mbti-personality-type/mbti-basics/home.htm?bhcp=1>

ამერიკელი სოციოლოგი ლიპმანი მოგვითხრობს შემდეგ ამბავს: „1914 წელს წყნარი ოკეანის ერთ-ერთ კუნძულზე არსებობდა ევროპელების კოლონია. იქ მეგობრულად ცხოვრობდნენ და თანამშრომლობდნენ იგლისელები, ფრანგები, გერმანელები. კუნძულზე ფოსტას იღებდნენ იშვიათად მისული გემებით და ამიტომ მხოლოდ სექტემბერში გაიგეს, რომ უკვე თვენახევარია, რაც მათ ქვეყნებს შორის ომი მიმდინარეობდა. კოლონიაში მაშინვე მკვეთრად შეიცვალა ურთიერთობები. ინგლისელები და ფრანგები მჭიდროდ შეკავშირდნენ, ხოლო გერმანელები მტრობდნენ მათ. მანამდე არსებული მეგობრული კავშირები დაიშალა. მაგრამ კოლონიის ცხოვრებაში შორეულ ევროპაში მიმდინარე ომის შესახებ ინფორმაციის მიღების გარდა რეალური სხვა მიზეზი არაფერი ყოფილა. მტრობა წარმოშვა მხოლოდ იმან, რომ ადამიანებმა თავიანთ პიროვნულ ურთიერთობებში გადმოიტანეს სახელმწიფოებს შორის არსებული მტრობა.“

ეს მაგალითი ნაშრომში მოყვანილი სხვა მაგალითების მსგავსად კარგად ასახავს პიროვნების, სოციალური ცხოველის ბუნებას. აქ საინტერესოა ის, რომ ადამიანებმა დაივიწყეს კავშირები და ურთიერთობები, რაც მათ შორის მანამდე არსებობდა და ჰარმონიულ თანაცხოვრებას უწყობდა ხელს. ჩემი მოსაზრებით მათი მხრიდან ადგილი ჰქონდა მოვლენის, ფაქტის მიმართ კონფორმულობას. მათ პასიურად, რეალურის, მათ წინ არსებული სურათის დავიწყებით მიიღეს თავიანთ ქვეყნებს შორის არსებული დაპირისპირება, როგორც მთავარი მოცემულობა. ქვეყნის ტრანსფორმაცია ცალსახად საკუთარი პოზიციის უქონლობით აიხსნება, რადგან მათი პოზიცია გარედან მომდინარე, ინფორმაციულად ნაკარნახევი იყო.

თავი 4. კონფორმიზმი და კონფლიქტები; სიმულაცია

ვნახეთ, რომ კონფორმიზმი გულისხმობს პასიურ ქცევას და უსიტყვო მორჩილებას გაბატონებული შეხედულებებისადმი, რომლის კიდეც ერთ მნიშვნელოვან მახასიათებელს წარმოადგენს ჯგუფური კონტროლის და ჯგუფის მიერ შემოღებული ნორმებისადმი მორჩილება.

რა თქმა უნდა, არსებობს კონფორმიზმის საწინააღმდეგო მიმართება, რომელიც ნონკონფორმიზმს და ანტიკონფორმიზმს გულისხმობს. ნონკონფორმიზმი უფრო მეტად სოციოლოგიური კატეგორიაა, რომელიც ხასიათდება საზოგადოებაში ყველასათვის აღიარებული ნორმების მიმართ წინააღმდეგობით. კონფორმისტიკისგან განსხვავებით ნონკონფორმისტი უფრო მეტად უმცირესობას ერგება. იზიარებს უმცირესობის ნორმებს და ღირებულებით სისტემას. ეს ნიშნავს, რომ ნონკონფორმიზმიც ერთგვარი კონფორმიზმია, ისიც გარკვეულ ნორმებს ერგება, თუმცა არა იმ საზღვრებში, რა საზღვრებშიც კონფორმიზმია მოქცეული. რაც შეეხება ანტიკონფორმულ პიროვნებას, ის კონფორმულისგან და ნონკონფორმულისგან განსხვავდება იმით, რომ მოქმედებს მხოლოდ საკუთარი განწყობის შესაბამისად.¹

ნონკონფორმისტები აქტიურად გვხვდებიან სუბკულტურებში, ისეთი სახის ჯგუფებში, როგორებიცაა ჰიპები, პანკები, ემოები და სხვა.

დევიაციის კულტუროლოგიურ ახსნაში საუბარია შემდეგი სახის საკითხებზე, რაც ჩვენი თემის გადმოსახედიდან გარკვეულ ყურადღებას იმსახურებს. სელინმა (1938) უტყობს გააკეთა იმ ფაქტზე, რომ დევიაცია წარმოადგენს კულტურის ნორმებს შორის კონფლიქტის შედეგს; მოსაზრება შეიძლება განვავრცოთ და ვთქვათ, რომ კონფორმიზმსა და ნონკონფორმიზმს შორის დაპირისპირების შედეგსაც. სელინი სწავლობდა ცალკეული ჯგუფების ქცევებს, რომელთა ნორმები განსხვავდებოდა დანარჩენი საზოგადოების ნორმებისგან. ამას განაპირობებდა ის, რომ კონკრეტული ჯგუფის ინტერესები არ ემთხვევა უმრავლესობის ნორმებს. სახელდობრ, ისეთ სუბკულტურებში, როგორებიცაა ქუჩის ბანდები ან პატიმართა ჯგუფები, პოლიციის

¹<http://intermedia.ge/%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%90%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%90/12>

მიმართ დამოკიდებულება აქვთ არა როგორც წესრიგის დამცველთან, არამედ როგორც დამსჯელ და მექრთამე ორგანიზაციასთან. როდესაც ამ სუბკულტურებში ახალი წევრები ინტეგრირდებიან და ითვისებენ, იღებენ ჯგუფის ნორმებს, რომლის ინტერიორიზაციაც ხდება მათი მხრიდან, ისინი ხდებიან ნონკონფორმისტები ფართო საზოგადოების შეხედულებით. თუმცა, საზოგადოების მხრიდან აღქმული ნონკონფორმისტი კონფორმულია საკუთარი სუბკულტურის მიმართ. ინტერიორიზაციის შემდეგ ინდივიდი დამყოლია ჯგუფის დიქტატის და კონფლიქტში მოდის სხვადასხვა ინსტიტუციებთან, ორგანიზაციებთან, რომლებიც მის ქცევას დევიანტურ ქცევად აფასებენ. ჩვენ შეგვიძლია მრავალმხრივ გავანალიზოთ წარმოდგენილი მოსაზრებები და არა მხოლოდ დევიაციაზე მოვახდინოთ ფოკუსირება, არამედ დავინახოთ კონფორმულობის ცნებაც, რაც ახდენს დევიანტის ქცევაზე გავლენას, რომელიც დაპირისპირებაში, კონფლიქტშია. რობერტ კინგ მერტონი კონფორმიზმს და დევიაციას განიხილავს, როგორც მედლის ორ მხარეს და არა როგორც ცალკეულ კატეგორიებს.¹

4.1 კონფორმიზმი, ნონკონფორმიზმი, ანტიკონფორმიზმი - ინტრაპერსონალური კონფლიქტი; ინტერპერსონალური კონფლიქტი.

ავსტრიელი ფსიქოანალიტიკოსი ბრუნო ბეტელჰაიმი თავის ესეში სახელწოდებით ტოტალიტარიზმის ფსიქოლოგიური მიმზიდველობის შესახებ² განიხილავს ტოტალიტარიზმს, ნაცისტური გერმანიის ყოფას და პერიპეტიებს, სადაც კარგად ხსნის პიროვნების ყოფას და ხაზს უსვამს ადამიანის ფსიქოლოგიას. სახელდობრ, ადამიანის ბუნებას, შემგუებლობას, მორჩილებას ავტორიტეტისადმი, დიქტატურისადმი და რაც მთავარია ტოტალიტარიზმისადმი. „წარსულის დესპოტი მმართველი ან არ მოითხოვდა ქვეშევრდომებისგან ნებაყოფლობით თანხმობას, ე.ი. თავისი შეხედულებებისა და მეთოდების შინაგან გაზიარებას ან ამგვარი მოთხოვნების ძალისმიერი განხორციელების საშუალება არ ჰქონდა. ითვლებოდა, რომ დესპოტს ემორჩილებოდა ყველა და ამიტომ ტირანს უკვე აღარ აინტერესებდა თუ რას ფიქრობდნენ მის შესახებ ქვეშევრდომები, ოღონდაც კი მათ ეს აზრები თავისთვის

¹ დევიაცია და სოციალური კონტროლი - Socium.ge

² თარგმანი ინგლისურიდან - ბასილ კობახიძე

შენახათ. ინტერესის არ ქონა განპირობებული იყო იმითაც, რომ დესპოტს უბრალოდ არ შეეძლო თავისი ქვეშევრდომების ნამდვილი ფიქრების გაგება.“

სამაგიეროდ, თანამედროვე დროებამ და განსაკუთრებით ტოტალიტარულ სახელმწიფოში არსებულმა მასობრივმა კომუნიკაციებმა ხელში აიღეს მთავარი ბერკეტი, კერძოდ ადამიანებზე, მათ აზროვნებაზე ზემოქმედების შეუზღუდავი საშუალება გაუჩნდათ. თანამედროვე ტექნოლოგიებმა წარსულის მართველებისგან და სისტემებისგან განსხვავებით შეძლო ადამიანის ნებისმიერი ნაბიჯის გაკონტროლება. ამდენად, დიქტატურა ამ გზებით კარგად ახერხებს მასებს ჰქონდეთ ის შეხედულებები ყველაფერზე, რასაც ისინი შთააგონებენ მათ. ბეტელჰაიმი ამბობს, რომ ყველა თანამედროვე ნონკონფორმისტი დილემის წინაშე დგას: ღიად დაუპირისპირდეს ხელისუფლებას და გახდეს ეგზეკუციის მსვერპლი ან ინდივიდუალურობა დაკარგოს, მოერგოს კონფორმულობის ყალიბს და საჯაროდ, გარეგნულად გამოხატავდეს იდეებს, რომლებიც შინაგანად სძულს. ნონკონფორმისტის თუ ანტიკონფორმისტის ეს დილემა წარმოშობს პიროვნების შიგნით მიმდინარე, ინტრაპერსონალურ კონფლიქტს. მაგალითად, ნაცისტურ გერმანიაში ნაცისტური მისალმების შემოღება ინდიკატორს წარმოადგენდა ზემდგომთათვის, მოეხდინათ იმ პირების იდენტიფიცირება, ვინც ნაცნობებთან შეხვედრისას, არ ანებებდა თავს მისალმების ძველ, დემოკრატიულ ფორმებს. მაშინ, როდესაც კონფორმული სუბიექტი იმეორებდა ჰიტლერის გავრცელებულ მისალმებას, ამ დროს ხდებოდა მისი ეგოს განმტკიცება. ნონკონფორმისტისთვის კი პირიქით ხდებოდა, იგი მუდმივად კონფლიქტში იყო საკუთარ თავთან, რადგან საზოგადოებრივ ადგილებში მისალმების დროს განიცდიდა პიროვნების მთლიანობის დამასუსტებელ მდგომარეობას. მდგომარეობა საკმაოდ რთული იყო მაშინ, როდესაც დღის განმავლობაში რამდენჯერმე უწევდათ ამ მისალმების გამეორება. ინტრაპერსონალურ კონფლიქტს ჰიტლერის მისალმებასთან დაკავშირებით(არამარტო) მრავალი გერმანელი განიცდიდა, რომელიც წინააღმდეგობაში მოდიოდა კონფორმიზმთან, როგორც ნონ და ანტი კონფორმისტი. ძალიან მნიშვნელოვანია ავტორის მიერ მოთხრობილი იმ დროის საზოგადოების სიზმრები, რომლებიც ამ კონფლიქტის გამოხატულებას წარმოადგენდა. სახელდობრ,

მრავალი გერმანელი ხედავდა სიზმრებს, სადაც ცდილობდა გადაეჭრა ინტრაპერსონალური კონფლიქტი ინდივიდუალურობის გამარჯვებით. გარდა ამისა, ისინი ხედავდნენ საპირისპიროსაც. ერთ-ერთმა სიზმარში ნახა თუ როგორ გადაუტყდა ხერხემალი, როდესაც ებრძოდა საკუთარ თავს გაეშვირა თუ არა ხელი მისალმებისათვის.

ავტორი გვიღწერს სისტემის წინააღმდეგ აქტიურად მებრძოლი ადამიანების მდგომარეობასაც, რომელთა სიზმრები სრულიად განსხვავდებოდა ზემოთ აღწერილისგან. ანტიკონფორმისტებს, რომლებმაც გადალახეს და გადაჭრეს ინტრაპერსონალური კონფლიქტი და აქტიურად დაიწყეს ბრძოლა რეჟიმის წინააღმდეგ, ბუნებრივია განიცდიდნენ რეალურ შიშს და შფოთვას. მათ ესიზმრებოდათ, რომ დააპატიმრეს გესტაპოელებმა და წამების მსხვერპლები ხდებოდნენ, რაც საკმაოდ ლოგიკური და რეალური საფრთხე იყო. ზოგს კი სიზმარში გამარჯვება ესიზმრებოდა. ისინი არასდროს ხედავდნენ ინტრაპერსონალური კონფლიქტის რეპროდუქციას სიზმარში, სხვების მსგავსად, რომ უმრავლესობის ზეწოლა მიეღოთ და გამხდარიყვნენ კონფორმულები.¹

ინტერპერსონალური კონფლიქტები არსებული რეჟიმის დროს, თავს იჩენდა ოჯახებში, სადაც ერთი წევრი კონფორმული იყო, ხოლო მეორე ნონკონფორმული. ავტორს მოჰყავს მაგალითი (**იხ.დანართი N1**) სადაც კარგად არის წარმოჩენილი პიროვნებებს შორის, სახლდობრ მათ ღირებულებებს შორის აღმოცენებული კონფლიქტი, რომელსაც მეტოქედ რეჟიმი უდგას წინ.

4.2 სიმულაცია; ზოგადი მომობილვა

სიმულაცია ერთ-ერთი განმარტების თანახმად არის ღია პოლიტიკური, სოციალური თუ ეკონომიკური პრობლემური სიტუაცია, რომელიც შექმნილი სიტუაციიდან ითხოვს გარკვეული გამოსავლის ძიებას. სიმულაციური თამაშები ერთმანეთისგან განსხვავდებიან მთავარი მახასიათებლებით, ესენია:

¹ <http://www.bu.org.ge/x439?lang=geo>

- სიტუაცია - შეიძლება გამოვიგონოთ ან რეალობიდან გადმოვიღოთ;
- დონე - ლოკალური, სახელმწიფო ანს აერთაშორისო;
- ფორმატი - თავისუფალი ან განსაზღვრული.

სიმულაციური თამაშის შემუშავებისას მნიშვნელოვანია შემდეგი ელემენტების გათვალისწინება:

- თემატიკა - მთავარი თემა, შინაარსი;
- ამოცანების განსაზღვრა - რა არის მიზანი, რა უნდა ისწავლონ მონაწილეებმა თუ ადგილი აქვს შემეცნებას;
- პრობლემური სიტუაცია;
- ჩარჩო - პირობები, რომლებითაც მოქმედებენ მონაწილეები პრობლემის გასამკლავებლად და ფოკუსირების საგანი.

სიმულაციური თამაშის განვითარების ციკლი შემდეგნაირია:

1

ამდენად, ცხოვრებისეული სიტუაციების გათამაშება სიმულაციის სახით გვეხმარება გამოვცადოთ და შევძლოთ დაკვირვება სხვადასხვა საკითხებზე, რომლებსაც თუნდაც ვიკვლევთ. წარმოსახვა წარმოადგენს სიმულაციურ თამაშის ქვაკუთხედს.

როდესაც სიმულაციაში ჩართულ ადამიანებს ვაწვდით ინფორმაციას თემატიკის შესახებ, აუცილებელია ფასილიტატორმა მისცეს მათ საშუალება წარმოსახვით შეიქმნან გარემო და ყურადღებით შეისწავლონ როლები. სიმულაციის წინააღმდეგ ითვლება მისი

¹ <https://cdcgeo.wordpress.com/2014/04/08/%E1%83%A0%E1%83%90-%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A1-%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%9B%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%90%E1%83%AA%E1%83%98%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%98-%E1%83%97%E1%83%90%E1%83%9B%E1%83%90/>

მომზადების დრო, რადგან მონაწილეებმა კარგად უნდა გაითავისონ საკუთარი როლები. გარდა ამისა, მიწოდებული ინფორმაცია სიტუაციასთან დაკავშირებით უნდა იყოს გასაგები და ამომწურავი. (მაია ხასია; ავთანდილ მიქანაძე; ელისო ამირეჯიბი, 2015)

4.2.1 ზოგადი მიმოხილვა

ნაშრომში დავსვი საკითხი კონფორმულობა და კონფლიქტები განმეხილა არა მხოლოდ როგორც ცალკეულ ცნებებად, არამედ მათი კავშირის მიხედვით, სხვადასხვა შემთხვევების თუ მოსაზრებების სახით წარმომეჩინა. თუმცა, ყველაზე მეტად ხელჩასაჭიდი და თვალსაჩინო, საუკეთესო გზა შესაბამისი სიტუაციის შექმნა და მასზე დაკვირვების შესაძლებლობაა. თემის ემპირიული შესწავლისთვის გამოვიყენე სიმულაციის მეთოდი. სიმულაციის შინაარსის შექმნისას გავითვალისწინე მთავარი ელემენტები, რაც გულისხმობს: თემატიკას, ამოცანების განსაზღვრას, პრობლემურ სიტუაციას და ჩარჩოს. სიმულაციის გზით დავაკვირდი უმრავლესობის გავლენას, კონფორმულობას უმცირესობაზე „ამაზონიკას ტომის საბჭოში, რომელსაც დაპირისპირება, კონფლიქტი ჩამოუყალიბდა მოგზაურთა ჯგუფთან“, რომლის გადაწყვეტაც უნდა მომხდარიყო სამსჯავროზე, მოლაპარაკების მცდელობით ტომის საბჭოსა და მოგზაურთა ჯგუფს შორის.

სიმულაციური თამაში ჩატარდა სამ ეტაპად. სამ სხვადასხვა დღეს. სამ სხვადასხვა კომპლექტაციის ჯგუფში. მონაწილეობა მიიღო სულ 26-მა ახალგაზრდამ, რომელთა ასაკიც მერყეობდა 19-დან 26 წლამდე. მამრ. სქესის 16 წარმომადგენელი, ხოლო მდედრ. სქესის 10. მონაწილეთაგან ყველა იყო სტუდენტი, როგორც ბაკალავრიატის საფეხურის, ასევე მაგისტრატურის. მონაწილეებთან შეთანხმებით მიმდინარეობდა პროცესის ჩაწერა ვიდეო კამერაზე. ჯგუფები გადავანაწილე შემდეგნაირად:

1. პირველი დღე - ტომის საბჭო 4 წევრი(მამრ. სქესი) მოგზაურთა ჯგუფი 4 წევრი(2 მდედრ. სქესი, 2 მამრ. სქესი)

2. მეორე დღე - ტომის საბჭო 6 წევრი(მამრ. სქესი) მოგზაურთა ჯგუფი 4 წევრი(2 მდედრ. სქესი, 2 მამრ. სქესი)
3. მესამე დღე - ტომის საბჭო 4 წევრი(მდედრ. სქესი) მოგზაურთა ჯგუფი 4 წევრი(2 მდედრ. სქესი, 2 მამრ. სქესი)

სიმულაციაში, რომლის შინაარსი თავიდან ბოლომდე გამოგონილია (იხ.დანართი N2) სიტუაცია განვითარდა ორ მხარეს შორის: ამაზონიკას ტომი და მოგზაურთა ჯგუფი. ჯგუფებს ფურცლების სახით შესაბამისი, მათთვის განკუთვნილი დავალებები დაურიგდათ (იხ.დანართები N3, N4) რომლის მიხედვითაც ინფორმაციას ფლობდნენ, როგორც სიტუაციის, ასევე ერთმანეთის შესახებ. გარდა ამისა, „ამაზონიკას ტომის საბჭოს“ თითოეულ წევრს დაურიგდა ინდივიდუალური როლი (იხ. დანართი N5). სიმულაციისთვის განკუთვნილ სივრცე მოეწყო შესაბამისად. ჯგუფები სკამებზე განთავსდნენ ერთმანეთის პირისპირ, რკალისებური პრინციპით. მათ შორის დაშორება იყო ორი მეტრი. იმისათვის, რომ მონაწილეებს უკეთ შექმნოდათ სიტუაციაზე წარმოდგენა დამკვირვებელმა პრეზენტაციის სახით წარუდგინა ფოტოები, სადაც ასახული იყო მათი ლოკაცია, შეპყრობის ადგილი, წმინდა ლაგუნა, სამსჯავროს გამართვის ადგილი. მონაწილეებს როლების გასაცნობად მიეცათ 40 წუთი. როლებთან დაკავშირებით, ინდივიდუალური კითხვების დასასმელად დამკვირვებელთან 10 წუთი, ხოლო დამატებით 10 წუთი განცალკევებისთვის, სხვადასხვა ოთახებში, ერთმანეთში სათათბიროდ. სულ 1 საათი, რაც აბსოლუტურად საკმარისი აღმოჩნდა სამივე დღეზე სამივე ჯგუფისთვის. სიმულაციის დაწყებამდე დამკვირვებელმა ერთმანეთს წარუდგინა ჯგუფები. ტომის საბჭოს წევრები კი სტატუსობრივად გააცნო, როგორც ერთმანეთს, ასევე მოგზაურთა ჯგუფს. საბჭოს ჰქონდა ინფორმაცია, რომ ნებისმიერ დროს, როცა ჩათვლიდა საჭიროდ, სამსჯავროს მიმდინარეობისას გამოეცხადებინა შესვენება ერთმანეთში თათბირის მიზნით. ამ დროს მოგზაურთა ჯგუფი გაყავდათ სხვა ოთახში მანამ, სანამ საბჭო არ მოითათბირებდა. საბჭოს თათბირის დრო რეგლამენტირებული იყო და შეადგენდა 10 წუთს.

სიუჟეტად ავირჩიე ორ განსხვავებულ ჯგუფს შორის ჩამოყალიბებული დაპირისპირება. შევქმენი ტომი, რომელიც ცივილიზაციას მოწყვეტილი ცხოვრობს

ამაზონის ჯუნგლებში. მათ ჰყავთ ავტორიტეტი ბელადის სახით და მისადმი მორჩილებას გამოხატავს ყველა, თუმცა, ბელადი როლის მიხედვით საკმაოდ თანმიმდევრული, მკაცრი და რაციონალური პიროვნებაა. იგი მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებების მიღებისას ყოველთვის ითვალისწინებდა საბჭოს წევრთა აზრს. რა თქმა უნდა, პირობაში ტომის საბჭოს წევრებს არ ეწერათ ბელადის შესახებ, რომ იგი დემოკრატიულად იღებს გადაწყვეტილებებს, ანუ უმრავლესობის აზრს ყოველთვის ითვალისწინებს. თუ მოხდებოდა ისე, რომ საბჭოს უმრავლესობის მოსაზრება გადაწყვეტილებაზე ბელადისას აცდებოდა, ბელადი საბჭოს უმრავლესობის სასარგებლოდ მიიღებდა გადაწყვეტილებას. ბელადს ცალკეულად ეს მითითება დამკვირვებლის მხრიდან რამდენიმე საათით ადრე მიეცა ისე, რომ ამას სხვა წევრები ვერ ისმენდნენ.

სიმულაციის მომზადებისას გავითვალისწინე ის ფაქტორი, რომ ადამიანები გამოირჩევიან მიყვნივს გავლენას მაშინ, როდესაც სიტუაციაში გაურკვეველები არიან. სქესობრივი განსხვავებულობის ადრეულმა კვლევებმა კონფორმიზმთან მიმართებით აჩვენა, რომ ქალების კონფორმულობის ტენდენციას სწორედ სიტუაციაში გაურკვეველობა უწყობდა ხელს. ამდენად, ჩემს მიერ შექმნილი სიუჟეტი არ ყოფილა რომელიმე მონაწილის ყოველდღიურობის ნაწილი, ანუ რომელიმე წევრი, ქალი თუ კაცი ამ სიტუაციას მეტად არ იცნობდა, რაც მათთან სიმულაციის დაწყებამდე, წევრების შერჩევის დროს, გასაუბრებისას დადასტურდა. აქცენტი გავაკეთე იმაზე, რომ სიმულაციის დღეს, ადგილზე შეისწავლიდნენ მონაწილეები ვითარებას. მათ მიეწოდათ ვიზუალური მასალა, რომ უკეთ წარმოედგინათ სიტუაციის რაობა, რასაც კითხვების დასმამაც შეუწყო ხელი და თანაბრად კარგად გაითავისეს მოცემულობა; რაც დადასტურდა იმით, რომ სიმულაციის პროცესში ყველა მონაწილე მარტივად შევიდა როლში. ერთნაირად აქტიურად ჩაერთნენ პროცესში და შეძლეს მაქსიმალურად კარგად სიმულაციის წარმართვა.

ვფიქრობდი, რომ პირველყოფილი საზოგადოების ჩამოყალიბება ტომის სახით კარგი იქნებოდა, რადგან კვლევა-ძიების შედეგად ვნახე, რომ საუკუნეების განმავლობაში დედამიწის სხვადასხვა კუთხეში მცხოვრებ ტომებს უნიკალური

ცხოვრების წესი, კულტურა, კანონები და ტრადიციები გააჩნიათ; რომლის მიმართაც ბოლომდე ერთგული რჩებიან და რთულია მათი მსოფლმხედველობის შეცვლა, რაოდენ მცდარიც არ უნდა იყოს ის სხვათა შეფასებებით. საინტერესოა რა ხდება მაშინ, როდესაც ცვლილების მცდელობას ადგილი აქვს ჯგუფს შიგნით?

საბჭოს შემადგენლობა და დავალება იცვლებოდა სამივე დღეს:

1. ტომის საბჭოში იყო ოთხი წევრი, აქედან ერთი ახალი წევრი, რომელსაც ჰქონდა განსხვავებული დავალება (**იხ.დანართი N6**). უმრავლესობაში იყვნენ საბჭოს სამი წევრი: ტომის ბელადი, საბჭოს უხუცესი წევრი და საბჭოს წევრი, ხოლო უმცირესობაში საბჭოს ახლად არჩეული წევრი. უმრავლესობა - უმცირესობა გადანაწილდა სამი ერთზე პრინციპით, სადაც უმრავლესობის გავლენა, კონფორმულობა უნდა გამოვლენილიყო ახლად არჩეულ წევრზე, რომელსაც განსხვავებული როლი მიეცა, სადაც გასაგებად ჰქონდა გადმოცემული, რომ უნდა ყოფილიყო პროგრესული, ფიქრობდა განსხვავებულად და უნდა დაერწმუნებინა საბჭოს სხვა წევრები, რომ მათი შეხედულებები აღნიშნულ დაპირისპირებასთან დაკავშირებით, იყო მცდარი. არგუმენტების გასამყარებლად მას აძლევდა ხელს ის, რომ მოგზაურთა ჯგუფი არ წარმოადგენდა რეალურ მტერს. მათი იქ ყოფნა შემთხვევითობა იყო და მისი გადმოსახედიდან უნდა შეექმნათ პრეცედენტი და ამჯერად სხვაგვარი გადაწყვეტილება მიეღოთ.
2. ტომის საბჭოში წევრების რაოდენობა გახდა ექვსი: ტომის ბელადი, საბჭოს უხუცესი წევრი, საბჭოს წევრი, საბჭოს წევრი, საბჭოს ორი ახლად არჩეული წევრი. ორ ახლად არჩეულ წევრს ჰქონდათ ერთნაირი როლი (**იხ.დანართი N7**). ამ შემთხვევაში, უმრავლესობა-უმცირესობა გადანაწილდა ოთხი ორზე პრინციპით, სადაც უმცირესობაში იყვნენ საბჭოს ორი ახლად არჩეული წევრი, ერთნაირი მსოფლმხედველობით წამოჭრილ საკითხთან დაკავშირებით. რაც მთავარია მათ იცოდნენ დავალებული როლის მიხედვით, რომ ისინი ერთნაირად ფიქრობდნენ.

3. მესამე დღეს ტომის საბჭოში იყვნენ მდებარეობითი სქესის წარმომადგენლები. პირველი დღის მსგავსად უმრავლესობაში იყო საბჭოს 3 წევრი, ხოლო უმცირესობაში საბჭოს ახლად არჩეული ერთი წევრი.

სამივე დღის განმავლობაში დაკვირვება და ანალიზი ხორციელდებოდა მთლიან პროცესზე, თუმცა, ფოკუსირება ხდებოდა ტომის საბჭოზე, სადაც უმრავლესობის გავლენას, კონფორმულობას ვაკვირდებოდით უმცირესობაზე. რაც შეეხება მოგზაურთა ჯგუფს, მათ ჰქონდათ ცხადი ერთმნიშვნელოვანი დავალება, უნდა ემართლებინათ თავი და დაერწმუნებინათ ტომის საბჭო თავისი წევრებით საკუთარ უდანაშაულობაში, რომ გადარჩენილიყვნენ და დაპირისპირება დამთავრებულიყო მათ სასარგებლოდ. სახელდობრ, თავიდან აეცილებინათ სიტუაციის ესკალაცია, სიკვდილით დასჯა და შეენარჩუნებინათ სიცოცხლე.

4.2.2 პროცესი

დღე 1. სიმულაცია გახსნა უხუცესმა წევრმა, რომელმაც გააცნო მოგზაურთა ჯგუფს სიტუაციის რაობა: „თქვენ როგორც მოგზაურთა ჯგუფმა შებღალეთ ჩვენი წმინდა ადგილი, ჩვენს ტრადიციებს არ ეცით პატივი, გემუქრებათ სასტიკი სასჯელი. გვანტერესებს ვინ ხართ და რა გესაქმებოდათ ჩვენს წმინდა ადგილას“ ამის შემდეგ პროცესი წარიმართა საკმაოდ საინტერესოდ, სადაც მხარეები აქტიურად განიხილავდნენ არსებულ ვითარებას. მოგზაურთა ჯგუფი პროცესის ბოლომდე ყველანაირი ხერხით ცდილობდა თავის მართლებას. რაც შეეხება ჩვენი დაკვირვების სუბიექტს ახალ წევრს მისი პირველი ჩართვა პროცესში იყო შემდეგნაირი: მან ღიად განაცხადა, რომ როგორც ახლად არჩეული ახალგაზრდა წევრი ხედავდა გამოსავალს შექმნილი ვითარებიდან. თუმცა თვლიდა, რომ სასჯელს ექნებოდა ადგილი, მაგრამ ეს არ იქნებოდა სასტიკი სახის. საუბრის დასრულებისას საბჭოს უხუცესმა წევრმა სთხოვა საბჭოს ახლად არჩეულ წევრს თუ შეიძლება მოეთმინა და გაჩუმებულიყო, რასაც მხარი აუბა ტომის ბელადმა და საბჭოს სხვა წევრმაც. ახალი წევრი დაემორჩილა მითითებას. ბელადმა რჩევაც კი მისცა ახლად არჩეულ წევრს, რომ ოდესღაც ისიც ახლად არჩეული წევრი იყო

მის მსგავსად; მსგავსი მნიშვნელოვანი საბჭოს დროს მან მიიღო მკაცრი გადაწყვეტილება, რამაც მოუტანა წარმატება და მოიყვანა ბელადობამდე, ამდენად ახლად არჩეული წევრისთვის მსგავსი ქმედება იქნებოდა იდეალური და წარმატების მომტანი. ახლად არჩეული წევრი პასუხში დაეთანხმა, მაგრამ გაუმეორა, რომ მოგზაურთა ჯგუფის სიკვდილით დასჯა არ იქნებოდა გამოსავალი და ადრე თუ გვიან ტომს ეს კარგს არაფერს მოუტანდა. მან ინიციატივით მიმართა ტომის ბელადს, რომ ახალი წესი შემოეღოთ და მსგავს ვითარებაში სხვანაირად მოქცეულიყვნენ. თუმცა საბჭოს უმრავლესობა თვლიდა, რომ სასჯელი უნდა აღსრულებულიყო, სხვაგვარად ტომი იზარალებდა და მათი ღვთაებები განრისხდებოდნენ.

ტომის საბჭოს ახლად არჩეული წევრი თანმიმდევრულად საკმაოდ რაციონალურად და აქტიურად იცავდა თავის პოზიციას და გამოსავლის სხვადასხვა გზას სთავაზობდა ტომის საბჭოს. მან ასევე საფრთხეებსაც გაუსვა ხაზი, რაც მომდინარეობდა გარედან. თუ ისინი დასჯიდნენ ამ ადამიანებს სიკვდილით, მათ აუცილებლად მოძებნიდნენ სხვა ადამიანები, რაც ტომისთვის საკმაოდ სახიფათო იქნებოდა და წინააღმდეგობას ვერ გაუწევდა.

ტომის ბელადმა მოითხოვა თათბირი. თათბირზე უხუცესმა გამოთქვა ასეთი მოსაზრება, რომ მოგზაურთა ჯგუფიდან მამაკაცი წევრები დაეტოვებინათ ტომში, ხოლო ქალები დაესაჯათ სიკვდილით. ახალი წევრი დაეთანხმა, მაგრამ უხუცესმა თავადვე უარყო შემდეგ ამ არგუმენტის ლოგიკურობა, რაც ბელადმა სისულელედ შეაფასა, რადგან ტომის ღმერთები უკვე შეურაცხყვეს და მათ პატივის მისაგებად მსხვერპლად უნდა შეეწირათ ისინი. ახლად არჩეულ წევრს წაუყენეს ულტიმატუმი, რომ თავისი ხელით უნდა მოეყვანა სისრულეში სასჯელი. რის შემდეგაც მისი პოზიცია შეიცვალა და დაეთანხმა ტომის საბჭოს და დასძინა, რომ ის უბრალოდ განიხილავდა სხვა ვარიანტებს და ისევ ტომის კეთილდღეობისთვის იბრძოდა.

საბოლოოდ, საბჭოს ახლად არჩეულმა წევრმა თავისი ხელით დასაჯა მოგზაურთა ჯგუფი სიკვდილით, იგი ვერ შეეწინააღმდეგა ტომის საბჭოს და დაემორჩილა, მოექცა მათი გავლენის ქვეშ.

ახლად არჩეულ წევრთან დაკავშირებით გამოვლინდა ინტრაპერსონალური კონფლიქტი. სახელდობრ, პროცესის ბოლოს, მან აღიარა, რომ ბოლო მომენტამდე უპირისპირდებოდა შინაგანად საკუთარ თავს. იგი მოქმედების სამ ვარიანტს განიხილავდა: პირველი, თვითონაც განწირულიყო მოგზაურთა ჯგუფთან ერთად; რაც შეიძლება ტომისთვის ცვლილებების მომტანი ყოფილიყო. მეორე, მაშინ, როდესაც მიეცა საშუალება თვითონ აღესრულებინა სასჯელი, დრო ეხელთა და სიკვდილით დასჯის ნაცვლად გაქცევაში დახმარებოდა მოგზაურთა ჯგუფს. მესამე, რაც თავისთავად მოხდა იყო ის, რომ აღესრულებინა ტომის საბჭოს ნება, დამორჩილებოდა მათ, რითიც მოიგებდა ტომის ბელადის გულს და ექნებოდა შანსი მომავალში ტომის ბელადობისკენ გზა გაეკაფა. ახლად არჩეული წევრი უმრავლესობის ზეგავლენის ქვეშ მოექცა და არც გაუპროტესტებია ის, რომ სასჯელი აღესრულებინა არა მას, არამედ თუნდაც სხვას, როდესაც სხვა გამოსავალი არ დარჩა.

დღე 2. სიმულაცია საკმაოდ საინტერესოდ წარიმართა. მოგზაურთა ჯგუფი აქტიურად იცავდა თავს. მეტიც, ერთ-ერთმა მოგზაურმა სენტიმენტალურობის გზით სცადა ემოციური ფონი გაეღვივებინა ტომის საბჭოს წევრებისთვის, თუმცა უშედეგოდ. ტომის საბჭოს ვერდიქტი, უმრავლესობის გადაწყვეტილებით სიკვდილით დასჯა იყო.

კონფლიქტის ოთხი ტიპიდან ტომის საბჭოს წევრებში თავი იჩინა შიდაჯგუფურმა კონფლიქტმა. ვითარება საკმაოდ უცნაურად განვითარდა. მიუხედავად იმისა, რომ უმცირესობაში ორი ახლად არჩეული წევრი იყო და მათ ჰქონდათ შესაძლებლობა აქტიურად, კონსისტენტურობის გამოჩენით გადაწყვეტილებაზე მცირედი გავლენა მოეხდინათ და რაც მთავარია სხვა წევრებში შეეცვალათ შეხედულება, მოხდა სხვანაირად. ერთ-ერთი ახლად არჩეული წევრი ბოლომდე ანტიკონფორმული დარჩა, რამაც გამოიწვია შიდაჯგუფური კონფლიქტი. იგი დაუპირისპირდა ბელადს და საბჭოს დანარჩენ წევრებს. მეორე ახლად არჩეულ წევრს რაც შეეხება, მას თავიდან ჰქონდა მცდელობა საკითხთან დაკავშირებით განსხვავებული შეხედულებები გამოეთქვა, თუმცა, მალევე მიემხრო უმრავლესობას. მისი თქმით, ტომის ბელადს ვერ აღუდგა წინ და ავტორიტეტისადმი მორჩილება

გამოიჩინა და აქტიურად არ გამოხატავდა იმ პოზიციებს, რასაც პირველი ახლად არჩეული წევრი ბოლომდე იცავდა.

საბოლოოდ, ტომის ბელადმა, რომელიც საკმაოდ მრისხანედ მოქმედებდა, მოგზაურთა სიკვდილით დასჯის შემდგომ მოითხოვა ტომის საბჭოს ორი ახლად არჩეული წევრის სამსჯავროზე გამოყვანა, სადაც მათ მისცა საშუალება იმ მოსაზრებების უარყოფის, რასაც პირველი აქტიურად ბოლომდე იცავდა, ხოლო მეორემ დასაწყისში გააჟღერა და შემდგომ ამისა უმრავლესობის აზრს იზიარებდა. ტომის ბელადი საბჭოს დანარჩენ წევრებთან ერთად დაუპირისპირდა ორ ახლად არჩეულ წევრს. კონფლიქტის ესკალაციამ უმაღლეს მწვერვალს მიაღწია, რის გამოც: პირველი, ტომის ბელადმა ბრძანა იმ ახლად არჩეული წევრის სიკვდილით დასჯა, რომელიც იდეურად განუდგა ტომს და პატივი არ სცა ტომის ტრადიციებს, დარჩა ერთგული საკუთარი ანტიკონფორმული შეხედულებების. შემდგომ ამისა მეორე წევრს განუცხადა, რომ იგი შეეცდებოდა ტომის სხვა წევრებში გაეღვივებინა განსხვავებული შეხედულებები, რის გამოც განაჩენად მასაც სიკვდილით დასჯა გამოუტანა.

დღე 3. ტომის საბჭო დაკომპლექტდა მდედრ. სქესის 4 წარმომადგენლით. უმცირეობას წარმოადგენდა საბჭოს ახლად არჩეული წევრი, ხოლო უმრავლესობას ტომის ბელადი, უხუცესი წევრი და საბჭოს წევრი. სიმულაციის პროცესის მიმდინარეობისას ტომის ბელადი საკმაოდ მკაცრი გამოდგა, რაც გამოიხატა მისი მხრიდან მოგზაურთა ჯგუფზე სიტყვის შეწყვეტის მცდელობებით და მოითხოვდა, რომ სანამ იგი არ მისცემდა მათ სიტყვის უფლებას, მანამდე არ ესაუბრათ. ტომის ბელადმა მკაცრად რეგლამენტირებულად დაყო სამსჯავროს მიმდინარეობა. იგი მიმართავდა საბჭოს წევრებს რიგრიგობით და მოითხოვდა მათგან საკუთარი შეხედულებების დაფიქსირებას. როდესაც ახლად არჩეულ წევრს მიმართა, ახლად არჩეულმა წევრმა განაცხადა, რომ მოესმინათ მოგზაურთა ჯგუფისთვის და შემდგომ მიელოთ გადაწყვეტილება, ფიქროდა რომ შეიძლებოდა გამოსავლის პოვნა, რაზეც ბელადმა უპასუხა რომ გაჩუმებულიყო და კიდევ მიიღებდა სიტყვის უფლებას.

ტომის ბელადმა მოითხოვა საბჭოს თათბირი, სადაც აქტიურად გამოდიოდა პოზიციით, რომ უნდა დაესაჯათ მოგზაურთა ჯგუფი, მათი შებრალება და ტომის

წევრებად მიღება არევდა ტომის წესიერ ყოფას და ქაოსს შემოიტანდა მათ ცხოვრებაში. ამ პოზიციას ემხრობოდა უხუცესი წევრიც, საბჭოს წევრიც და ახლად არჩეული წევრიც, რის შემდეგაც განსხვავებული პოზიცია არ დაფიქსირებულა ახლად არჩეული წევრისგან. ტომის ბელადმა თათბირზე კენჭი უყარა მოგზაურთა ჯგუფში სიკვდილით დასჯის გადაწყვეტილებას, რაზეც ყველა წევრმა თანხმობა განაცხადა. მოგზაურთა ჯგუფი ტომის საბჭოს სთავაზობდა გამოსავალს. მათ განუცხადეს, რომ დარგობრივად მეცნიერულ დონეზე განსწავლულები იყვნენ და შეეძლოთ მათთვის დახმარება გაეწიათ, რაც ტომს გააძლიერებდა, თუმცა, უშედეგოდ.

ახლად არჩეულმა წევრმა განაცხადა, რომ იგი წინ ვერ აღუდგა ტომის ბელადს, რომელიც საკმაოდ მკაცრი იყო და თავი შეიკავა მისი განრისხებისგან, რადგან სხვაგვარად თვლიდა, რომ ისიც დაისჯებოდა. იგი დაემორჩილა უმრავლესობის ნებას, გამოავლინა ავტორიტეტისადმი მორჩილება და კონფორმულობა.

4.2.3 შედეგები, შეჯამება

უმრავლესობის გავლენა, კონფორმულობა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში, რომელიც გულისხმობდა წამოჭრილი დაპირისპირების, კონფლიქტის გადაწყვეტას ტომსა და მოგზაურთა ჯგუფს შორის სამივე სიმულაციის დროს გამოვლინდა. მეტიც, პირველ დღეს უმრავლესობის ზეწოლამ ახლად არჩეულ წევრში წარმოშვა ინტრაპერსონალური კონფლიქტი. სუბიექტი დადგა არჩევანის წინაშე შეენარჩუნებინა საკუთარი როლით გათვალისწინებული ინდივიდუალურობა, ბოლომდე დარჩენილიყო იმ პოზიციის ერთგული, რასაც იგი ემხრობოდა თუ დამორჩლებოდა ჯგუფს გამოევლინა კონფორმულობა. მან სამი შესაძლო ვარიანტიდან, რომელიც თვითონ დასახა, არჩევანი კონფორმულობის, უმრავლესობის გავლენის სასარგებლოდ გააკეთა.

მეორე სიმულაციისას, როდესაც ჯგუფის რაოდენობა გაზრდილი იყო, ხოლო ახლად არჩეული წევრები ორნი იყვნენ, შიდაჯგუფურ კონფლიქტს ჰქონდა ადგილი, სადაც უმრავლესობის ზეგავლენის მიუხედავად ორი ახლად არჩეული წევრიდან

ერთმა სიმულაციის ბოლომდე ანტიკონფორმულობა გამოიჩინა, ხოლო მეორემ კონფორმულობა. ჯგუფში წარმოიშვა კონფლიქტი, სადაც ორივე ახლად არჩეული წევრი დაისაჯა უმრავლესობის მხრიდან. კონფლიქტის ესკალაციის მიზეზი კი საბჭოს ახლად არჩეული ანტიკონფორმული წევრის პოზიციამ გამოიწვია, რამაც უმრავლესობა განარისხა.

რაც შეეხება მესამე სიმულაციას, სადაც საბჭოს შემადგენლობა ჰომოგენური იყო, სახელდობრ, მდედრ. სქესით დაკომპლექტებული, ახლად არჩეული წევრი სხვა (დღე1, დღე2) საბჭოს ახლად არჩეული წევრებისგან განსხვავებით ნაკლებად აქტიურად იცავდა საკუთარ პოზიციას, იგი თავიდანვე დაჰყვა უმრავლესობის ზეწოლას და გაიზიარა მათი მოსაზრებები აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით, რამაც ჩვენში გააჩინა მოსაზრება იმისა, რომ ტომის ბელადის მკაცრმა ავტორიტატულმა ქმედებებმა პროცესის მიმდინარეობისას გამოიწვია ავტორიტეტისადმი მორჩილების ფენომენის გამოვლინება, რამაც ორმაგად შეუწყო ხელი ახლად არჩეული წევრის კონფორმულობას.

საბოლოოდ უმრავლესობის გავლენამ, კონფორმულობამ ჰპოვა ყველა ჯგუფში გამოვლინება, ხოლო უმცირესობის გავლენამ, ინოვაციამ არა.

დასკვნა

ჩვენს მიზანს წარმოადგენდა კონფორმიზმის და კონფლიქტის ცნებების წარმოჩენა და მათ შორის არსებული კავშირის დანახვა, თუ რამდენად აქვს ადგილი კონფორმულობას როცა პიროვნების დღის წესრიგში დგას კონფლიქტი.

ნაშრომში შევხე სოციალურ გავლენებს, კონფორმიზმის ცნებას, სადაც ხაზი გავუსვი იმ დეტალებს, რაც ახდენს კონფორმიზმე გავლენას და რა ფაქტორები უწყობს ხელს მის ჩამოყალიბებას. სხვადასხვა რეალური მაგალითების მოყვანით წარმოვაჩინე კონფორმული ადმიანის ქცევა. განვსაზღვრე კულტურა და კონფორმიზმი. რა განსხვავებაა აღმოსავლეთსა და დასავლეთს შორის და როგორაა პიროვნება ამ ორ კოლექტივისტურ და ინდივიდუალისტურ კულტურაში მოწყობილი, რაც გარკვეულწილად ინდივიდის კონფორმულობას თუ ანტიკონფორმულობას განაპირობებს. აგრეთვე ვისაუბრე პიროვნების როლზე, როგორც კონფორმულობის ასევე კონფლიქტის ასპექტში. შევხეთ კონფლიქტის ცნებას, მის ტიპებს, მოლაპარაკებას, მართვას. გამოვყავი, როგორც სახეები, ასევე 4 ტიპის კონფლიქტი, რაც ჩვენთვის მნიშვნელოვანი იყო.

ასევე განვიხილე ბრუნო ბეტელჰაიმის სტატია სახელწოდებით ტოტალიტარიზმის ფსიქოლოგიური მიმზიდველობა. კონფლიქტის ტიპების მიხედვით, კონფორმიზმის და ნონკონფორმიზმის გაანალიზებით წარმოვაჩინე ნონკონფორმისტი ინდივიდის კონფორმიზმთან დაპირისპირებით აღმოცენებული ინტრაპერსონალური კონფლიქტი, აგრეთვე ინტერპერსონალური კონფლიქტიც, რომლის მაგალითიც მოვიყვანე. შევხე ნონკონფორმისტების, ჯგუფების, სუბკულტურების ქცევის ასპექტებს, რომლებიც კონფლიქტში არიან კონფორმულ გარემოსთან თუ ჯგუფებთან.

სიმულაციური თამაშის დახმარებით, რომელიც თავადვე შევიმუშავე, სადაც უმრავლესობა უმცირესობის გავლენების დაპირისპირებით შეექმენი კონფორმული სიტუაცია, დავაკვირდი გადაწყვეტილების მიღების პროცესს და სამიზნე სუბიექტის ქცევას კონფლიქტურ, დაპირისპირებულ სიტუაციაში.

საბოლოოდ ვნახეთ, რომ ნებისმიერი პიროვნება თვისი ცხოვრების განმავლობაში, ხშირად თუ იშვიათად ჭიდილშია შეინარჩუნოს ინდივიდუალურობა ან მოექცეს სოციალური ზეგავლენის ქვეშ. პირველადად აქ თავს იჩენს კონფლიქტი, რომელიც ინტრაპერსონალური, პიროვნების შიგნით მიმდინარე კონფლიქტად არის ცნობილი. გარდა ამისა, სიმულაციური თამაშის შედეგად ვნახეთ, რომ უმრავლესობის გავლენის გამოვლინებამ უმცირესობაზე, სადაც ადამიანები როლის მიხედვით იყვნენ ნონკონფორმულები ხელი შეუწყო უკიდურესი გადაწყვეტილებების მიღებას, რომელზეც გავლენის მოხდენას და ცვლილებას ცდილობდა უმცირესობა, მაგრამ ისიც კონფორმიზმის მსხვერპლი გახდა და მის ყალიბს მოერგო. სიმულაციურ თამაშში უმრავლესობის გავლენამ, კონფორმიზმა შვა ინტრაპერსონალური და ჯგუფშიდა კონფლიქტები.

ბიბლიოგრაფია

- Elliot Aronson with Joshua Aronson . (2011). *The Social Animal*. New York: Worth Publishers.
- John W. Berry, Ype H. Poortinga, Marshall H. Segall, Pierre R. Dasen. (2011). *Cross-Cultural Psychology*. New York: Cambridge.
- Kristina Whitney, Lynda M. Sagrestano CHristina Maslach. (1994). Establishing the Social Impact of Individuation. *Journal of Personality and Social Psychology* , 1140-1153.
- Michener, J. A. (1971). *Kent State: What Happend and Why*. New York: Random House.
- Robert B. Cialdini and Noah J. Goldstein. (2004). Annual Reviews Psychology. B *Social Influence: Compliance and Conformity* (სტრ. 606).
- Rotter, J. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control. *Psychological Monographs: General and Applied*, 1-28.
- S. Moskovici, E. Lage and M. Naffrechoux. (1969). Influence of a Consistent Minority on the Responses of a Majority in a Color perception Task. *Sociometry*, 365-380.
- Serge, M. (1976). *Social Influence and Social Change*. London: Academic Press European Monographs in Social Psychology .

Shelley E. Taylor, Letitia Anne Peplou, David O. Sears. (1994). Social Influence. B L. A.

Shelley E. Taylor, *Social Psychology* (pp. 205-206). New Jersey: Pearson Education.

Shelley E. Taylor, Letitia Anne Peplou, David O. Sears. (1994). Social Influence. B L. A.

Shelley E. Taylor, *Social Psychology* (pp. 204-231). New Jersey : Pearson Education.

Thomas, k. W. (1992). Conflict an Conflict Management: Reflections and Update.

Journal of Organizational Behavior, Vol. 13, 265-274.

Thurber, J. (1933). "The day the dam broke" . *The New Yorker*.

ბელქანია, ნ. (2015). ადამიანი აღოსავლეთის და დასავლეთის ქრისტიანობაში .

ფილოსოფიურ_თეოლოგიური მიმოხილველი, 1-14.

გიორგი ხუციშვილი თინათინ ასათიანი დალი ბერიკაშვილი რუსუდან

მშვიდლობაძე გიორგი ნიჟარაძე მათა რაზმაძე ლია სანიკიძე თამარ ციხისთავი .

(2015). *საგანმანათლებლო პროგრამათა სატრენინგო მოდულები წიგნი I*.

თბილისი: ICCN.

კონფლიქტი, გენდერი და მშვიდობის მშენებლობა. (2011). თბილისი.

მაია ხასია; ავთანდილ მიქანაძე; ელისო ამირეჯიბი. (2015). სიმულაცია.

სამაგიდო წიგნი ტრენერებისთვის (pp. 112). თბილისი.

მადრაძე, გ. (2007). *სოციალური გავლენების ფსიქოლოგია*. თბილისი:

უნივერსალი .

ნანა ბერეკაშვილი, რუსუდან გოცირიძე, შორენა ლორთქიფანიძე, რუსუდან მშვიდლობაძე გიორგი ნიჟარაძე, მანანა როგოვსკაია-კანდელაკი, ირინა სულხანიშვილი, ნინო ციხისტავი-ხუციშვილი, მანანა ჯავახიშილი. (2015). *საგანმანათლებლო პროგრამათა სატრენინგო მოდულები წიგნი II*. თბილისი: ICCN.

ორბელიანი, ს.-ს. (XVII). *სიბრძნე სიცრუისა* .

ქვარცხავა, რ. (ნ.ა.). სოციალური გავლენები. B რ. ქვარცხავა, *სოციალური ფსიქოლოგია* (pp. 168-207). თბილისი.

ხეჩუაშვილი, ლ. (2013). ნაწილი 2: სოციალური დასწავლა და კულტურა. B ლ. ხეჩუაშვილი, *შესავალი პიროვნების ფსიქოლოგიაში I* (pp. 93). თბილისი.

Tanford S, Penrod S (1984) Social influence model: A formal integration of research on majority and minority influence processes. *Psychological Bulletin* 95: 189–225.

(Smith, P. B., & Bond, M. H. (1993). *Social Psychology Across Cultures: Analysis and Perspectives*. Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf.)

<http://www.psychologywizard.net/social-impact-theory-ao1-ao2-ao3.html>

<http://www.intermedia.ge/სტატია/82866-რა-არის-კონფორმიზმი/86/>

<https://iwaminda.wordpress.com/%E1%83%98%E1%83%9A%E1%83%A3%E1%83%96%E1%83%98%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%98%E1%83%A1-%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%9B%E1%83%A7%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%9>

[D/%E1%83%99%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%A4%E1%83%9D%E1%83%A0%E1%83%9B%E1%83%98%E1%83%96%E1%83%9B%E1%83%98/](http://www.socioflaneur.wordpress.com/2011/08/15/%E1%83%99%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%A4%E1%83%9D%E1%83%A0%E1%83%9B%E1%83%98%E1%83%96%E1%83%9B%E1%83%98/)

<https://socioflaneur.wordpress.com/2011/08/15/%E1%83%99%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%A4%E1%83%9D%E1%83%A0%E1%83%9B%E1%83%98%E1%83%96%E1%83%9B%E1%83%98-%E2%80%93->

[%E1%83%90%E1%83%A3%E1%83%AA%E1%83%98%E1%83%9A%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%9A%E1%83%9D%E1%83%91/](http://www.typesofconflict.org/%E1%83%90%E1%83%A3%E1%83%AA%E1%83%98%E1%83%9A%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%9A%E1%83%9D%E1%83%91/)

<http://www.typesofconflict.org/>

<http://www.myersbriggs.org/my-mbti-personality-type/mbti-basics/home.htm?bhcp=1>

<http://intermedia.ge/%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%90%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%90/12772/>

<http://socium.ge/downloads/socshesavali/deviacia-da-socialuri-kontroli.pdf>

<http://www.bu.org.ge/x439?lang=geo>

https://en.wikipedia.org/wiki/Asch_conformity_experiments

http://calhoun.nps.edu/bitstream/handle/10945/40295/thomas_conflict_T_OCR.pdf?sequence=1

[https://cdcgeo.wordpress.com/2014/04/08/%E1%83%A0%E1%83%90-](https://cdcgeo.wordpress.com/2014/04/08/%E1%83%A0%E1%83%90-%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A1-%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%9B%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%90%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%98-%E1%83%97%E1%83%90%E1%83%9B%E1%83%90/)

[%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A1-](https://cdcgeo.wordpress.com/2014/04/08/%E1%83%A0%E1%83%90-%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A1-%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%9B%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%90%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%98-%E1%83%97%E1%83%90%E1%83%9B%E1%83%90/)

[%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%9B%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%90%E1%83%A](https://cdcgeo.wordpress.com/2014/04/08/%E1%83%A0%E1%83%90-%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A1-%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%9B%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%90%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%98-%E1%83%97%E1%83%90%E1%83%9B%E1%83%90/)

[A%E1%83%98%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%98-](https://cdcgeo.wordpress.com/2014/04/08/%E1%83%A0%E1%83%90-%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A1-%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%9B%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%90%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%98-%E1%83%97%E1%83%90%E1%83%9B%E1%83%90/)

[%E1%83%97%E1%83%90%E1%83%9B%E1%83%90/](https://cdcgeo.wordpress.com/2014/04/08/%E1%83%A0%E1%83%90-%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A1-%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%9B%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%90%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%98-%E1%83%97%E1%83%90%E1%83%9B%E1%83%90/)

<http://www.nplg.gov.ge/gsd/cgi-bin/library.exe?e=d-00000-00---off-0civil2--00-1----0-10-0---0---0prompt-10---4-----0-11--10-ka-50---20-about---00-3-1-00-0-0-01-1-0utfZz-8-00&cl=CL2.11&d=HASHc37156e61d02bc72647538.5.7&x=1>

დანართები

დანართი N1

„ცხადია ოჯახში არავის უნდოდა, რომ ოჯახის თავს სამსახური დაეკარგა და ამით ახლობლები უკიდურეს სიღარიბეში ჩაეგდო. სახელმწიფო რომ მიმხვდარიყო, რას ფიქრობდა სინამდვილეში მაღალჩინოსანი მოხელე მთელი ამ წლების განმავლობაში, ოჯახი საჯარო ოსტრაკიზმის წინაშე აღმოჩნდებოდა, ხოლო მისი ზოგიერთი წევრის მიმართ კი ღია დევნა განხორციელდებოდა. ცოლი სრულად იყენებდა იმ პრივილეგიებს, რომელთაც მას და ოჯახის სხვა წევრებს აძლევდა ქმრის ნაცისტებთან გარეგნული თანამშრომლობა (მათ შორის იმ შესაძლებლობასაც, რომ გარეთ არ გამოსულიყო, ნაცისტური მისალმება არ აღესრულებინა და არ შესულიყო კონფლიქტში საკუთარ ღირებულებებთან). მაგრამ ამასთან ერთად ცოლი მძაფრად აკრიტიკებდა ქმარს საკუთარი შეხედულებების დალატისათვის. კონფლიქტს ამწვავებდა ძველი უთანხმოება მეუღლეებს შორის, რომელთაც უკვე კარგა ხნის მანძილზე თითქმის არავითარი ურთიერთობა აღარ ჰქონდათ.

წყენა ცოლის მიმართ, რომელიც ყოველთვის აკრიტიკებდა და მის შერცხვენას ცდილობდა, ოჯახის თავს ნელ-ნელა მეუღლის ანტიფაშისტური შეხედულებების მიმართაც აუცხოვებდა. შიში, რომ ეს შეხედულებები ცნობილი გახდებოდა და საფრთხეს შეუქმნიდა ყველას, კიდევ მეტ სტიმულს აძლევდა ცოლის მიმართ გაღიზიანებას, რომლის მსოფლმხედველობა და ქცევა იზოლაციაში აქცევდა ოჯახს და ართულებდა ქმრის ურთიერთობას თანამშრომლებთან. სოციალური სტატუსის შესანარჩუნებლად ქმარი გარეგნულად ემხრობოდა ოფიციალურ პოლიტიკას, ამისათვის მას ოჯახში პატივს არ სცემდნენ, სამაგიეროდ, მის მხარდაჭერას სისტემისადმი მხურვალედ ესალმებოდნენ თანამშრომლები და საზოგადოების წევრები; ამიტომ, ჩვენს გმირს ნელ-ნელა უქრებოდა რეჟიმის მიმართ კრიტიკული შეხედულებები, რომლებიც ძალიან ართულებდნენ მის სამსახურებრივ და ოჯახურ ცხოვრებას. შედეგად, მართალია ძნელად, მაგრამ ჩვენი გმირი მაინც შეურიგდა რეჟიმს. ამით, ბოლოს და ბოლოს, მან გამოავლინა ერთგულება საკუთარი

ღირებულებებისადმი, ისევე, როგორც ცოლი ავლენდა ამას თავისი ღირებულებებისადმი. ქმარმა ფაქტიურად გააკეთა ის, რასაც ამდენი ხნის განმავლობაში მისგან ითხოვდა ცოლი. ახლა, უკვე აღარ გრძნობდა თავს უღირსად საკუთარი ცოლის წინაშე, რომელიც მთელი ეს პერიოდი თავისი შეხედულებების მიხედვით ცხოვრობდა; უფრო მეტიც, ქმარს შეეძლო გარკვეული მორალური უპირატესობაც ეგრძნო, როგორც წინათ ამ უპირატესობას გრძნობდა ცოლი მის მიმართ, რადგან უარყოფდა რა, ქმრის პოლიტიკურ შეხედულებებს, ცოლი მაინც სარგებლობდა იმ პრივილეგიებით, რომლებსაც ეს შეხედულებები იძლეოდნენ.

კონფლიქტმა გაყოფა ბავშვებშიც შეიტანა. ვაჟებმა უკვე დიდი ხანია გაიზიარეს ნაციზმი, ამიტომაც მამა, რომელიც რეჟიმისადმი თავისი მხარდაჭერის გამო ცოლს და ქალიშვილს ეზიზღებოდათ, ოჯახის მამაკაცების სრული მხარდაჭერით სარგებლობდა, ის უკვე მარტო აღარ იყო. ვაჟები მხარს არ უჭერდნენ დედის შეხედულებებს, მაგრამ არც დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდნენ მათ, რადგან დედას ჩამორჩენილ, გაუნათლებელ და ძველმოდურ პიროვნებად თვლიდნენ. ქალიშვილი მთლიანდ დედის მხარეს დადგა და როგორც მოგვიანებით თვითონვე გააცნობიერა, არა იმდენად მამასთან უთანხმოების გამო, რამდენადაც ძმებთან ქიშპობის მიზეზით. გარდა ამისა, დედის ღირებულებები მას მიმზიდველად ეჩვენებოდნენ, ხოლო დედის მტკიცე დგომას საკუთარ პოზიციებზე არ შეიძლება გოგონაზე შთაბეჭდილება არ მოეხდინა.

ასაკის მომატებასთან ერთად ქალიშვილი მიხვდა, რომ მშობლების პოლიტიკური ქიშპობის ნამდვილი მიზეზი მათი ძველი ოჯახური უთანხმოება იყო. ახლობელ ადამიანთა შორის კონფლიქტს ქალიშვილი ძალიან მტკივნეულად განიცდიდა, მას ოჯახში მშვიდობა სურდა. გოგონაში იზრდებოდა გაბოროტება პოლიტიკის მიმართ, ხოლო პოლიტიკური შეხედულებები მას წარმოუდგებოდა როგორც უბრალო იარაღი ერთი ადამიანისა მეორეს წინააღმდეგ. პოლიტიკამ წაართვა მას ოჯახური ცხოვრება, რომელიც ჰაერივით სჭირდებოდა. პოლიტიკაში გოგონას ყველაფერი ერთნაირად საზიზღრად ეჩვენებოდა, ამიტომაც აგრეთვე კარგავდა თავის ანტიფაშისტურ

პროდემოკრატიულ შეხედულებებს.

ქალიშვილს მხოლოდ ერთი სურვილი ჰქონდა: რომ ოჯახი ისევ შეკრული ყოფილიყო და მშობლებს მეგობრულად ეცხოვრათ. ბავშვობაში ის მიხვდა, რომ დედის შეხედულებებს არ შეეძლოთ ოჯახის გაერთიანება, მათ გამო მამა იძულებული გახდებოდა სამსახური დაეკარგა, ხოლო თვითონ და ძმები კი უნივერსიტეტში ვერ ისწავლიდნენ. გოგონა ჯერ კიდევ აღტაცებული იყო დედის მტკიცე პოზიციებით, მაგრამ ამასთან ერთად მას სძულდა საკუთარი მშობელი, რომელმაც გაანადგურა ოჯახის ერთიანობა. ეს გარემოება ქალიშვილში მწვავე შინაგან კონფლიქტს იწვევდა, რომლის საწყისსაც წარმოადგენდა უთანხმოება მშობლებს შორის.

გოგონა იზრდებოდა და აგრეთვე იზრდებოდა სიტუაციის საღად შეფასებისა მისი უნარი. მან დაინახა, რომ დედამ, საკუთარი შეხედულებებისადმი ერთგულების გამო, ყოველგვარი კავშირი გაწყვიტა სამყაროსთან და საკუთარ ოჯახშიც კი სრულიად მარტო დარჩა. გოგონა გრძნობდა, რომ მისთვის სულ უფრო რთული ხდებოდა თანატოლებთან იდეოლოგიური განსხვავება და ბოლოს და ბოლოს ნაციზმი აღიარა. დედის შეხედულებების სრული უარყოფით ქალიშვილი განთავისუფლდა შინაგანი კონფლიქტისაგან, რომელიც მდგომარეობდა ერთის მხრივ დედის მამაცობით აღტაცებასა და მეორეს მხრივ მის მიმართ წყენაში ოჯახში განხეთქილების შეტანის გამო. ამ გარდატეხამ იგი აგრეთვე გაანთავისუფლა საკუთარ ღირებულებებსა და საზოგადოების მოთხოვნებს შორის კონფლიქტისაგან. გოგონამ პირველად იგრძნო ღრმა სულიერი სიმშვიდე, თუმცა ცხოვრებით ტკბობის თავის ახალ უნარს მიაწერდა არა ძველი შინაგანი კონფლიქტის გადაჭრას, არამედ იმ პოზიტიურ მსოფლალქმას, რომელიც მას ნაციზმმა მისცა. ეს კი გოგონასათვის ნაციზმის ჭეშმარიტების დამადასტურებელ კიდევ ერთ არგუმენტს წარმოადგენდა.“

დანართი N2

სიმულაციური თამაში ზოგადი მიმოხილვა: სამხრეთ ამერიკაში გამგზავრებული ახალგაზრდა მოგზაურთა ჯგუფი, რომელმაც გადაწყვიტა ემოგზაურა კონტინენტის გარშემო ერთ-ერთი მარშრუტის გავლის შემდეგ ბრაზილია-პერუს საზღვართან ამაზონს

მიუახლოვდნენ, სადაც ფეხით განაგრძეს გზა. დიდი ხნის სიარულის შემდეგ, მათ შემთხვევით ამაზონის ტროპიკულ ტყეში აღმოაჩინეს უჩვეულოდ ლამაზი ადგილი, ლურჯი ლაგუნა. გადაწყვიტეს, რომ კარვები გაეშალათ და რამდენიმე დღე ამ ულამაზეს ადგილას დაესვენათ. მოგზაურთა ჯგუფი მშვენივრად ატარებდა დროს, ღრეობდნენ, სვამდნენ, ცურავდნენ ლურჯ ტბაში და ამ ზღაპრულ სამოთხეს დაატყვეს “ადამიანის ხელი“, ყველანაირი გაგებით.

მოგზაურებისთვის ყველაფერი კარგად მიდიოდა კვირა დილამდე მანამ, სანამ კარვებში მწოლიარე ღრმა ძილში მყოფი ჯგუფი არ შეიპყრო ადგილობრივმა ამაზონიკას ტომმა. შეპყრობილი მოგზაურები გამოამწყვდიეს სპეციალურ დილეგში ისე, რომ მათთვის არაფერი აუხსნიათ.

ამაზონიკას ტომი, რომელსაც აქამდე შეეხება არ ჰქონია ცივილიზაციასთან შედეგა 500 კაცისაგან. ცხოვრობენ ჩალით გადახურულ ქოხებში, იკვებებიან მარცვლეულით, ბანანით, მიწის თხილით. მათ კულტურას გარშემო ყველაფერი უქმნის საფრთხეს. სახელდობრ, სამთო მრეწველობისა და ფერმერთა მიერ ტყეების გაჩეხვა და მსგავსი ქმედებები. შესაბამისად, გარე სამყაროსადმი საკმაოდ მტრულად არიან განწყობილი და მსგავს ქმედებების მიმართ შეუწყნარებლები არიან. ტომი გაოიჩევა მონოლითურობით. რაც შეეხება მათ სარწმუნოებას, ამ მხრივ საკმაოდ საინტერესო რიტუალებით გამოიჩევიან. ლურჯი ლაგუნა, სადაც მოგზაურები შეიპყრეს, მათ სალოცავ, წმინდა ადგილს წარმოადგენს, სადაც ყოველ კვირა დღეს სალოცავად და გასხივოსნებისათვის მიდიან და წმინდა ტბაში განიბანებიან მთელი კვირის განმავლობაში დაგროვებულ ცოდვებსაგან და დამაბულობას იხსნიან.

აღსანიშნავია, რომ ამაზონის **22%** მსგავს ტომებს უკავიათ. აღნიშნული წმინდა ადგილის დაპყრობის და ჩამორთმევის მიზნით უამრავი სისხლისმღვრელი ბრძოლა გამართულა ტომებს შორის. ყველას, ვინც ცდილობდა ტერიტორიის შელახვას და მითვისებას, ტომის ბელადის და უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილებით სიკვდილით სჯიდნენ. სწორედ ამ გზით საუკუნეებია წმინდა ლაგუნას ინარჩუნებს ამაზონიკას ტომი.

ამაზონიკას ტომს ტრადიციისამებრ ჰყავს ბელადი, უმაღლესი რანგის ადამიანი, რომელიც მართავს ტომს მანამ, სანამ ძალა შესწევს. მომდევნო ბელადი ირჩევა სათათბირო საბჭოდან. სათათბირო საბჭოს წევრებს კი ტომის ბელადი ირჩევს ტომის წევრებზე დაკვირვებით, საიდანაც საუკეთესოებს განიხილავს და ანიჭებს ამხელა პასუხისმგებლობას და პრივილეგიას. ბელადი ტომის დღის წესრიგს განაგებს ტომის სათათბირო საბჭოსთან ერთად, რომელიც შედგება წევრებისგან. ამდენად, ყველანაირ მნიშვნელოვან გადაწყვეტილებას იღებს აღნიშნული საბჭო, სადაც იერარქია და სუბორდინაცია მკაცრად არის დაცული. ტომის ბელადი კი ყველაზე გავლენიანი ადამიანია, რომლის სიტყვა კანონიკურ რანგშია აყვანილი.

ბელადმა მოიწვია წინასწარი საბჭო, სადაც დასვა შეპყრობილების საკითხი, რომელიც სამსჯავროზე უნდა გაიტანონ. საბჭოს პირველად ესწრება ახლად არჩეული წევრი. საბჭომ მიიღო სამსჯავროს დანიშვნის გადაწყვეტილება, სადაც უნდა გაასამართლონ შეპყრობილები.

მაშ ასე, მოგზაურებს აუხსნიან ვითარებას,თუ რაში მდგომარეობს მათი დანაშაული და რა ბედი ელით მათ.

ორივე მხარე საკმაოდ კარგად აცნობიერებს პრობლემის რაობას. მოგზაურებს აქვთ შესაძლებლობა თავიანთი სიტყვა თქვან. უნდა ეცადონ მოლაპარაკებას, იმართლონ თავი, რადგან სასწორზე მათი სიცოცხლე დევს. მაქსიმალურად უნდა ეცადონ აირიდონ სიკვდილით დასჯა და თავი გადაირჩნონ.

პროცესში უშუალო მხარეებს წარმოადგენენ:

საბჭო, ტომის ბელადის მეთაურობით VS მოგზაურთა ჯგუფი

დანართი N3

ტომი

თქვენი ტომი, რომელიც საუკუნეებია ამაზონის ტერიტორიაზე სახლობს გამოირჩევა უნიკალური ცხოვრების წესით, კულტურით და ტრადიციებით. ტომში

ყველა ბედნიერად ცხოვრობს. ტომის ბელადები, რომლებმაც თავიანთი ბრწყინვალე მმართველობით შეუნარჩნეს და შესძინეს ამაზონიკას ტომის ისტორია, ტრადიციები, კულტურა და დღეგრძელობა, წმინდანები არიან. თქვენს ტომს არსებობის მანძილზე უამრავი კონფლიქტი და სისხლიანი ბრძოლა გადახდა. სასტიკ მტერს ყოველთვის სურდა თქვენი წმინდა ლაგუნის მიტაცება და დასაკუთრება, ასევე თქვენი განდევნა აღნიშნული ადგილიდან, თუმცა, ერთსულოვნებით და მონოლითურობით ყოველთვის გამარჯვების გზაზე იდექით და სჯობნიდით მტერს. სწორედ ტომის მთავარი სიძლიერეა მონოლითურობა და ერთსულოვნება, რაც ყველაფრის ფასად უნდა შეინარჩუნოთ, რადგან ტომის დღეგრძელობა და მომავალი ამაზეა დამოკიდებული. სხვაგვარად გავა დრო და საფრთხე დაემუქრება თქვენს არსებობას.

თქვენი წმინდა ადგილი, რომელიც მთავარ რელიქვიას წარმოადგენს შელახეს გარეშე პირებმა, სადაც შეურაცხყოფა მიაყენეს ყველა კუთხე კუნჭულს. წმინდა ტბაში განიბანეს და მათი ცოდვებით დაამძიმეს თქვენი სიწმინდე, რაც უპატიებელ ცოდვას წარმოადგენს და თქვენი კანონების მიხედვით სიკვდილით დასჯას ექვემდებარება. თქვენს წმინდა ადგილს კი საშიშროება ემუქრება იმ შემთხვევაში თუ სხვებიც შეიტყობენ მის შესახებ, რაც მათ ინტერესს უფრო გააღვივებს და შესაძლებელია ეს სიწმინდე დაკარგოთ, რასაც თითოეული თქვენგანი კარგად აცნობიერებს.

ტომი სერიოზული გამოწვევის, საფრთხის და გამოცდის წინაშეა. მაქსიმალურად უნდა დაიცვათ საკუთარი სიწმინდე და კულტურა.

!შენიშვნა! იმოქმედეთ მოცემული როლის მიხედვით

დანართი N4

მოგზაურთა ჯგუფი

საკმაოდ რთულ ვითარებაში ხართ. თქვენი ამოცანა ცალსახაა, უნდა იმართლოთ თავი. სამსჯავროზე მაქსიმალურად არგუმენტირებულად გადმოსცეთ და

დაამტკიცეთ თქვენი უდანაშაულობა. რეალურად მოგზაურები ხართ და მსოფლიოს უმარავ წერტილში ყოფილხართ, სადაც ჩვეულებისამებრ ასე იქცევით. მიუხედავად ამისა, პრობლემა არასდროს შეგქმნიათ. თქვენი სიცოცხლე სასწორზე დევს. გამოუვალ მდგომარეობაში ხართ, თუმცა გამოსავალი ყოველთვის არსებობს. ამდენად, გჯერათ, რომ გადარჩებით და იქონიებთ გავლენას საბჭოს გადაწყვეტილებაზე.

რა თქმა უნდა, აცნობიერებთ შექმნილ ვითარებას და მზად ხართ მოლაპარაკება წარმართოთ, რათა თავი გადაირჩინოთ. **საბჭო კი სიტყვის უფლებას არ გართმევთ.**

დანართი N5

ტომის საბჭოს წევრთა როლები

ტომის ბელადი

თქვენ ხართ ტომის ბელადი, რაც ძალიან დიდ პასუხისმგებლობას და ძალაუფლებას განიჭებთ. როგორც ბელადი ყოველდღიურად რთული ამოცანების წინაშე დგახართ, თუმცა, ძალაუფლება და პოზიცია საკმაოდ დიდ სიამოვნებას განიჭებთ. გაქვთ უამრავი საფიქრალი და არ ივიწყებთ იმ მემკვიდრეობას, რაც ამ პოზიციას მოჰყვა. ურთულესი გამოწვევის წინაშე დგახართ. თქვენი გამჭრიახობით და სიბრძნით აცნობიერებთ, რომ მოგზაურთა ჯგუფის პრობლემა არ ჰგავს ყველა აქამდე არსებულს. რეალურად ხვდებით, რომ ჯგუფი, რომელიც შეიპყართ მოგზაურები არიან და არ იცოდნენ თქვენი წმინდა ადგილის შესახებ. მიუხედავად ამისა, მაინც გაქვთ ეჭვი, რომ განზრახვა მტრულია და რა თქმა უნდა ტომი საშიშროების წინაშე დგას. გარდა ამისა, ტომი თქვენ და საბჭოს შემოგყურებთ, განდობთ მათ სიცოცხლეს და ტომის არსებობის გარანტიად აღგიქვამთ. თქვენი ვალია, მოიქცეთ ტრადიციისამებრ სწორად, იყოთ დაუნდობელი, მიუხედავად ამ შემთხვევისა და მაგალითი მისცეთ ახალ წევრებს, რომლებიც პრეტენდენტები არიან გახდნენ თქვენს შემდეგ ტომის ბელადები. აუცილებელია იყოთ დაჟინებული და არგუმენტირებულად დაასაბუთოთ დამნაშავეების ბრალეულობა, რომ იქონიოთ ზეგავლენა საბოლოო გადაწყვეტილებაზე. დასმული საკითხი მრავალმხრივ საპასუხისმგებლო და საბედისწეროა. თქვენს წინაშე

ყველა მორჩილია. სწორად უნდა გადადგათ თითოეული ნაბიჯი და იყოს მკაცრი გადაწყვეტილებისას. თქვენი ავტორიტეტი ყველაფერზე მაღლა დგას და აცნობიერებთ, რომ თქვენი სიტყვა კანონიკურ დონეზეა აყვანილი. ამდენად საბჭო თავისი ახალი არჩეული წევრებით თქვენ შემოგყურებთ. საბოლოო გადაწყვეტილებას კი საბჭო ერთხმად იღებს.

!შენიშვნა! იმოქმედეთ მოცემული როლის მიხედვით

ახლად არჩეული წევრი

გილოცავთ, თქვენ საბჭოს ახლად არჩეული წევრი ხართ. აცნობიერებთ იმ დიდ პასუხისმგებლობას, რაც ტომმა მოგანიჭათ და ნდობას, რომელიც ბელადმა გამოგიცხადათ. ამავდროულად, წესისამებრ, ერთ-ერთი მთავარი პრეტენდენტი ხართ ტომის ბელადობის. თქვენი მოღვაწეობით და ღვაწლით ეს პოზიცია და ძალაუფლება დაიმსახურეთ. თქვენთვის, როგორც საბჭოს წევრისთვის და ტომის მმართველი რგოლის წარმომადგენლისათვის აღნიშნული პრობლემის წინაშე ამ რანგში დგომა პირველი შემთხვევაა, რაც ორმაგად საპასუხისმგებლოა. აუცილებლად უნდა გაუმართლოთ ტომს და მის ბელადს ის ნდობა, რაც გამოგიცხადათ. უნდა გაითვალისწინოთ ის ტრადიციები, კულტურა და ღირებულებები, რითაც გამოირჩევა თქვენი ტომი. რაც მთავარია არავის მისცეთ თქვენი სიწმინდის შელახვის უფლება, რისთვისაც ყოველთვის სასტიკად ისჯებოდნენ ისინი, ვისაც ამის მცდელობა ჰქონდათ. მიუხედავად ყველაფრისა, თქვენ გამოირჩევით როგორც პროგრესულად მოაზროვნე და ყოველთვის თქვენი შეხედულებები და აზრები გაგაჩნიათ ყველაფრისადმი, რაც დასაფასებელია და თქვენ, როგორც პიროვნებას და ცალკეულ ინდივიდს ფასს გმატებთ. გარდა ამისა, თქვენი წვლილი უნდა შეიტანოთ მმართველობაში და ის ხედვები, რაც გაგაჩნიათ და გაქვთ ტომისათვის მაქსიმალურად უნდა წარმოაჩინოთ. პირველ სამსჯავროზე შემოგყურებთ ხალხი, რასაც კარგად აცნობიერებთ და გაკვირდებათ ყველა.

მთავარი, რაც მოსვენებას არ გაძლევთ არის ის, რომ სულაც არ ფიქრობთ საბჭოს გადაწყვეტილება უნდა იყოს ამ შემთხვევაში სასტიკი და აუცილებლად სიკვდილით

დასჯადი აღნიშნული ქმედება აღნიშნულ ჯგუფზე. გგონიათ, რომ ეს გამონაკლისია და დამოკიდებული ხართ სამსჯავროს მიმდინარეობასა და მოლაპარაკებებზე. ასევე აცნობიერებთ და კარგად გაქვთ გაგებული შემდეგი აქსიომა: ტომს რაც სწადია მას იზამს თავის ტომობის წესითა.

შეგიძლიათ განუდგეთ ტომს და მიიღოთ გადაწყვეტილება მოგზაურთა ჯგუფის სასარგებლოდ.

!შენიშვნა! იმოქმედეთ მოცემული როლის მიხედვით

საბჭოს უხუცესი წევრი

თქვენ ხართ ბელადის შემდეგ საბჭოს უხუცესი წევრი, რაც ძალიან დიდ პასუხისმგებლობას და ძალაუფლებას განიჭებთ. ყოველდღიურად რთული ამოცანების წინაშე დგახართ. გაქვთ უამრავი საფიქრალი და არ ივიწყებთ იმ მემკვიდრეობას, რაც ამ თანამდებობას მოჰყვა. ურთულესი გამოწვევის წინაშე დგახართ. თქვენი გამჭრიახობით და სიბრძნით აცნობიერებთ, რომ წამოჭრილი პრობლემა არ ჰგავს ყველა აქამდე არსებულს. რეალურად ხვდებით, რომ ჯგუფია და არა სხვა ადგილობრივი ტომი, მიუხედავად ამისა, მაინც გაქვთ ეჭვი, რომ განზრახვა მტრულია და რა თქმა უდნა ტომი საშიშროების წინაშე დგას. გარდა ამისა, ტომი თქვენ, როგორც საბჭოს უხუცეს წევრს შემოგყურებთ, განდობთ მათ სიცოცხლეს და ტომის არსებობის გარანტიად აღგიქვამთ. თქვენი ვალია, მოიქცეთ ტრადიციისამებრ სწორად, იყოთ სასტიკი, მიუხედავად ამ შემთხვევისა და მაგალითი მისცეთ ახალ წევრებს, რომლებიც თქვენთან ერთად მომავალი პრეტენდენტები არიან გახდნენ ტომის ბელადები. დასმული საკითხი მრავალმხრივ საპასუხისმგებლო და საბედისწეროა. სწორად უნდა გადადგათ თითოეული ნაბიჯი და იყოთ მკაცრი გადაწყვეტილებისას. საბჭოს ავტორიტეტი ყველაფერზე მაღლა დგას და აცნობიერებთ, რომ საბჭოს გადაწყვეტილება კანონია.

!შენიშვნა! იმოქმედეთ მოცემული როლის მიხედვით

საბჭოს წევრი

თქვენ ხართ საბჭოს წევრი, რაც ძალიან დიდ პასუხისმგებლობას და ძალაუფლებას განიჭებთ. ყოველდღიურად რთული ამოცანების წინაშე დგახართ. გაქვთ უამრავი საფიქრალი და არ ივიწყებთ იმ მემკვიდრეობას, რაც ამ თანამდებობას მოჰყვა. ურთულესი გამოწვევის წინაშე დგახართ. თქვენი გამჭრიახობით და სიბრძნით აცნობიერებთ, რომ წამოჭრილი პრობლემა არ ჰგავს ყველა აქამდე არსებულს. რეალურად ხვდებით, რომ შეპყრობილები შეიძლება მოგზაურთა ჯგუფია და არა სხვა ადგილობრივი ტომი. მიუხედავად ამისა, მაინც გაქვთ ეჭვი, რომ განზრახვა მტრულია და რა თქმა უდნა ტომი საშიშროების წინაშე დგას. გარდა ამისა, ტომი თქვენ, როგორც საბჭოს წევრს შემოგყურებთ, განდობთ მათ სიცოცხლეს და ტომის არსებობის გარანტიად აღგიქვამთ. აქამდე ყოველთვის სწორ გადაწყვეტილებებს იღებდით, რასაც შემდგომი ვითარებები უფრო და უფრო მეტად გარწმუნებდათ. თქვენი ვალია, მოიქცეთ ტრადიციისამებრ სწორად, იყოთ სასტიკი, მიუხედავად ამ შემთხვევისა და მაგალითი მისცეთ ახალ წევრებს, რომლებიც თქვენთან ერთად მომავალი პრეტენდენტები არიან გახდნენ ტომის ბელადები. დასმული საკითხი მრავალმხრივ საპასუხისმგებლო და საბედისწეროა. სწორად უნდა გადადგათ თითოეული ნაბიჯი და იყოთ მკაცრი გადაწყვეტილებისას. საბჭოს ავტორიტეტი ყველაფერზე მაღლა დგას და აცნობიერებთ, რომ საბჭოს გადაწყვეტილება კანონია ამდენად საბოლოო გადაწყვეტილებას კი ერთხმად იღებთ.

დანართი N7

ახლად არჩეული წევრი

გილოცავთ, თქვენ საბჭოს ახლად არჩეული წევრი ხართ. აცნობიერებთ იმ დიდ პასუხისმგებლობას, რაც ტომმა მოგანიჭათ და ნდობას, რომელიც ბელადმა გამოგიცხადათ. ამავდროულად, წესისამებრ, ერთ-ერთი მთავარი პრეტენდენტი ხართ ტომის ბელადობის. თქვენი მოღვაწეობით და ღვაწლით ეს პოზიცია და ძალაუფლება

დაიმსახურეთ. თქვენთვის, როგორც საბჭოს წევრისთვის და ტომის მმართველი რგოლის წარმომადგენლისათვის აღნიშნული პრობლემის წინაშე ამ რანგში დგომა პირველი შემთხვევაა, რაც ორმაგად საპასუხისმგებლოა. აუცილებლად უნდა გაუმართლოთ ტომს და მის ბელადს ის ნდობა, რაც გამოგიცხადათ. უნდა გაითვალისწინოთ ის ტრადიციები, კულტურა და ღირებულებები, რითაც გამოირჩევა თქვენი ტომი. რაც მთავარია არავის მისცეთ თქვენი სიწმინდის შელახვის უფლება, რისთვისაც ყოველთვის სასტიკად ისჯებოდნენ ისინი, ვისაც ამის მცდელობა ჰქონდათ. მიუხედავად ყველაფრისა, თქვენ გამოირჩევით როგორც პროგრესულად მოაზროვნე და ყოველთვის თქვენი შეხედულებები და აზრები გაგაჩნიათ ყველაფრისადმი, რაც დასაფასებელია და თქვენ, როგორც პიროვნებას და ცალკეულ ინდივიდს ფასს გმატებთ. გარდა ამისა, თქვენი წვლილი უნდა შეიტანოთ მმართველობაში და ის ხედვები, რაც გაგაჩნიათ და გაქვთ ტომისათვის მაქსიმალურად უნდა წარმოაჩინოთ. პირველ სამსჯავროზე შემოგყურებთ ხალხი, რასაც კარგად აცნობიერებთ და გაკვირდებათ ყველა.

მთავარი, რაც მოსვენებას არ გაძლევთ არის ის, რომ სულაც არ ფიქრობთ საბჭოს გადაწყვეტილება უნდა იყოს ამ შემთხვევაში სასტიკი და აუცილებლად სიკვდილით დასჯადი აღნიშნული ქმედება აღნიშნულ ჯგუფზე. გგონიათ, რომ ეს გამონაკლისია და დამოკიდებული ხართ სამსჯავროს მიმდინარეობასა და მოლაპარაკებებზე. ასევე აცნობიერებთ და კარგად გაქვთ გაგებული შემდეგი აქსიომა: ტომს რაც სწადია მას იზამს თავის ტომობის წესითა.

შეგიძლიათ განუდგეთ ტომს და მიიღოთ გადაწყვეტილება მოგზაურთა ჯგუფის სასარგებლოდ.

გაითვალისწინეთ, რომ თქვენსავით ფიქრობს საბჭოს ახლად არჩეული წევრი

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Beka Dadeshkeliani

Conformism and Conflicts Management

Master Program in Conflicts Analysis and Management of the Faculty of
Social and Political Sciences

The thesis is submitted for obtaining the Master's Degree in Conflict
Analysis and Management

Professor: Revaz Jorbenadze

Tbilisi

2017